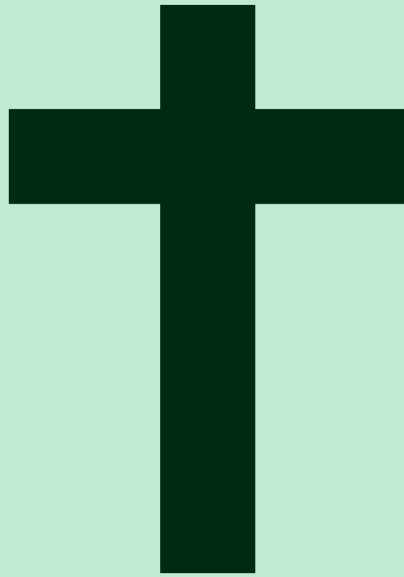

Luka

The Gospel According to Luke in the Ludari Dialect of the
Romanian Language, as spoken in Croatia

Luka
**The Gospel According to Luke in the Ludari Dialect of the Romanian Language, as
spoken in Croatia**

copyright © 2019 Pioneer

Language: Ludari (Romanian)

Dialect: Ludari

DRAFT VERSION

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2024-03-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Mar 2024 from source files dated 22 Mar 2024
ba2a14ee-adf9-5a2c-ac9a-b6a29a579b63

Contents

Luka	1
----------------	---

Bunã vorba alu Luke

Asta Bunã vorbã askris omu karje s kima Luka, karje afost doktor, učeniku karje putuja ku apostolu Pavle (vjez Kol 4,14; Flm 24; 2 Tim 4,11), a na fost židov. Asta knjigã rubjaštje d aja kãnd sa fukut Isusu, kãnd atrijit, kãnd ãnvaca, kãnd fiča čudurj, kãnd amurit p kručje, kãnd auskrisnit dãla morc š kãnd apljikat p čerj. Una dãla glavna temã d asta Bunã vorbã jaštje k Isusu aispunit obečala karje Dimizov adat alu Izraelcilor ãn zavjetu alu Bãtãrn ali š Bunã vorba nuje samo d židovj već š d ãlja karje nuje židovj. ãn asta Bunã vorbã Isusu ãnvaca d multje temje, karje uključa š rugala, Sufljetu alu Svãnt, radostu, zahvala š banji. Asta knjigã isto aratã kum Isusu likuja š oprostja alu multã lumje, karje uključuja š p ãlja karje afost mult bulnavj ili karje avja ãn jej sufljet alu rov, sãračj, grešnikurj, propalic š multje mujerj. Luka asta askris, vjerovatno njeđe šajzãč š činč 65 aj maj ãnklo d Kristu.

Luka rubjaštje dãče skrije knjigasta

¹⁻³ Poštovani Teofile, kašã kum šti, mulc lumje adat tot dãla jej s skrije izvješće d stvarurj karje Dimizov afukut ãn vrijamja anuastrã, baš kašã kum skrije ãn Svãntã pismã. Askris aja če nuavã azãš ãlja karje avizut stvarurlja d ãnčipjalã š karje rubja Bunã vorbã. Š jo pažljivo amproučit aštja tuatje događajurlje. Jo agãndit k arfi binje tot s skriuv p rãnd, ⁴ aša osã fi siguran k aja če jej ta ãnvãcat istina.

Anđelu Gabrijel rubjaštje d aja k osã s fakã Ivan karje bãtjãzã

⁵ Kãnd caru Herod avladit p Judeja, * afost njeki pop karje s kjamã Zaharija. Jel pripadnja alu skupinej d popje karje s kima skupina alu Abije.† Mujarja alu Zaharije afost isto dãn familija alu popilor. Ja s kima Elizabeta. ⁶ Amiždoj irja pravedni la Dimizov š uvijek askulta tot aja če Domnu azapovidit ãn zakonu alu Mojsije. ⁷ Ali na vut kupil daja če Elizabeta afost štjarpã, a amiždoj irja mult bãtrnj.

⁸ Udatã, Zaharija š popilje ãn skupina aluj služaštje ãn Hram. ⁹ Običaju alu popilor afost s arunče kocka tuatã zuva kum akuljičja činje osã utrije ãn Svetište alu Domnuluj ãn Hram š činje osã apringã tãmjã.‡ Una zuvã akuljes p Zaharija s apringã tãmjã. ¹⁰ D vrijamjaja mult lumje s ruga ãn dvorištja alu Hramuluj.

¹¹ Atunča alu Zaharija sa ukazãt anđelu alu Domnuluj. Astat p partja alu dãraptej la žrtveniku d tãmjã. ¹² Kãnd Zaharija avizut p anđelu, jel mult sa spirjat. ¹³ A anđelu ja zãs: “Na vja frikã, Zaharija! Dimizov auzãt rugala ata: Elizabeta, mujarja ata, osã c fakã bijat. Š osã l kjem Ivan. ¹⁴ Osã c fije drag š t veselješt š mulcã osã s radujaskã kãnd s fičja jel. ¹⁵ Kupilu alu vostru osã fije marje la intja alu Domnuluj. Jel nusã bja nič vin nič altje bjarje ljutje. Osã fije pljin d Sufljetu alu Svãntuluj još kãnd fi ãn burtã. ¹⁶ Jel osã okrinjaskã p multje Izraelcurj la Domnu, Dimizov alor. ¹⁷ Isti sufljet karje ja dat snagã alu Ilije osã fije ãn bijatu alu tov s pripimaskã p narodu d vinjala alu Domnuluj. Osã

* **1:5** caru Herod avladit p Judeja – Također s kima Herod Marje, š avladit dãla trjezãč š šaptje (37). pãnla patru (4). aj majdatã d Krist. Judeja aiča rubjaštje d tot pãmãntu undje atrijit Židovi. † **1:5** alu skupinej d popje karje s kima skupina alu Abije – Afost duavãzãč š patru (24) skupinã d popje. Toc afost d sãmãnca alu Aron, fratilje alu Mojsije. Abija afost pra tata alu opt (8) skupinã d popje (vjez 1 Dnev 24,10). ‡ **1:9** Popurlje atribut s apringã tãmjã kašã prinosu alu Dimizov tuatã dãmijnaca š sara p posebni oltar ãnontru ãn Hram.

okrinjaskä inimilje alu tatilje kätri kupi š nagovorjaskä p älja karje nu skultä p Dimizov s primjaskä mudrost alu älja karje askultä.”

¹⁸ Zaharija azäs alu anđeluj: “Kum s štiov k s dogodjaštje aja? Š jo š mujarja amja ištjem već bätärnj.”

¹⁹ P aja anđelu ja zäs: “Jo sänt Gabrijel. Amvinjit dälä prijestolje alu Dimizov. P minje atrimjes la tinje s c aduk asta bunä vorbä. ²⁰ Jakä, da akuma osä rämäj mut š nusä poc s rubještj tot pänla zuvaja pänd s nu dogodja aja, daja če naj krizut än vorbilje alji mjalje, karje osä ispunjaskä d vrijamje alor.”

²¹ Än vrijamjaja narodu aštiptat p Zaharija š na razumit däche atäta sa zabuvit än Svetište. ²² Känd jel napokon aišät, na putut nimik s lji zäkä š s lja udä. Känd lumja avizut aja, š znakurlje karje lja dat ku mänilje, ashvatit k jel avut vizije än Svetište.

²³ Känd azavršät zuvilje alu Zaharija s lukrjazä kašä popa än Hram, sa tors akas. ²⁴ Däpä duavä trje zälje, mujarja aluj Elizabeta arämas grja, š činč (5) lunj na išät dän kasä. Ja azäs: ²⁵ “Aša Domnu sa pobrinit d minje š askinit rušunja däpä minje la intja alu lumje daja če na putut s am kupi.”

Andelu Gabrijel rubjaštje d aja k osä s fakä Isusu

²⁶ Känd Elizabeta irja grja šasä (6) lunj, Dimizov atrimjes p anđelu Gabrijel än sat Nazaret än regija Galileja, ²⁷ la djevicä karje zaručitä däpä om karje s kjamä Josip. Jel irja d sämāncä alu caru David, a djevica s kima Marija. ²⁸ Gabrijel avinjit š azäs alu je: “Zdravo! Domnu ku tinje. Dimizov ta kuljes!”

²⁹ P aja Marija sa uznemirit š na razumit če anđelu avrut s zäkä ku pozdravula. ³⁰ Anđelu azäs: “Na vja frikä, Marija. Tu ješt aja p karje Dimizov akuljes! ³¹ Jakä osä fi grja š osä fač fičor p karje osä l kjem Isusu. ³² Jel osä fije marje š osä s kjamje Bijatu alu Maj marje Dimizov. Domnu Dimizov osä idja autoritet s fije car kum Dimizov aobečit alu David, sämānca aluj. ³³ Osä vladjaskä p sämānca alu Jakovš zauvjek š cara aluj nikad nusä prestanjaskä.”

³⁴ Marija äntrijabä p anđelu: “Ali kum? Jo još nam fost ku omu.”

³⁵ Anđelu Gabrijel ja zäs: “Sufljetu alu Svāntuluj osä s slubuadje p tinje š säla alu Maj marje Dimizov osä t änviljaskä. Š daja kupilu karje l fiča osä fije svānt š osä s kjamje Bijatu alu Dimizov. ³⁶ Jakä, Elizabeta, rođakinja ata, aša bätärnä isto duče fičor. Aja ista mujarje, d karje arubit k nu puatje s ajbje kupi, a grja je d šasä (6) lunj. ³⁷ K alu Dimizov nimika nuje nemoguče!”

³⁸ Marija azäs alu Gabrijel: “Jakä, argata sänt alu Domnuluj. S fije kum tu zäch!” Š Gabrijel apljikat dälä ja.

Marija positjaštje p Elizabeta

³⁹ Duavä trje zälje däpä aja, Marija majdatä apljikat än sat än djalurj alu Judeje. ⁴⁰ Känd ja ažuns, auntrat än kasa alu Zaharija š apozdravit p Elizabeta.

⁴¹ Känd Elizabeta auzät pozdravu alu Marije, kupilu än burtä alu Elizabetäj däturdatä mult sa miškat š Elizabeta sa napunit ku Sufljetu alu Svāntuluj.

⁴² Elizabeta d radost marje äntarje astrigat: “Maj mult ješt blagoslovitä d tuatje mujerj š blagoslovit je kupilu än burta ata! ⁴³ Ku čaja amzaslužät častula s m positjaskä mama alu Domnuluj alu mjov! ⁴⁴ Jakä känd auzät pozdravu alu tov, kupilu än burtä däturdatä mult sa miškat d radost! ⁴⁵ Blagoslovitä ješt daja čaj krizut k osä s ispunjskä poruka karje ca trimjes Domnu!”

Marija slavjaštje p Dimizov än radost

Š 1:33 sämānca alu Jakov - Än grčki original skrije: “kasa alu Jakov” karje rubja d tuatä sämānca alu Jakov. Altu lumilje d Jakov afost Izrael. Atrijit usutje d aj majdatä, a tuatje duaväsprjače (12) d sämāncje alu Izrael avinjit dälä jel. Lumja p narodu Izrael često kima kasa alu Jakov.

⁴⁶ Atunča Marija azās:

“Inima amja adrikā p Domnu,
⁴⁷ sufljetu alu mjov s radujaštje la Dimizov, Spasitelju alu mjov,
⁴⁸ k p minje ma kuljes,
 p ponizna argata aluj!
 Audjec, pānd akuma tuatā generacija osā zākā
 k Dimizov ma blagoslovit,
⁴⁹ daja če Dimizov karje arje tuatā sāla
 afukut marje čudā d minje!
 Svānt je lumilje aluj.
⁵⁰ Iskazaštje milostu p toc ālja ān tuatā vrijamja
 karje arje frikā d jel.
⁵¹ Ku māna capānā afukut marje čudā
 š aputirit p lumja karje ponosni š umišljeni.
⁵² Jel aizbacāt p vladari s nu vladjaskā više,
 a adrikat p lumje karje je ponizni.
⁵³ A p lumja karje irja flāmānž lja nasitit ku binje,
 a p lumja karje bogatā lja trimjes dāla jel ku mānilje gualje.
⁵⁴⁻⁵⁵ Jel ažutat alu Izrael, alu argatu aluj
 baš kum adat obečalā alu sāmānca anuastrā,
 alu Abraham š alu kupi aluj,
 k osā lji fije uvjek d milā.”

⁵⁶ Atunča Marija ku Elizabeta arāmas njeđe trje (3) lunj š sa tors akas.

Sa fukut Ivan karje bātjazā

⁵⁷ Alu Elizabeta avinjit vrijamja s fakā š ja afukut bijat. ⁵⁸ Kānd tuatā familija alu je š komšiji auzāt d asta, kum Domnu afost aša d bun kātri ja, toc sa bukurat zajedno ku ja.

⁵⁹ Kānd kupilu anapunit opt (8) zālje, atribut s fije obrezāt,* aša k komšiji š familija avinjit s proslavjaskā aja. Avrut p kupilu s l kjamje Zaharija kum tatusov s kjamā, ⁶⁰ ali Elizabeta azās: “Nu, njego mora s s kjamje Ivan!”

⁶¹ Komšiji š familija azās: “Nimilja dāla familija ata nu s kjamā Ivan!”
⁶² Atunča, daja če Zaharija na putut s audā, lumja ku mānilje la tribat kum jel vrja kupilu s s kjamā. ⁶³ Zaharija akātāt s ji dja ploče s skrije š askris: “S kjamā Ivan”, š toc sa mirat. ⁶⁴ Dimizov alu Zaharije adiškis gura š ja dizljigat ljimba š jel dāturdatā ančiput s rubjaskā š s slavjaskā p Dimizov.

⁶⁵ Kānd toc karje trija upruapje d jej avizut če Dimizov afukut alu Zaharije, lja fost frikā d Dimizov. Ān tuatje saturlje ān djalurlje alu Judeje, lumja rubja d aja če sa dogodit. ⁶⁶ Činje god auzāt d jej gāndja d aja š sa tribat: “Atunča če osā fije d bijatusta kānd ufi marje?”, k Domnu sigurno osā fakā nješto marje pisti jel.

Zaharija rubjaštje d Mesija š d Ivan karje bātjazā

⁶⁷ Sufljetu alu Svāntuluj aispunit p Zaharija, tata alu Ivan, š jel arubit asta porukā dāla Dimizov:

⁶⁸ “Slava alu Domnuluj, Dimizov alu Izraelcilor,
 k avinjit s ažutā alu narodu aluj š s lji izbavjaskā!

* **1:59** obrezāt – Obrezjala afost znaku alu savezu alu Dimizov ku Abraham š ku sāmānca aluj (Post 17,9–14). Židovi afost obrezāc kum apokaza k irja odani alu Dimizov š k pripadnjaštje alu narodu aluj karje akuljes.

⁶⁹ Š atrimjes nauvã marje Spasitelj
 dãn sãmãnca alu argatu aluj David,
⁷⁰ kum jel d mult aobečit
 pisti vorba alu prorokurlje karje jel atrimjes:
⁷¹ s nji spasaskã dãla dušmani alji noštri
 š dãla mãnã alu tuatã lumja karje nji mrzaštje.
⁷² Jel asta afukut s pokazaskã milã alu sãmãnca anuastrã
 aša ça ispunit savezu alu svãnt karje afukut ku jej,
⁷³ aša ça ispunit obečala karje adat alu Abraham, alu anuastrã sãmãnca.
⁷⁴ Kašã kum aobečit, nja skos dãla dušmanj
 s putjem s ji služãm frzdã frikã,
⁷⁵ s trijim kum Dimizov azãs
 š s fičem čije bunãn tuatje zuvilje anuaštrje.
⁷⁶ A tu, bijatu alu mjov, osã t kjem proroku alu Maj marje Dimizov.
 Osã plječ la intja alu Domnuluj s ji pripremještj drumu.
⁷⁷ Osã ãnvãc p narodu aluj s štije kum s s spasaskã
 kum s lji fije oprostít grešala alor.
⁷⁸ Daja če je Dimizov pljin d milã š arje osječãj d noj,
 jel trimjatje lumina dãn čerj.
 Kašã suarilje karje sa drikã ãn diminjacã,
⁷⁹ Dimizov osã adukã lumina alu ãlja karje trijaštje ãn nuaptje š arje frikã
 d muartje.
 Jel osã nji pokazaskã drumu karje aduče ãn mir.”

⁸⁰ Ivan akriskut š apostanit capãn ãn sufljet. Trija ãn lok undje nuje
 nimika.† Kãnd akriskut, jel ančiput la intja alu toc s rubjaskã alu naroduluj
 alu Izrael.

2

Sa fukut Isusu ãn Betlehem (Mt 1,18-25)

¹ ãn vrijamaja caru alu Rimuluj, August, azapovjedit s fakã popisu d tuatã
 lumje karje trijaštje ãn cara. ² Åsta afost prvi popis d lumje karje sa dogodít ãn
 vrijamje pãnd Kvirinije afost upravitelju p regija Sirija. ³ Toc apljikat ãn trgu
 undje trija sãmãnca aluj s s skrije ãn popis.

⁴ Aša š Josip, karje afost sãmãnca alu caru David, apljikat dãn sat Nazaret ãn
 regije Galileje ãn sat Betlehem ãn regije Judeje, undje d mult sa fukut David.
⁵ Jel apljikat una ku zaručnica aluj, Marija, s s skrije ãn popis. Marija već afost
 grja, ⁶ š pãnd afost ãn Betlehem, ja vinjit vrijamja s fakã. ⁷ Ja afukut bijat, prvi
 kupil, la ãnvilijat š la pus ãn aljbje daja če ãn sat undje irja sobje d gostjamje
 nu irja lok d jej.

Anđeli zãče alu pastirilor k Isusu sa fukut

⁸ ãn nuaptjaja p pãjenj upruapje d Betlehem, njeki pastirurj pãza vojilje
 alor. ⁹ Dãturdatã sa ukazãt anđelu alu Domnuluj š lja osvitljít slava alu
 Domnuluj š jej mult sa spirjat! ¹⁰ Anđelu lja zãs: “Na vjec frikã! Jakã aduk
 vuavã Bunã vorbã karje p tuatã lumja s usričaskã! ¹¹ Astãz sa fukut vuavã
 Spasitelju ãn Betlehem, ãn trgu alu David. Jel je Kristu, Domnu! ¹² Aša osã

† **1:80** lok undje nuje nimika – Asta afost napuštjeni lok la zapadnã partje d apã Jordan. Nuje dãpartje
 dãla lok undje apa Jordan untrã ãn Mrtvo more.

štijec k je istina aja če zāk: Osā gāsāc kupilu karje je ānvilijat ān plahtā kum zače ān aljbje.”

¹³ Dāturdatā alu anđeluj avinjit marje vuastje d anđelurlje dān čerj karje aslavit p Dimizov:

¹⁴ “Slava alu Dimizov karje vladjaštje p čerj,*
a p pāmānt mir alu lumje karje ja ugodit.”

¹⁵ Š anđelurlje apljikat dāla jej š sa tors p čerj. Pastiri arubit unu ku alc: “Ajdac ān Betlehem s vidjem ča fost če nuavā azās Domnu!”

¹⁶ Apripit ān Betlehem š ānklo angāsāt p Marija š p Josip ku kupilu če sa fukut karje azukut ān aljbje. ¹⁷ Kānd la gāsāt, alu toc arubit aja če anđelu azās d kupil. ¹⁸ Š tuatā lumja karje apus urjajke la pastirurj sa mirat d aja če lja zās. ¹⁹ A Marija nimika na mujtat d asta ča uzāt š gāndja d aja ān inima alu je. ²⁰ Pastiri sa tors la vojilje p karje pāza š slavja š zahvalja alu Dimizov. Tot ča uzāt š avizut afost kum lja zās anđelu.

²¹ D opt (8) zālje maj ānklo kānd avinjit vrijamja s obrezaskā p kupilu,† ja pus lumilje Isusu karje anđelu adat majdatā njego če Marija arāmas grja.

Josip š Marija adučē p Isusu ān Hram

²² Kānd avinjit vrijamja Marija s s očitjaskā kum skrije ān zakonu alu Mojsije,✠ Josip š Marija alat p Isusu š apljikat ān Hram ān Jeruzalem. La posvitit alu Domnuluj, ²³ kum skrije ān zakonu alu Domnuluj: “Tot bijatu karje prvi sa fukut pripadnjaštje alu Domnuluj.”✠ ²⁴ Š aprinisāt žrtvā kum mama aputja jar s fije čistā, kum zakonu alu Mojsije ānvacā: “duavā (2) grlic ili doj (2) goluburj tānrj.”✠

Šimunu š Ana kunuaštje k Isusu je Kristu p karje Dimizov la trimjes

²⁵ Trija atunča unu om ān Jeruzalem, s kjamā Šimun, karje irja pravedan š askulta zakonu alu Dimizov. Sufletu alu Svāntuluj irja p jel š aštiptat p Dimizov s izbavjaskā p Izraelcurlje kum aobečit.‡ ²⁶ Sufletu alu Svāntuluj ja zās k nusā muarje pānā god nu vjadje p Kristu karje Domnu atrimjes s izbavjaskā p narodu aluj. ²⁷ P zuvā kānd Josip š Marija adus kupilu Isusu s fakā obredu kum je skris ān zakonu alu Mojsije, Sufletu alu Svāntuluj adus p Šimun s pljače ān Hram. ²⁸ Šimun alat p Isusu ān māj š aslavit p Dimizov ku vorbiljaštja:

²⁹ “Domnulje, maj ispunit obečala karje maj dat
š akuma jo, argatu alu tov, pot s mor ān mir.

³⁰ Akuma vojki alji mjej avizut spasjala,

³¹ p spasitelju karje tu atrimjes d tot narodu.

³² Jel je lumina s otkrijaskā istina ata alu tot narodu,
āla karje adučē slava alu Izrael, narodu alu tov.”

³³ Josip š Marija sa mirat la vorbje če s rubja d Isusu. ³⁴ Šimun lja blagoslovit š azās alu Marije, mama alu Isusuluj: “Jakā, Dimizov atrimjes p kupilusta k mulc Izraelcurj osā kadā š mulc osā adrikā. Dimizov la trimjes kašā znaku s

* **2:14** Slava alu Dimizov karje vladjaštje p čerj – Ān grčki original skrije: “Slava p visina!” † **2:21** Vjez fusnota ān 1,59. ✠ **2:22** Lev 12,1–4 ✠ **2:23** Iš 13,1–2 ✠ **2:24** Lev 12,6–8 ‡ **2:25** aštiptat p Dimizov s izbavjaskā p Izraelcurlje kum aobečit – Ān grčki original skrije: “aštipta utjeha alu Izrael”.

pokazaskä drumu d spasjalä, karje mulc inš osä l odbacaskä, ³⁵ š aša osä aratä rovu än inima alor. A känd l odbacaštje, maču osä probijaskä inima ata.”

³⁶ Afost än Hram š proročičä Ana, fata alu Fanuel dän sãmãnca alu Ašer. Ja irja mult bätznä. Afost šaptje (7) aj än brak ³⁷ š atunča atrijit kašä udovica pãnla optzäč š patru (84) aj. Na išät dän Hram, njego än post š än molitvä aslužät alu Dimizovuluj zuva š nuaptja. ³⁸ Baš känd Šimunu azavršät, avinjit Ana š ančiput s slavjaskä p Dimizov š s rubjaskä d Isusu alu toc karje aštiptat p Dimizov s izbjavjaskä p Jeruzalem dälä dušmanji alor.

³⁹ Känd Josip š Marija afukut kum zakonu alu Domnuluj azapovjedit, sa tors akas än Nazaret än regije Galileje. ⁴⁰ Kupilu Isusu akriskut. Apostanit capän š maj mult mudar š Dimizov nastavja s l blagoslovjaskä.

Fälkovu Isusu rubjaštje ku učitelji än Hram

⁴¹ Roditelji alu Isusuluj tot anu pljika än Jeruzalem känd irja prazniku Pasha. ⁴² Känd Isusu avut duaväsprjače (12) d aj, jej apljikat kašä uvijek s slavjaskä prazniku. ⁴³ Däpä praznik, roditelji alu Isusuluj ančiput akas, a fälkovu Isusu arämas än Jeruzalem, ali roditelji aluj na štijut aja. ⁴⁴ Agändit k Isusu je än grupa alor. Jej aumblat una zuvä a atunča ančiput s l katje änträ familjije š änträ ortač alor; ⁴⁵ ali nu la gäsät š aša sa tors än Jeruzalem š änklo s l katje. ⁴⁶ Däpä trje (3) zälje la gäsät än Hram änträ učiteljurj kum punje urjajke š lji äntrjabä. ⁴⁷ Š toc karje apus urjajke la Isusu sa mirat kät štije š kum binje odgovorjaštje p pitanje.

⁴⁸ Känd jej angäsät p Isusu na štijut če s gändjaskä. Azäs mumusa: “Bijatu alu mjov, däče afukut tu asta nuavä? Jakä, tatutov š jo mult nja sikirit š noj pistot t kätam!”

⁴⁹ Isusu azäs alor: “Däče mas kätat? Dali voj nu štijic k jo mora s fiuv än kasa alu Tatimjov?” ⁵⁰ Ali jej nu razumja če jel avrut s lji zäkä.

⁵¹ Isusu sa tors akas ku mumusa š ku tatusov än sat Nazaret š askulta p jej. A mumusa nimika na mujtat d asta če sa dogodit. ⁵² Isusu krištja š postanja još maj mult mudar š Dimizov l blagoslovja maj mult š maj mult, a lumja l poštuja maj mult š maj mult.

3

Ivan karje bätjazä pripremjaštje drumu d Isusu

(Mt 3,1-12; Mk 1,2-8; Iv 1,19-28)

¹ Afost činčsprjače (15) d aj kum caru alu Rimuluj Tiberije ančiput s vladjaskä. Poncije Pilat afost upravitelju än regije Judeje. Herod* avladit än regije Galileje, a fratusov Filip avladit än regije Itureje š Trahonitide, a Lizanije avladit än regije Abilene.† ² Š Ana š Kaifa afost marj popurj‡ än Jeruzalem. Än vrijamjaja Dimizov rubja alu Ivan, bijatu alu Zaharija, än pustinje.Š ³ Jel apljikat än tuatje lokurj pänglä apä Jordan s rubjaskä alu lumjej k trjebje s s bätjazä s pokazaskä kum sa okrinut dälä grešalä š Dimizov lja oprostot grešala.

⁴ Kum askris proroku Izaija, Ivan afost

* **3:1** Herod – Konuskut š kašä Antipa, afost bijatu alu Herod Marje. † **3:1** Herod, Filip š Lizanije afost “tetrarsi”. “Tetrarh” afost rimski naslov d vladar än unu lok karje vladja samo ku odobrjala alu vlastu alu rimuluj. Obična lumje njekad lji kima carurj (na primjer, vjez Mt 14,9; Mk 6,14). ‡ **3:2** Š Ana š Kaifa afost marj popurj – Ana afost marje popä 6.-15. aj maj änklo d Krist, ali atunča vlada alu rimuluj la skinit dälä položajula. Zetu aluj, Kaifa, afost marje popä 18.-37. aj maj änklo d Krist. Aša službeno än aja vrijamje Kaifa afost marje popä, ali lumja još uvijek akimat p Ana marje popä š jel š majdäpartje avut autoritet änträ Židovj. § **3:2** pustinje – Vjez fusnota än 1,80.

“glasu karje strigã ãn pustinje:

‘Pripremic drumu d Domnu

š očistic d jel stazilje!

⁵ Ispunic tuatã dolina

š poravnic tot djalu š brjegu!

Ipravic drumu karje strãmb

š poravnic aja čije nuje ravno!*

⁶ Tuatã lumja osã vjadje spasjala alu Dimizovuluj!”[✠]

⁷ Ivan rubja alu mulc lumje karje vinja s s bãtjazã: “Voj, šarpilor! Činje va zãs k aša d ljaznje putjec s fuđic dãla kaznã karje Dimizov trimjatje? ⁸ Fičec binje karje aratã k vas okrnit dãla grešala avuastrã.† Š vu ãnšãlãc akã gãndic k ištjec sigurni samo daja če ištjec sãmãncia alu Abraham. Ali jo vu zãk, Dimizov puatje d bulovanjãstja s stvurjaskã kupi alu Abraham! ⁹ Dimizov uskoro osã luvjaskã ku sukurja ãn tot ljemnu karje nu dã bun plod. Tot ljemnu karje nu dã bun plod osã fije tijat š arunkat ãn fok.”

¹⁰ Antribat mulc lumje p Ivan: “Atunča če trjebje s fičem?”

¹¹ Ivan lja zãs: “Činje arje duavã (2) kãmãšj, trjebje s dja alu ãlja karje narje ničuna. A činje arje mãnkãrje, trjebje s podiljaskã ku ãlja karje narje.”

¹² Avinjit s s bãtjazã čak š carinikurlje‡ š la tribat: “Učiteljulje, če trjebje s fičem?”

¹³ Ivan lja zãs: “Nu lãc maj marje porezu njego če je lumja datorj.”

¹⁴ Š la tribat vuastja: “A če trjebje noj s fičem?”

Ivan lja zãs: “Nu lãc banjã dãla nimilja ku sãla š p nimilja nu punjec minčunj s dobidic banjã. Njego fic zadovoljni ku plata avuastrã.”

¹⁵ Kum lumja očekuja k Kristu ãndatã vinje, toc ãn inimã s ãntriba dal je Ivan Kristu. ¹⁶ Daja Ivan alu toc azãs: “Jo p voj bãtjez ku apa, ali vinje njeko maj marje d minje, atãta d marje k jo nu sãnt dostojan čak s ji fiuv argatŠ. Jel p voj osã bãtjazã ku Sufletu alu Svãntuluj* š ku foku.† ¹⁷ Jel osã fije kašã omu karje odvojaštje gruvu dãla jarbã. Gruvu osã sprimjaskã ãn ostavã, a jarba osã apringã ku foku karje nikad nu prestanjaštje s argã.” ¹⁸ Ivan rubja alu lumje Bunã vorbã d Dimizov ku multje altje opomenje.

¹⁹ Ivan la intja alu toc la ukorit p Herod, karje irja vladaru dãn regije Galileje,‡ daja če sa ãnsurat ku Herodijada, karje afost mujarja alu fratisov, š d multje altje rovj ča fukut Herod. ²⁰ Ali kãnd la ukorit Ivan, Herod p tot aja adodajit još unu rov: jel adat alu vuastja aluj s puje p Ivan ãn kisuarje.

* **3:5** Ivan azãs alu lumje k mora s s pokajaskã d grešala alor s fije spremic d vinjala alu Domnuluj. Åštja stihurj koristjaštje metafora. D fukut ravni drum ãn pustinje je slika s fije spremic s prihvatjaskã p Isusu š poruka aluj. ✠ **3:6** Iz 40,3-5 † **3:8** Fičec binje karje aratã k vas okrnit dãla grešala avuastrã – ãn grčki original skrije: “Fičec plodu karje je dostojan d pokajalã”. ‡ **3:12** carinikurlje – Obično aja afost Židovi karje alcã Židovj nu lja vurut daja če jej alukrizat d vlada alu rimuluj (karje apreuzmit p Izrael). Većina d carinikurj ãnšãla p alcã. Kãta maj mult banj njego če lumja dugujaštje, a viška cãnja d jej. Š d ãla razlog lumja mrza š lji smatruje k je izdajic alu vlastiti narodu š alu vjera alor. Š **3:16** nu sãnt dostojan čak s ji fiuv argat – ãn grčki original skrije: “nu sãnt dostojan nič klicimitilje s ji dizljeg.” * **3:16** bãtjazã ku Sufletu alu Svãntuluj – Aiča Ivan koristjaštje bãtizija ãn apã kašã metafora s opisaskã kum lumja osã iskušaskã sãla alu Sufletu alu Svãntuluj ãn životu alor. † **3:16** ku foku – Asta puatje s rubjaskã d aja kum Sufletu alu Svãntuluj čistjaštje životu alu ãlja karje krjadje (vjez Ap 1,5, 8; 2,1-4; 11,16). Ali ãn ãsta kontekst vjerovatno k foku rubjaštje d zuvã alu suduluj (vjez 3,7-9, 17). ãn aja vrijamje Dimizov osã kaznjaskã p lumja karje na prihvatit ãnvãcala alu Isusuluj. ‡ **3:19** Herod, karje irja vladaru dãn regije Galileje – ãn grčki original skrije: “Herod, tetrah”. Vjez fusnota ãn 3,1.

Ivan bătjază p Isusu

²¹ Majdată njego če p Ivan la pus ân kisuarje, kând Ivan bătizat p toc karje avinjit la jel, jel bătizat ș p Isusu. Atunča kând Isusu sa rugat, čerju sa diškis, ²² ș Suflijetu alu Svântuluj sa slubuzăt p jel ân oblik kașă golubu. Dăn čerj sa uzăt glasu: “Tu ješt Bijatu alu mjov p karje jo vrjauv! Tu ješt radostu alu mjov!”

Sămănca alu Isusuluj

²³ Kând Isusu ančiput s rubjaskă d Dimizov la intja alu toc, avut njeđe trjezăč (30) d aj. P Isusu l kuništja k je bijatu alu Š Josip.*

Josip afost bijatu alu Eli,

²⁴ Eli afost bijatu alu Matat,

Matat afost bijatu alu Levi,

Levi afost bijatu alu Malki,

Malki afost bijatu alu Janaj,

Janaj afost bijatu alu Josip,

²⁵ Josip afost bijatu alu Matatija,

Matatija afost bijatu alu Amos,

Amos afost bijatu alu Naum,

Naum afost bijatu alu Hesli,

Hesli afost bijatu alu Nagaj,

²⁶ Nagaj afost bijatu alu Mahat,

Mahat afost bijatu alu Matatija,

Matatija afost bijatu alu Šimij,

Šimij afost bijatu alu Joseh,

Joseh afost bijatu alu Joda,

²⁷ Joda afost bijatu alu Johanan,

Johanan afost bijatu alu Resa,

Resa afost bijatu alu Zerubabel,

Zerubabel afost bijatu alu Šealtiel,

Šealtiel afost bijatu alu Neri,

²⁸ Neri afost bijatu alu Malki,

Malki afost bijatu alu Adi,

Adi afost bijatu alu Kosam,

Kosam afost bijatu alu Elmadam,

Elmadam afost bijatu alu Er,

²⁹ Er afost bijatu alu Joșua,

Joșua afost bijatu alu Eliezer,

Eliezer afost bijatu alu Jorim,

Jorim afost bijatu alu Matat,

Matat afost bijatu alu Levi,

³⁰ Levi afost bijatu alu Šimun,

Šimun afost bijatu alu Juda,

Juda afost bijatu alu Josip,

Josip afost bijatu alu Jonam,

Jonam afost bijatu alu Eljakim,

³¹ Eljakim afost bijatu alu Meleja,

§ 3:23 bijatu alu – Ân așta popis “bijatu alu...” puatje ș s značaskă “sămănca alu”. Ân Biblije, lumja karje askris popisu d potomakurj obično na vurut s skrije p tuată sămănca alu njeki om, njego s arată loza dăla una važnă osobă pănla altă važnă osobă. * 3:23 Daja če Marija arămas grja pisti Suflijetu alu Svântuluj, Josip afost alu Isusuluj kașă očuhu (vjez 1,26–37; Mt 1,18–22).

Meleja afost bijatu alu Mena,
 Mena afost bijatu alu Matata,
 Matata afost bijatu alu Natan,
 Natan afost bijatu alu David,
³² David afost bijatu alu Jišaj,
 Jišaj afost bijatu alu Obed,
 Obed afost bijatu alu Boaz,
 Boaz afost bijatu alu Sala,
 Sala[†] afost bijatu alu Nahšon,
³³ Nahšon afost bijatu alu Aminadab,
 Aminadab afost bijatu alu Admin,
 Admin afost bijatu alu Arni,
 Arni[‡] afost bijatu alu Hesron,
 Hesron afost bijatu alu Peres,
 Peres afost bijatu alu Juda,
³⁴ Juda afost bijatu alu Jakov,
 Jakov afost bijatu alu Izak,
 Izak afost bijatu alu Abraham,
 Abraham afost bijatu alu Terah,
 Terah afost bijatu alu Nahor,
³⁵ Nahor afost bijatu alu Serug,
 Serug afost bijatu alu Reu,
 Reu afost bijatu alu Peleg,
 Peleg afost bijatu alu Eber,
 Eber afost bijatu alu Sala,
³⁶ Sala afost bijatu alu Kenan,
 Kenan afost bijatu alu Arpakšad,
 Arpakšad afost bijatu alu Šem,
 Šem afost bijatu alu Noa,
 Noa afost bijatu alu Lamek,
³⁷ Lamek afost bijatu alu Metušalah,
 Metušalah afost bijatu alu Henok,
 Henok afost bijatu alu Jered,
 Jered afost bijatu alu Mahalalel,
 Mahalalel afost bijatu alu Kenan,
³⁸ Kenan afost bijatu alu Enoš,
 Enoš afost bijatu alu Šet,
 Šet afost bijatu alu Adam,
 Adam afost bijatu alu Dimizov.Š

4

Nikuratu iskušajtje p Isusu (Mt 4,1-11; Mk 1,12-13)

¹ Isusu, pljin ku Sufljetu alu Svântuluj, apljikat dāla apa Jordan š Sufljetu la dus ān lok undje nuje nimika ² š d patruzáč (40) d zālje š la iskušāt nikuratu. D zāljljalja na mānkat nimik, š känd atrikut patruzáč (40) d zālje, afost flāmänd.

[†] **3:32** Sala, Sala – Njeki grčki rukopisurj skrije: “Salmon, Salmon”. [‡] **3:33** Admin, Admin ... Arni, Arni – Njeki grčki rukopisurj skrije: “Aram, Aram”. **Š 3:38** bijatu alu Dimizov – Aja značajtje k je Adam stvorit p slika alu Dimizov (vjez Post 1,26-27; 5,1-3). Slično, tuatā lumja arje sāmāncā ān Dimizov (vjez Ap 17,28-29).

³ A nikuratu ja zäs: “Akä ješt Bijatu alu Dimizovuluj, zi alu buluvanusta s postanjaskä mälaj.”

⁴ Isusu ja odgovorit: “Skris je än Sväntä pismä: ‘Nu trijaštje omu samo d mälaj.’”[✠]

⁵ Š nikuratu la dus p Isusu p marje djäl š ja pokazät däturdatä tuatä cara alu pämantuluj ⁶ š nikuratu zäče: “Cije osä zdauv asta tuatä vlast š slava aluj. Mije je dat š jo dav alu činje vrjauv. ⁷ Akä t poklonještj la minje, tot je alu tov.”

⁸ Isusu ja odgovorit: “Skris je än Sväntä pismä: ‘Klanjaštje la Domnu, Dimizov alu tov, š aluj jedino služastje!’”[✠]

⁹ Nikuratu la dus än trg Jeruzalem š la pus p špic p Hram š zäče aluj: “Akä ješt Bijatu alu Dimizovuluj, arunkitje da iča än zos! ¹⁰ Daja če skris je än Sväntä pismä:

‘Jel osä zapovidjaskä alu anđeli aluj d tinje s t päzaskä’,

¹¹ š: ‘p mänj s t adukä undje ku pičoru s nu t tu luvješt d buluvan.’”[✠]

¹² Isusu ja zäs: “Skris je än Sväntä pismä: ‘Nu iskušä p Domnu, Dimizov alu tov!’”[✠]

¹³ Känd iscrpit tuatä kušnjä, nikuratu sa udaljtit dälä jel pänla nuavä prilikä s l iskušaskä.

*Isusu äncäpje s služaskä alu Dimizov
(Mt 4,12-17; Mk 1,14-15)*

¹⁴ Isusu, pljin d snagä alu Suflijetuluj, sa tors än regija Galileja š vorba d jel sa proširit än tuatje lokurj än Galileja. ¹⁵ Isusu änväca än lokurj undje židovi s strändä š s ruga (karje s kjamä sinagoga) š toc l hvalja.

*Lumja än Nazaret odbacaštje p Isusu
(Mt 13,53-58; Mk 6,1-6)*

¹⁶ Š atunča Isusu avinjit än Nazaret, än sat undje akriskut. Š kašä uvjek sämbätä unträ än sinagogä š sa drikä s čitjaskä d Sväntä pismä pänglä toc. ¹⁷ Alu Isusuluj antins knjiga alu prorokuluj Izaija. Jel adiškis knjiga š angäsät lok undje stä skris:

¹⁸ Suflijetu alu Domnuluj je p minje.

Madat snagä š autoritet

s rubjesk Bunä vorbä alu säračilor.

Matrimjes s rubjesk alu lumjej karje zarobic

s puatje s pljače slobodni,

s tork vidu alu vorbilor,

s oslobodjesk p lumja dälä älja karje lji mučastje,

¹⁹ š s rubjesk k ästa an än karje Domnu aratä aluj binilje.[✠]

²⁰ Atunča Isusu ankis knjiga, untuarče alu pomoćnikuluj š šadje s rubjaskä. Tuatä lumja än sinagogä sujäta än jel š jedva štipta s zäkä nješto. ²¹ Š ančiput ku aštja vorbje s lji zäk: “Astäz sa ispunit aštja vorbje d Sväntä pismä karje akuma amčtitit.”

²² Š känd Isusu azavršät ku vorba, toc karje irja än sinagogä rubja d jel š s mira d binilje alu Dimizovuluj d karje jel rubja. Jej rubja: “Dali nuje ästa bijatu alu Josip?”

²³ A Isusu lji zäče: “Sigurno osä mi zäčec asta poslovicä: ‘Doktorulje, likujaštje sängur p tinje!’ š: ‘Fäj š aiča än trg undje ajkriskut aja čam auzät če sa

✠ 4:4 ZakPon 8,3 ✠ 4:8 ZakPon 6,13 ✠ 4:11 Ps 91,11-12 ✠ 4:12 ZakPon 6,16 ✠ 4:19 Iz 61,1-2

dogodit ăn trg Kafarnaum.’ ” ²⁴ Š nastavit: “Asta poslovică je istinita: ‘Nimilja nu prihvatjaštje p proroku ăn lok undje jel akriskut’.

²⁵ Kum š štijec afost multje udovic ăn Izrael kănd proroku Ilija afost viuv. Atunča p trje (3) aj š šasă (6) lunj na fost pluaje š apostanit marje fuamje p tot pămăntu. ²⁶ Ali Dimizov na trimjes p Ilija alu ničuna udovică ăn Izrael. Njego jel la trimjes s ažitje alu udovicăj karje na fost Židovkă ăn trg Sarfata majuprapje d trg Sidon. ²⁷ Š isto aša kănd afost proroku Elizej viuv, ăn Izrael afost multje lumje karje avja gubă, zarazna buală p pjalje. † Ali ničunu dăla jej nu sa likujit osim Naaman d Sirija.”

²⁸ Kănd auzăt, toc ăn sinagogă sa nikăžăt. ²⁹ Jej sa skulat, la putirit d trg š la dus p rub d litică p karje sagradit alor trgu s l runče ăn zos. ³⁰ Ali jel atrikut ăntră jej š apljikat p drumu aluj.

Isusu putirjaštje dăn om p sufljetu alu rov (Mk 1,21-28)

³¹ Isusu sa slubăzăt zos ăn Kafarnaum, karje je još unu trg ăn regija Galileja, undje ănvacă sămbătă ăn sinagogă. ³² Š lumja karje punja urjajke afost zadivic ku văncală aluj daja če rubja kašă ăla karje arje vlast.

³³ Afost ăn sinagoga omu ku sufljetu alu rov. Jel astrigat ăn tot glasu: ³⁴ “Hej, če aj tu ku noj, Isusulje dăn Nazaret? Ajvinjit s uništještj p noj p sufljeti alji rovj? Štiuv jo činje ješt tu: tu ješt Svăntu karje Dimizov atrimjes!”

³⁵ Isusu ja zapovjedit: “Tač š ješ dăn jel!” P aja sufljetu alu rov p omu la dubărăt pănglă toc š aišăt d jel š nu ja naudit nimika.

³⁶ Lumja afost zadivic š ančiput s rubjaskă unji ku alc: “D karje aštja vorbje! Ku autoritetu š ku snaga zapovjedjaštje alu sufljeti alji rovj, š jej jašă!” ³⁷ Š toc ăn regijaja auzăt če Isusu afukut.

Isusu likujaštje p multă lumja (Mt 8,14-17; Mk 1,29-34)

³⁸ Isusu aišăt d sinagogă š apljikat ăn kasă alu Šimun. A suakra alu Šimunuluj amučito marje fok š jej la rugat s ja žutje. ³⁹ Isusu astat pănglă ja, zapovjedit alu fokuluj s u lasje š foku alăsato. Š odma sa skulat š lja dus s mălăncje.

⁴⁰ Kănd akăzut nuaptja, ‡ toc karje arje bolesnikurj lja dus la Isusu. A Isusu p tot ăla apus mănilje s lji likujaštje d tuatje bualje. ⁴¹ Isusu putirja sufljeti alji rovj dăn multje lumje, š sufljeti alji rovj striga kănd iša: “Tu ješt Bijatu alu Dimizovuluj!” Atunča jel alor zapovjedit s nu rubjaskă daja če jej aštijut k je jel Kristu p ăla karje Dimizov atrimjes.

Isusu pljakă ăn altje trgurj (Mk 1,35-39)

✧ **4:26** 1 Car 17,8-16 * **4:26** Atunča Ilija apljikat ăn altu pămănt alu komšiuor. P pămăntula atrijit una uduvică š bijatu alu je, š skoro arămas frzdă mănkarje d pluaje karje apostanit fuamja. Međutim, jej sa pobrinit d Ilija š Dimizov sa pobrinit d jej aša če găvanu alor ku pjelmu š alor volba d zitin nikad nu sa spraznit. Tuată vrijamja atrajit fuamja, jej avut mănkarje. Ilija ănklo arămas maj mult aj. † **4:27** gubă, zarazna buală p pjalje – Asta frază prevodjaštje grčka vorbă karje s koristja d označală njeke različite vrstje d bualje p pjalje. Tradicionalno s podrazumjaštje k s odnosaštje p guba. Om karje avut una d aštja bualje p pjalje smatratit je ritualno rov. Omu atribja cănut odvojit d alci lumje kum alu alcilor na prenesja buală š kum nu vinja ăn kontakt ku altu om š afiča p omula ritualno rov (vjez Lev 13,45-46). ✧ **4:27** 2 Car 5,1-14 ‡ **4:40** Kănd akăzut nuaptja – Ăn grčki original skrije: “kănd kadje suarilje”. D Židovj alta zuvă ančiput kănd suarilje kadje. Daja če na kutizat s lukrjază s l lukrjază sămbătă, štipta pând sămbăta nu završaštje, a atunča ančiput s adukă p lumja bulnavă la Isusu.

⁴² Känd asvanit zuva, Isusu aišat d trgula š apljikat än pustinje. Š multă lumje l kată. Känd la găsăt, jej l ruagă s rămăje ku jej. ⁴³ A jel lji začē: “Trjebje s măduk š än alturj trgurj s rubjesk Bună vorbă d cara alu Dimizov. Daja Dimizov matrimjes.” ⁴⁴ Š Isusu rubja Bună vorbă än sinagogje än pământ alu Židovilor.Š

5

Isusu kjamă p Šimun, p Jakov š p Ivan s l sljedjaskă (Mt 4,18-22; Mk 1,16-20)

¹ Una zuvă, känd Isusu astat pänglă apă Galileja,* multă lumje s strändă pänglă jel s audje vorba alu Dimizov. ² Majdată d asta, njeke ribarji već aišat dän čamacurj š ančiput s čistjaskă mrežilje. A Isusu avizut alor doj (2) čamacurj p obală ³ š auntrat än unu čamac, karje irja alu Šimun. Š Isusu la rugat s puatje ucără s l pinđje dăla obală. Atunča šadje, š änvăca p narodu d čamac.

⁴ Känd aprestanit s rubjaskă, začē alu Šimun: “Pinđje čamacu maj dăpartje undje maj adănkă apa, š arunkăc mrežilje d pukat.” ⁵ Šimunu začē alu Isusuluj: “Gospodarulje, tuată nuaptja njam potrudīt š nimika nam pukat. Ali kum tu aša zač, osă arunk mreža.” ⁶ Känd Šimun š ortači aluj afukut aja, jej apukat mult pjaštje, atăta d mrežilje ančiput s s rupă. ⁷ Ribarji afukut ku măna alu ortači alor än altu čamac s vije s ažită. Jej avinjit š atăta napunit p amiždoj čamacurj d pjaštje k jej ančiput s potunjaskă.

⁸ Känd Šimun Petar aja avizut, akăzut la intja alu Isusuluj š začē: “Fuđ dăla minje, Domnulje, daja če nu sănt om bun!” ⁹ Š jel š toc karje afost ku jel än čamac sa mirat kăt mult pjaštje apukat. ¹⁰ Š isto aša sa mirat Jakov š Ivan, fičorji alu Zebedej, ortači alu Šimun.

Isusu atunča začē alu Šimun: “Navja frikă. Dakuma osă puč p lumja†.” ¹¹ Känd jej askos čamacurj p obală, jej alăsat tot š apljikat dăpă Isusu.

Isusu likujaštje p omu karje arje buală p pjalje (Mt 8,1-4; Mk 1,40-45)

¹² Una zuvă Isusu avinjit än unu trg undje afost unu om pljin d bualje p pjalje. Känd jel avizut p Isusu, akăzut la intja alu Isusuluj ku fălči kătri pământ š sa rugat d jel: “Domnulje, akă vrjaj, poc s m likuješt.”

¹³ Isusu tindje măna, la dotaknit š začē: “Vrjauv. Fi likujit!” Š guba odma sa povlačit. ¹⁴ Isusu ja naredit: “Nu začă alu nimilja, nu još, njego fuđ odma š pokazaštije alu popăj kum aputja s t pregledjaskă. Prinisaštje žrtvă d čistjala ata, kum Mojsije azapovidit kum aputja toc s vjadă k ješt likujit.”✠

¹⁵ Atunča glasu d Isusu tot maj mult sa proširit š mulc narod avinja s l audje š s likujaskă d buala alor. ¹⁶ A maj mult vorj jel s povlačă än pustinje š s ruagă.

Isusu likujaštje p omu karje nu puatje s umblje (Mt 9,1-8; Mk 2,1-12)

¹⁷ Känd una zuvă Isusu änvăca p narodu, änklo šidja š farizeji š učitelji alu zakonu alu Mojsije karje avinjit dän tot satu än regija Galileja š regija Judeja š d trg Jeruzalem. A săla alu Domnuluj irja ku Isusu s likujaskă p lumja. ¹⁸ Avinjit njeka lumje karje aduče p nosilje p om karje nu puatje s umblje,

Š 4:44 än pământ alu Židovilor – Än grčki original skrije: “än Judeja.” Međutim, š akă Luka asta vorbă koristjaštje d označălă regija alu rimulor Judeja, njekad (kašă kum je aiča š än 23,5) jel koristjaštje d označălă d tuată domovina alu Židovilor. * 5:1 pänglă apă Galileja – Än grčki original: “pänglă apă Genezaret”. Isto če š apa Galileja. † 5:10 Dakuma osă puč p lumja značaštje k Petar rubjaštje alu lumjej d Dimizov š lji duče la Dimizov. ✠ 5:14 Lev 14,1-32

pa pokuša s l adukä š s položaskä päglu Isusu. ¹⁹ Päntruv narod jej na putut s l adukä än kasä undje Isusu änväca. La dus p stipinic p krov š afukut rupä š p nosilä, la slubuzät † än mižlok d sobä pravo la intja alu Isusuluj.

²⁰ D aja Isusu ashvatit k krjadje än jel, azäs: “Ortakulje, sa oprostit grešala ata.”

²¹ P asta učitelji d zakonu alu Mojsije š farizeji agändit: “Činje ästa karje gändjaštje k rubjaštje kašä Dimizov? Činje, osim Dimizov, puatje s oprostjaskä grešala?”

²² Ali Isusu ästijut če gändjaštje š lji začē: “Däče aša gändic? ²³ Dali nuje majušurje s zäkä: ‘Sa oprostit grešala ata’, njego s zäkä: ‘Skual š umblä’? ²⁴ Ali, s štijic k jo, Bijatu alu Omuluj, am autoritet p pämänt s oprostjesk grešala.” Atunča začē alu omuluj karje nu puatje s umblje: “Cije zäk: ‘Skual, ja nosilä š fuđ akasä!’ ”

²⁵ Š omu akuma sa skulat la vojki alor, alat aja p čaja azukut š apljikat akas, slavja p Dimizov p drum. ²⁶ Š toc afost skroz zadivic š ančiput s slavjaskä p Dimizov. Afost pljin d frikä š rubja: “Astäz noj amvizut nješto če nuje d krizut!”

*Isusu kjamä p porezniku
(Mt 9,9-13; Mk 2,14-17)*

²⁷ Isusu däpä aja aišät š avizut p cariniku LeviŠ kum šadje la carinä, š ja zäs: “Vinä däpä minje.” ²⁸ Š Levi sa skulat, aläsat tot, š apljikat däpä jel.

²⁹ Atunča Levi apriredit d Isusu marje veselije än kasa aluj. A ku jej amänkat mulc lumje š änrä jej irja mulc carinikurj. ³⁰ Atunča njeki farizeji, š njeki učiteljurj d zakonu alu Mojsije karje irja d grupa alor š prigovorja alu učenicurlje alu Isusuluj ku vorbilje: “Däče mänkac š bjec ku carinikurlje š ku lumja karje grešaštje?”

³¹ A Isusu lja zäs: “Alu lumjej zdravänä nu trjebje doktorjamja, već alu lumjej karje bulnavä trjebje doktorjamja. ³² Nam vinjit s kjem p lumja karje gändjaštje k je pravedna, njego amvinjit s kjem p lumja karje grešaštje s s okrinjaskä la Dimizov.”

*Isusu änvacä k nov drumu aluj maj bun njego drumu alu bätärn
(Mt 9,14-17; Mk 2,18-22)*

³³ Njeka lumje ja zäs: “Učenicurlje alu Ivan maj mult vorj postjaštje š s ruagä, aša š učenicurlje alu farizeji, ali alji tjejj stalno mälänkä š bja.”

³⁴ Lja antribat Isusu: “Dali kutizäc svatovi alu mladoženjej s natiric s postjaskä pänd mladoženja ku jej?*” ³⁵ Ali osä vinje vrijamja känd osä lji ja p mladoženja† š atunča s postjaskä.”

³⁶ Atunča Isusu nastavit aša če lja spus asta vorbä: “Numilja nu rupje pjatika däla cualä nuavä s puatä s krpjaskä p cualä bätärnä. Akä aja fače, osä rupä cuala nuavä, a pjatika däla nuavä cualä nu pristajaštje alu cualä bätärnä. ³⁷ Š numilja nu tuarnä vinu alu nov† än bätärnä täšnj d pjalje.Š Akä aja

† 5:19 La dus p stipinic p krov š afukut rupä š p nosilä, la slubuzät – Än grčki original skrije: “Sa urkat p krov š slubuzät p omu karje nu puatje s umblje...pisti pločic d glinä (crjep)”. Än zuviljalja än pämäntula, fiča krovu d näroj š d paje karje s punja p kräč š p građe. Njekad koristja pločic d glinä (crjep). Krovj irja ravni, a käši avja stepinic ili basamač p karje lumja s urka p krov. § 5:27 Levi isto s kima Matej. Vidjec (Matej 9,9). * 5:34 Postu je znaku d tuğä. Svatovi nikad nu postjaštje pänd s slavjaštje. † 5:35 Isusu p jel usporidjaštje ku mladoženja, a p učenicurlje aluj ku svatovi. † 5:37 vinu alu nov ili “sok d strugurj.” Asta s odnosaštje p vin karje još na kopt. § 5:37 täšnj – Asta afost saku karje afost fukut d pjalje alu živutinje.

fače, vinu alu nov osă rupă tăšnjilje* ș osă varsă, a tăšnjilje osă propanjaskă. ³⁸ Njego, vinu alu nov trjebje s s tuarnje ăn nuavje tăšnj. ³⁹ Ș numilja činje bja bătărn vin nu vrja vinu dăla nov daja če zăče: 'Bătărn je maj bun.' †

6

*Isusu zăče k arje autoritet p sămbăta, svăntă zuvă alu židovilor
(Mt 12,1-8; Mk 2,23-28)*

¹ Una sămbătă Isusu triča pisti pijană d gruv. Učenikurlje aluj rupja gruv, ș la trljit ku mănilje ș la mănkă. ² A njeki farizeji azăs: "Dăče prekrșăc zakonu alu Mojsije ku aja če rupjec gruvu ăn sămbătă?"*

³ Isusu lja odgovorit: "Dali voj nas čitit ăn Svăntă pismă ča fukut David, argatu alu Dimizov, kănd aflămăzăt jel ș ălja karje afost ku jel? ⁴ Dali na auntrat ăn șator undje Dimizov s poštujaștje, jel amănkă dă mălaju karje posvitit ș adat alu ălja karje afost ku jel? Dali nu zăče zakonu alu nostru k mălajusta nu kutjază s mălăncje nimilja činje nuje popă?"†‡ ⁵ Atunča Isusu lja zăs asta: "Jo, Bijatu alu Omuluj, am autoritet p sămbătă!"

*Isusu likujaștje p omu ăn sămbătă
(Mt 12,9-14; Mk 3,1-6)*

⁶ Alta sămbătă Isusu auntrat ăn sinagogă s ănvacă. Afost ănklo om karje na putut s koristjaskă măna dirjaptă. § ⁷ Učitelji d zakonu alu Mojsije ș farizeji avrut s l optužaskă p Isusu k aprekrșăt unu zakon alor. Daja pomatrja p Isusu s vjadă dal vrja ăn sămbătă s likujaskă.* ⁸ A Isusu aștijut găndjala alor pa zăče alu om karje arje mănă karje nu puatje s koristjaskă: "Skual ș stăj aiča la intja alu toc!" Jel sa skulat ș astat ănklo. ⁹ Atunča Isusu zăče: "S vu ănrjeb: Dopustjaștje zakonu alu Mojsije s s fakă ăn sămbătă binje, ili rov? S spasaskă životu, ili s l uniștjaskă?" ¹⁰ Sa ujtat p toc ăn sinagogă ș atunča zăče alu omuluj: "Ătiđje măna!" Jel afukut așă ș măna sa likujit. ¹¹ Atunča farizeji ș učitelji d zakon alu Mojsije sa nikăžăt, ș ănciput s dogovorjaskă če s fakă păntruv Isusu.

*Isusu kuljadje p duavăsprjače (12) d apostolurj
(Mt 10,1-4; Mk 3,13-19)*

¹² Ăn zuviljalja Isusu apljikat p djal s ruadje ș provodit nuaptja ku ruguala la Dimizov. ¹³ Kănd avinjit alta zuva, akimat la jel p učenikurlje ș ăntră jej akuljes duavăsprjače (12) d lumje, karje lja odredit d apostolurj.

¹⁴ Afost Šimun, karje Isusu la kimat Petar,

* **5:37** vinu alu nov osă rupă tăšnjilje - Kănd vinu alu nov akopt jel slubadje plinu karje proširjaștje tașna. Daja če tașna abătrnă piznjaștje daja če nu maj puatje s s rașirjaskă kașă tașna anuavă. † **5:39** Asta metaforă s razlikujaștje dăla tradicija alu vođilor karje kașă vinu alu bătărnă ș nov načinu d život karje je Isusu ănvăca karje je kașă vinu alu nov. Poanta alu asta ilustracija je k lumja karje zanjimja samo tradicija alor na vut voje s puje urjajke karje je Isusu ănvăca, ș akă aja če jel ănvăca ispunja tot čije alor (židovsko) Svăntă pismă zapovidjaștje. * **6:2** Zakonu alu Mojsije zăče nu kutjez s lukrjez ăn sămbătă (vjez "sămbăta" ăn rječnik). Farizeji irja strogi ăn načinu karje jej tumača zakonu alu Mojsije ș jej smatrja k ăla činje rupje gruvu jel lukrjază (Iș 34,21). † **6:4** Vjez ăn 1 Sam 21,1-7. ‡ **6:4** Mălaju karje je posvetit afost duavăsprjače (12) d mălajurj karje s nalazja ăn lok svănt ăn Șator. Popilje ănklo punje ăn tuată duminika d žrtvă alu Dimizov. Ăn tuată zuvă sămbătă lji prominja duavăsprjače (12) mălajurj karje akopt ăn zuvasta. Samo popilje aputut s mălăncje mălajur alji bătarnje (Lev 24,5-9). § **6:6** karje na putut s koristjaskă măna dirjaptă - Aiča ș ăn 8. stih, ăn grčki skrije: "măna afost uskată". Măna alu omuluj afost oștetită așă k na putut s utingă. Vjerovatno afost savijită skroz ăn pulm, așă s izgledjaskă mikă ș naborită. * **6:7** Mulc učitelj dăla zakon alu Mojsije azăs akă alu njeko tind njeka pomoću, aja je lukru. Daja če tumača zakonu strogo rov, azăs k nuje uredu s ătinđe pomoću ăn sămbătă. Anvăcat k alu omuluj puatje s tingă pomoću ăn sămbătă samo ăn marje ozbiljna situacije kașă kum je porodu ș kănd životu alu omuluj arfi ăn opasnost.

Andrija, fratilje alu Petar,
 Jakov,
 Ivan,
 Filip,
 Bartolomej,
¹⁵ Matej,
 Toma,
 Jakov, kupilu alu Alfej,
 Šimun karje avut nadimaku Domoljub,
¹⁶ Juda, kupilu alu Jakov,
 š Juda Iškarjot, karje maj anklo izdajit p Isusu.

*Isusu anvacă š likujaštje
 (Mt 4,23-25; 5,1-12)*

¹⁷ Isusu sa dat an zos dăpă djat ku apostoli š astat p ravnica. Anklo aštiptat mulc alturj učenikurj aluj š mulc narod d trg Jeruzalem š d tot pământu alu Židovilor,[†] š d regija pänglă apă undje irja trgurj Tir š Sidon p sjever. ¹⁸ Avinjit toc s puje urjajke la Isusu š s lji likujaskă tuată buala. S likuja š älja karje lja mučit sufljeti alji rovj. ¹⁹ Tuată lumje la akătat s l dotaknjaskă daja činje l dotaknja snaga ajiša dăn jel š lji likuja.

²⁰ Atunča Isusu sa ujtat p učenikurj š zăče:

“Nurukošj ištjec voj karje ištjec sărač
 k voj ištjec uključic an cara alu Dimizov!

²¹ Nurukošj ištjec voj karje ištjec flămănz
 k voj osă fic narinic!

Nurukošj ištjec voj karje akuma plăndec
 k voj osă vu radujic!

²² Nurukošj ištjec voj kănd lumja vu mrzaštje
 š kănd p voj isključaštje š vu vridjaštje š vu zăče k ištjec rovj
 daja če ištjec učenikurlje alji mjej, alu Bijatu alu Omuluj!

²³ Raduicăvă voj an zuvaja š săric d radost
 k istina je nagrada avuastră marje je p čerj,
 k jej karje vu maltetirjaštje sămănce je alu älja karje d mult maltetirja p
 prorokurlje!”

²⁴ “Ali grjev vuavă, lumja karje bugată,
 k već asprimit utjšala avuastră!

²⁵ Grjev vuavă karje ištjec narinic,
 k osă fic flămănz!

Grjev vuavă karje akuma vu radujic,
 k osă tugujic š s plăndec!

²⁶ Grjev vuavă kănd p voj tuată lumja uhvaljaštje,
 k jej karje uhvalja p voj sămănce je alu älja karje uhvalja d mult d
 prorokurlje alji mičinoš.”

*Isusu anvacă s vrjem p dušmanji alji noštri
 (Mt 5,39-42)*

²⁷ “A jo vu zăk, vuavă karje punjec urjajke: Vrjec p dušmanji alji voštri. Binje fičec alu lumjej karje vu mrzaštje. ²⁸ Kătăc dăla Dimizov s fakă binje alu älja

[†] **6:17** pământu alu Židovilor – An grčki original skrije: “Judeja”. Aja puatje posebno s odnosaskă p rimska regija an južna Palestina, ali an ästa stih s odnosaštje općenito p tot pământu an karje atrijit Židovi.

karje vu blastämä. Rugáčävã d älja karje p voj maltetirjaštje. ²⁹ Alu äla karje t luvjaštje p una falkã tindje š altã, š alu äla karje c ja ancuku dopustjaštje s c ja š kãmaša. ³⁰ Ali däj alu tot äla karje dãla tinje katã, a dãla äla karje dãla tinje furã nu kãta s äntuarkã. ³¹ Fičec alu lumjej isto čẽ vrjec jej vuavã s fakã.

³² Akã vrjec samo p älja karje p voj vrja, nu zaslužãc nagradã. Š lumja karje rovj vrja p älja karje vrja p jej. ³³ Isto aša akã fičec binje samo alu älja karje fače vuavã binje, nu zaslužãc nagradã. Š lumja karje rovj fače isto aja. ³⁴ Akã pozajmic samo alu älja karje puatje s vu äntuarkã ändrãt, nu zaslužãc nagradã. Š lumja karje rovj pozajmjaštje alu lumjej karje rovj s s äntuarkã ändrãt. ³⁵ Njego, vrjec isto p dušmani alji voštri. Fičec binje alor š pozajmic alu älja karje nu puatje s vu äntuarkã ändrãt. Akã aja fičec, osã primic marje nagradã š osã fic kašã Maj marje Dimizov karje bun kãtri lumje karje nu zahvaljaštje š karje je rovj. ³⁶ Fic bunj kãtri tuatã lumje kum Tata alu vostru än čerj jaštje bun kãtri tuatã lumje.”

Isusu änvacã s nu sudjaskã (Mt 7,1-5)

³⁷ “Nu sudic š nusã fic sudic. Nu optužãc š nusã fic optužãc. Oprostit š osã vu fije oprostít. ³⁸ Dãc š Dimizov osã vu dja. Jel osã vu tuarnã marje količinã än pualã, ka omu bun karje punjaštje gãvanu aluj d gruv aša čẽ nabijaštje š potresaštje gruvu pãnd god nu s napunjaštje, š nastavjaštje s dodajaskã još maj mult pãnd gruvu nu s prelijaštje. K kum miric alu alcilor, aša Dimizov osã mirjaskã š vuavã.”

³⁹ Isusu azãs alor š još una vorbã: “Dali puatje vorbu s adukã p vorbu? Nu puatje, k amiždoj osã kadã än rupã. ⁴⁰ Učenuku nuje maj marje d učitelju aluj. Ali tot učenuku p karje učitelju la änvãcat tot čẽ štije, osã fije kašã učitelju aluj. ⁴¹ Dãče tujc la aškja än vojk alu altuluj, a nu vjez ljemnu än vojk alu tov? ⁴² Dãče zãč alu altuluj: ‘Omulje, s c skot aškja dãn vojku alu tov’, a sãngur än vojk nu vjez ljemnu? Ku duavã licje! Skuatje majdatã ljemnu dãn vojku alu tov pa atunča osã vjez kum s skoc aškja dãn vojku alu altuluj.”

Isusu änvacã d bunje š d ruavje vorbje (Mt 7,17-20; 12,34-35)

⁴³ “Ljemnu alu bun nu puatje s rudjaskã plodu karje nuje bun, nič ljemnu karje nuje bun nu puatje s rudjaskã plodu alu bun. ⁴⁴ Tot ljemnu s kunaštje p plod. Dãn mãrčinj nu sa dunã smokva nit strugurlje. ⁴⁵ Isto aša bun omu rubjaštje bunje vorbje k je inima aluj bunã, a omu rov rubjaštje ruavje vorbje k je inima aluj ruavã. Aja čẽ omu rubjaštje aratã d karje jel inima arje.”

Omu karje je mudar fače aja čẽ Isusu zãčẽ (Mt 7,24-27)

⁴⁶ “Čẽ mikimãc, ‘Domnu, Domnu!’, a nu fičec aja čẽ zãk? ⁴⁷ Äla karje vinje la minje š auzãt vorbilje alji mjalje š fače aja čẽ zãk ⁴⁸ je kašã omu karje fače kasa š surpa adãnkã rupã š postavít temelju p buluvan. A kãnd avinja poplava, š kãnd apa navalit p kasã, nu puatje s miškã daja čẽ binje fãkutã. ⁴⁹ Ali äla karje auzãt vorbilje alji mjalje š nu fače aja čẽ zãk je kašã omu karje fače kasa p pãmãnt frzdã temelj. Kãnd apa navalit p kasã majdatã sa duburãt š irja skroz uništítã.”

7

Isusu likujaštje p argatu alu kapetanuluj alu rimuluj

¹ Dăpă aja če tot azăs alu naroduluj, Isusu apljikat ăn trg Kafarnaum. ² ănklo afost njeki kapetan alu rimuluj karje avut argat karje avut d jel milă. ăla argat afost bulnav p muartje. ³ Kănd kapetanu auzăt d Isusu, atrimjes la jel vođe alu lumjaja karje irja Židovurj ăn trgula s l ruađe s vije š s likujaskă p argatu aluj. ⁴ Kănd jej avinjtit la Isusu, mult la rugat: “Zaslužăt s ji fač aja ⁵ daja če vrja p narodu alu nostru, frzdă jel noj nam putja s sagrađim sinagoga anuastră.”

⁶ Isusu apljikat ku jej. Š kănd avinjtit la upruapje la kasă, atrimjes kapetanu p ortači la Isusu. Jej azăs: “Kapetanu azăs asta: Domnulje, nu tu mučja. K nu sânt vrjedan s uncăr ăn kasa amja. ⁷ Nu sânt vrjedan s viuv pănla tinje. Njego samo zi dundje god ješt s s likujaskă argatu alu mjov. ⁸ Asta štiiuv k š jo mora s askult p kapetanu alu mjov. Am š jo vuastje dusu minje. Š zăk alu unu: ‘Fuđ!’ š jel pljakă. Š alu altuluj zăk: ‘Vină aiča!’ š jel vinje. Š alu argatu alu mjov zăk: ‘Făj aja!’ š jel fače.”

⁹ Kănd auzăt aja, sa mirat Isusu š sa okrinit la mulc lumje karje apljikat dăpă jel š zăče: “Istina je, ăn Izrael na găsăt p unu Židov karje krjadje kašă ăsta karje nuje Židov karje aša krjadje.” ¹⁰ Kănd sa tors akas ălja p karje kapetanu atrimjes, angăsăt p argatu likujtit.

Isusu uskrisnjaštje p bijatu alu udovicăj

¹¹ Dăpă aja Isusu apljikat ăn trg karje s kima Nain. La sljedit učenikurlje aluj š mulc lumje. ¹² Kănd avinjtit la upruapje la uša alu trguluj, baš atunča njeka lumje aduče p mort fălkov dăn trg pănla grupă s l ăngruapă. Fălkovu karje amurit afost jedinac la mamă, karje afost udovică, š mulc lumje dăn trg irja ku ja. ¹³ Kănd Domnu Isusu avizuto ja fost žau d ja š ja zăs alu je: “Nu plănda!” ¹⁴ Avinjtit š adotaknit nosiljilje, a lumja karje la dučja astat. Isusu azăs: “Fălkovulje, c zăk, skual!” ¹⁵ Š fălkovu sa drikat š arubit, a Isusu azăs alu mumusăj: “Jakăc kupilu alu tov”.

¹⁶ Toc sa mirat la săla alu Dimizovuluj. L slavja š zăča: “Marje proroku trijaštje ăntră noj! Dimizov avinjtit s ažută alu narodu aluj!” ¹⁷ Š toc ăntră Židovj* š ăn altje lokurj auzăt aja če Isusu afukut.

Ivan karje Bătjază trimjatje p učenikurlje aluj s ăntrijabă jaštje Isusu Mesija (Mt 11,2-11)

¹⁸ Učenikurlje alu Ivan arubit alu Ivan d tot aja če Isusu afukut. Ivan akimat p doj (2) učenikurj aluj ¹⁹ š lja trimjes la Domnu Isusu s l ăntrjabje: “Ješt tu ăla karje Dimizov aobečit k osă vije† ili dal trjebje s štiptăm p altu s vije?”

²⁰ Kănd jej avinjtit la Isusu, azăs lumjaja: “Ivan karje bătjază atrimjes p noj la tinje s t ăntribăm: ‘Ješt tu ăla karje Dimizov aobečit k osă vije ili dal trjebje s štiptăm p altu s vije?’ ”

²¹ Pănd jej afost ănklo, Isusu alikujtit p mulc d buală, d patjală š d sufljeti alji rovj. Š alikujtit p multă lumje karje vorbj s puatje s vjadă. ²² Atunča aodgovorit alor: “Fuđic š javic alu Ivan ča vizut š auzăt: vorbi vjadje, lumja karje nu puatje s umblă akuma umblă, lumja karje avut buală p pjalje,‡ akuma je likujic, surdi audje, morcă s skuală, š alu săračilor s rubjaštje Bună vorbă d Dimizov. ²³ Blagoslovit ăla karje nu kadje ăn vjeră dăn minje.”

²⁴ Kănd apljikat učenikurlje alu Ivan, Isusu ančiput s rubjaskă alu multă lumje d Ivan. Jel azăs: “Aspljikat ăn lok undje nuje nimika. D karje om

* **7:17** toc ăntră Židovj – ăn grčki original skrije: “Judeja”. Aja puatje posebno s odnosask p trgu alu rimuluj ăn južna Palestina, ali ăn ăsta stih s odnosaštje p općenito p tot pământu ăn karje atrijit Židovi.
† **7:19** karje Dimizov aobečit k osă vije – ăn grčki original skrije: “ăla karje trjebje s vije.” Aša s rubja d Mesija.
‡ **7:22** buală p pjalje – Vjez fusnota ăn 4,27.

aspljikat ānklo s vidjec? Dal aspljikat s vidjec p njeko karje kašā trstika karje vāntu uljigāna? Nu! Nas pljikat aja s vidjec. ²⁵ Ili aspljikat s vidjec p omu karje māndru ānbraakat? Nu! K lumja karje aduče māndrje cualje š trijaštje ān bugacije s nalazaštje ān palače alu caruluj. ²⁶ Aspljikat s vidjec p proroku? Da! Jel je maj marje prorok. ²⁷ Ivan je āla d karje je skris ān Svāntā pismā:

‘Jakā, trimjet p omu karje duče vorba amja
s pljače la intja ata s pripremjaskā drum d tinje.’[☆]

²⁸ Punjec binje urjajke: d tuatā lumje karje ikad atrijit nimilja nuje maj marje d Ivan. A ipak, ān cara alu Dimizov, āla karje je maj mik je maj marje d jel.”Š

*Isusu ukurjaštje p vođilje alu Židovilor daja ča odbit p Ivan š p jel
(Mt 11,12-19)*

²⁹ Tuatā lumja karje apus urjajke la Isusu, čak š carinikurlje, već askultat poruka alu Ivan š p jej jel lja bātizat. Atunča, kānd jej auzāt če Isusu azās, sa složāt k Dimizov zaista atrimjes p Ivan s kjamje p narodu s s pokajaskā.*

³⁰ Naprotiv, farizeji š učitelji alu zakonu alu Mojsije aodbit planu alu Dimizov d jej daja ča odbit s lji bātjazā Ivan.

³¹ Isusu azās: “A ku činje s lji usporidjesk p lumja ān asta vrijamje?† P činje samānā? ³² Jej je kašā kupi karje šadje la tržnicā š unu p alt s strigā:

‘Noj amkāntat vuavā vjasāl kāntič
š voj na žukat!

Noj amkāntat vuavā tužne kāntič
a voj na plāns!’[‡]

³³ K, avinjit Ivan karje bātjazā na mānkat mālaj nič vin na but,Š a začec: ‘Ān jel je suflijetu alu rov!’ ³⁴ Jo, Bijatu alu Omuluj, avinjit karje amānkat šambut, a začec: ‘Jakā, omu karje vrja mult s mālānče š s bja mult vin, ortaku alu carinikuluj š ku grešnikurlje!’ ³⁵ Toc karje prihvatjaštje mudrost alu Dimizov razumjaštje k Dimizov atrimjes š p minje š p Ivan.”*

*Isusu ānvacā k āla alu činje mult s oprostjaštje, mult š surutā
(Mt 26,6-13; Mk 14,3-9; Iv 12,1-8)*

³⁶ Unu farizej akimat p Isusu s mālānče ku jel. Jel auntrat ān kasā alu farizej š alat loku la astal s mālānče.† ³⁷ Afost njeka mujarje, kunuskutā ān trgula p

[☆] 7:27 Mal 3,1 § 7:28 maj marje d jel – Isusu nu začē k je Ivan nuje marje prorok. Zāče k je lumja karje adoživit blagoslovurj alu carāj alu Dimizovuluj, kašā āštja lumje (vjez stihurlje 18-23), zaista blagoslovic. Uživjaštje ān stvarurj karje Ivan još na doživit. Lumja alu pāmāntusta smatnjaštje p njeka lumje k je nevažni. Ali ān cara alu Dimizov, Dimizov lji smatnjaštje k je važni. * 7:29 sa složāt k Dimizov zaista atrimjes p Ivan s kjamje p narodu s s pokajaskā – Ān grčki original skrije: “opravdja p Dimizov”. D āsta kontekst, aja značaštje k sa slažāt k je drumu alu Dimizov, karje Ivan š Isusu rubja, bun. † 7:31 lumja ān asta vrijamje – Ān grčki original skrije: “lumja d āsta naraštaj”. Aja Isusu maj mult kima p ālja karje aluj s protivja, posebno p vođilje alu Židovilor. ‡ 7:32 Isusu usporidjaštje p vođilje alu židovilor ku kupi karje je nikāžāc p ortači alor k nu fače aja če vrja. Kašā aša kupi, vođilje alu židovilor uznemiric dān Ivan š Isusu k nu s ponašaštje kum alor s sviđaštje ili prihvatjaštje. § 7:33 na mānkat mālaj nič vin na but – Ivan trija grjev. Trija ān lok undje nuje nimika, mānka skakavacurj š med š s ānbra ān cualje neudobne (vjez Mt 3,4; Mk 1,6). * 7:35 Toc karje prihvatjaštje mudrost alu Dimizov razumjaštje k Dimizov atrimjes š p minje š p Ivan – Ān grčki original skrije: “Š mudrost opravdjaštje p tuatje kupi alu je”. Ān āsta kontekst, aja značaštje k je lumja mudra kānd prihvatjaštje drumu karje rubja Ivan š Isusu. † 7:36 alat loku la astal s mālānče – Afost običaju la posebna gozbā kašā asta mānkarje k omurj mālānkā pānd začē udobno pānglā astal.

grešala alu je. Ja adoznajit k Isusu mälänkă la farizej än kasă. Š jakă, mujarja adus skumpă ulje karje miruasă än mändru bukal. ³⁸ Š astat la pičuarje dăpă Isusu. Ančiput s plängă š lakrmilje kădja p pičuarje. Ku păru lja frikat, š lja surutat š lji uns ku skumpă ulje karje miruasă.

³⁹ Kănd avizut farizej karje akimat p Isusu, agăndit: “Kănd ăsta om zaista arfi prorok, aštija činje je mujarasta karje l dotaknjaštje, k ja je marje grešnică.”

⁴⁰ P aja Isusu ja zăs: “Šimune, am s c zăk nješto.”

A jel azăs: “Učiteljulje, zi!”

⁴¹ A Isusu azăs: “Doj (2) omurj duguja alu unu om banj. Unu om ja dugujit činč sutje (500) kovanic d arđint, † a altu om činzăč (50). ⁴² A kum jej na vut dundje s ăntuarkă, alu amiždoj aoprostit datorija. Atunča karje d jej doj (2) maj mult osă l vrja?”

⁴³ Šimun azăs: “Găndjesk alu ăla karje maj mult oprostit datorija.”

Azăs Isusu: “Binje azăs.” ⁴⁴ Atunča Isusu sa okrinut la mujarje š zăče alu Šimun: “Vjez p asta mujarje? Jo auntrat än kasă ata, ali tu nu maj dat apă s spăl pičuarilje, a ja aplăns š lakrmilje alu je akăzut p pičuarje a ja lja asplat š ku păru mi lja frikat. ⁴⁵ Nu maj dučukit ku poljubacu, a ja, d kănd jo amuntrat na prestanit s m surutje pičuarilje. ⁴⁶ Tu nu maj uns kapu ku ulja, a ja ku skumpă ulje karje miruasă auns pičuarilje. Š ⁴⁷ Dăče găndješt k ja apokazăt atăta d marje ljubav? C zăk istină: aja je daja če grešala alu je, š akă lja fost multă, afost oprostit. ăla karje găndjaštje k trjebje aluj ucără s s oprostjaskă, ăla vrja ucără.”

⁴⁸ Atunča alu mujarje azăs: “Zaista, grešala ata cam oprostit.”

⁴⁹ ălja karje afost ănklo ančiput ăntri jej s rubjaskă: “Činje je ăsta š grešala s oprostjaskă?”

⁵⁰ A jel zăče alu mujarje: “Daja čaj krizut, tu ta spasăt! S c dja Dimizov mir pând plječ!”

8

Mujerilje karje sljedjaštje p Isusu

¹ Majdată d aja Isusu pljika p trgurj š p saturj s rubjaskă Bună vorbă d cara alu Dimizov. Afost ku Isusu duavăsprače (12) apostolurj ² š njeke mujerj karje Isusu lja likujit dăla sufljeti alji rovj š dăla buală. ălja mujerj afost Marija karje afost d trg Magdala, dăn karje Isusu aputirit šaptje (7) sufljeti alji rovj, ³ Ivana, karje afost mujarja alu Kuza karje irja upravitelju än palače alu Herod,* Suzana š multje altje mujerj. Jalje ku banji alor ažutat alu Isusuluj š alu apostolilor.

Isusu rubjaštje vorbă d om karje sijaštje sămănce (Mt 13,1-17; Mk 4,1-12)

⁴ Kănd pănglă Isusu sa străns mulc lumje dăn tot trgu, atunča Isusu lji rubja asta vorbă: ⁵ “Una zuvă aišăt omu s posijaskă sămănce än polje. Kănd aposijit, njeka sămănce akăzut p drum š lumja umbla p aja š puji lja amănkăt. ⁶ Njeka sămănce akăzut p pămănt undje jaštje buluvan š tek ča kriskut sa uskat daja če narje apă. ⁷ Njeka sămănce akăzut ăntră mărčinj š mărčinjilje akriskut una ku jej š ja sa ugušăt. ⁸ A njeka sămănce akăzut p bun pămănt š krjaštje š rudjaštje

† **7:41** kovanic d arđint – ăn grčki original skrije: “denari”. Denar afost kovanica d arđint alu rimulor. Vridja kašă una dnevnica d obični radnik. § **7:46** Gostjamja än kasă obično s nudja apa kum aputja s spală pičuarilje, k većina lumje ili pljika dăskulcj ili duča sandalje š än kasă vinja ku pičuarilje pljinje d prašănă. Gostjamja isto s dočekujaštje ku poljubacu än falkă, a alu lumje posebne s unđa kapu ku mirosu alu dulče ku ulja d maslină. * **8:3** Herod – Vjez 3,1 ku fusnota ănklo.

d usută (100) d vorj.” Isusu azăs aja, š astrigat: “Toc činje arje urjekj s audă, trjebje s puje urjajke š s razumjaskă!”

*Isusu ānvacă kum alta lumje s ponašaštje känd audje vorba alu Dimizov
(Mt 13,10-23; Mk 4,10-25)*

⁹ Učenikurlje alu Isusuluj la antribat če značaštje asta vorbă. ¹⁰ Isusu azăs: “Dopustit vuavă s razumic tajnilje d cara alu Dimizov. Ali koristjesk aša vorbje känd jo ānvac p alcă s ispunjaskă Svānta pismă:

‘S ujtă
a nu prepoznajaštje,
š s audă,
a nu razumjaštje’.*

¹¹ Jakă če značaštje asta vorbă: sāmānca je vorba alu Dimizov. ¹² A sāmānca karje akāzut p drum prestavjaštje p ālja karje audje, ali vinje nikuratu š adus vorba alu Dimizov d inima alor aša s nu krjadje š nu s spasaskă. ¹³ A sāmānca karje akāzut p buluvan prestavjaštje p ālja karje audje, ku radost primjaštje vorba alu Dimizov, ali narje korjen. Ālja njeka vrijamje krjadje, a känd vinje iskušjala prestanjaštje s krjadje. ¹⁴ A sāmānca karje akāzut ān mārčinj prestavjaštje p āštja karje punje urjajke la vorba alu Dimizov, ali kum vrijamja trjače, p jej lji ugušaštje brigilje, bugucija š tuatje užitkulje alu životuluj, daja jej nu duče plodu kopt. ¹⁵ A sāmānca karje akāzut p bun pāmānt prestavjaštje p lumja karje ku bună š ku poštena inimă pāzaštje vorba alu Dimizov karje audje, jej pljakă maj dāpartje känd je grjev, daja jej aduče bun plod.”

¹⁶ “Nimilja nu prindje lampa s viljaskă ku posuda ili s uaskundje dusu pat, njego s upuje p postolje aša toc ālja karje untră s vjadă binje. ¹⁷ K tot čije āviljit osă fije dāzvāljit š tot čije skuns osă s štije š osă vije p lumină. ¹⁸ Daja punjec binje urjajke k āla karje pāzaštje vorba amja osă razumjaskă mult, a p ālja karje nu pāzaštje vorba amja osă s ja š aja če gāndjaštje k razumjaštje.”

*Jej karje fače voja alu Dimizov je članurlje alu familija alu Isusuluj
(Mt 12,46-50; Mk 3,31-35)*

¹⁹ Atunča muma š fracă alu Isusuluj avinjit s l vjadă, ali na putut s vije la jel k afost mulc lumje. ²⁰ Ajavit alu Isusuluj: “Mumuta š fracă alji tej stă afar š vrja s t vjadă.”

²¹ Känd Isusu auzăt aja, azăs alu lumjej: “Ālja karje punje urjajke š askultă vorba alu Dimizov mije je ka muma š ka frac.”

*Isusu smirjaštje oluja la apă Galileja
(Mt 8,23-27; Mk 4,36-41)*

²² Ān una zuvă azăs Isusu alu učenikurlje aluj: “Tričem p alta partje la apă.” Jej auntrat ān čamac š aotplovit. ²³ Pānd plovja, Isusu ančiput s kulčje. Š ančiput s suflje marje vānt. Vāntu ančiput s fakă marj valurj karje ančiput s napunjaskă čamacu d apă š jej sa gāsăt ān rov.

²⁴ Jej avinjit la Isusu š la skulat š ja zăs: “Gospodarulje, Gospodarulje, tonim!”

A Isusu sa skulat, azapovidit alu vāntuluj š alu valulor alji marj s stja š jej sa smirit š afost tišina. ²⁵ Atunča Isusu azăs alu učenikurlje aluj: “Dăče nas krizut ān minje?”

A učenikurlje sa spirjat š sa mirat. Azās unji alu alc: “Činje āsta s zapovidjaskā čak š alu vāntuluj š alu apāj, š punje urjajke la jel?”

Isusu putirjaštje mulc sufljeti alji rovj dān om
(Mt 8,28-34; Mk 5,1-20)

²⁶ Avinjit ān regija Gerasa,† karje je p alta partje d apā d regija Galileja. ²⁷ Čim Isusu aišāt d čamac p obalā, avinjit la intja alu Isusuluj njeki om dān trg karje avut sufljeti alji rovj ān jel. Već d mult kum nu sa brkat nič atrijit ān kasā njego irja la mārmanc. ²⁸⁻²⁹ Multā vrijamje sufljeti alji rovj l cānja š akā lumja la ljigat p lanacurj š okove š l pāza, jel rupja lanacu š sufljeti alji rovj l natirja s pljače ān lok undje nuje nimika. Kānd omula avizut p Isusu, acāpat. Isusu azapovidit alu sufljeti alji rovj s jašā d omula. Akāzut la intja alu Isusuluj š astrigat: “Če vrjaj dāla minje, Isusulje, Bijatu alu Maj marje Dimizov? Mārog d tinje, nu m mučja!”

³⁰ Isusu la tribat: “Kum t kjem?” Jel zāče: “Mulc‡”, k afost ān jel mulc sufljeti alji rovj. ³¹ Š sufljeti alji rovj ančiput mult s s ruadje d Isusu s nu naridjaskā s pljače ān jamā frzdā kraj undje osā fije kaznic.

³² A ānklo p djal mult porč s ranja. Sufljeti alji rovj sa rugat d Isusu s dopustjaskā s untrā ān porč š Isusu adopustit. ³³ Atunča sufljeti alji rovj aišāt d om š auntrat ān porč. Toc porči adat fuga ān zos dāpā djal ān apā š sa nikat.

³⁴ Kānd lumja karje pāza p porči avizut ča fost, afuđit š arazglasāt p trg š p saturj. ³⁵ A lumja avinjit s vjadje ča fost. Kānd jej ažuns, avizut p Isusu ku omu dān karje aišāt sufljeti alji rovj. Avizut p omu karje šadje š punja urjajke la Isusu, ānbrkat š bun ān kap. Š lumja sa spirjat. ³⁶ Jej karje avizut ča fost, arubit alu lumjaja kum Isusu likujit p omu ān karje afost sufljeti alji rovj. ³⁷ Tuatā lumja d regija Gerasa lja pukat marje frikā, š arugat p Isusu s pljače dāla jej. Isusu auntrat ān čamac s pljače pisti apā āndrāt.

³⁸ Majdatā njego če Isusu š učenikurlje aluj aotplovit ān čamac, omu d karje sufljeti alji rovj aišāt sa rugat mult d Isusu s puatā s rāmaje ku jel. Ali Isusu ja zās: ³⁹ “Āntuarčitje akas š zi alu toc če Dimizov afukut d tinje.” Atunča jel apljikat š razglasāt p tot trgu če ja fukut Isusu.

Isusu likujaštje p mujarja š adrikā p fata d morc
(Mt 9,18-26; Mk 5,22-43)

⁴⁰ Multā lumje aštipta p Isusu s s āntuarkā dāpā alta partje d apā. Kānd Isusu ažuns, toc ku radostu la štiptat. ⁴¹ D dāturdatā avinjit omu karje sa kima Jair, karje irja vođa alu lumje karje s sastaja ān sinagogā. Akāzut la intja alu Isusuluj š mult sa rugat s vije ān kasa aluj. ⁴² Jel avut jedinicā fatā karje avut duavāsprjače (12) d aj karje irja p muartje.

Pānd Isusu pljika la Jair, mulc lumja l pindja dāpā pistot. ⁴³ Āntrā lumje irja mujerj karje duavāsprjače (12) d aj krvarja, š potrošāt tot ča vut p doktorjamje, ali nimilja na putut s ju likujaskā. ⁴⁴ Avinjit d drāt š apus māna p rubu alu cuala alu Isusuluj š odma aprestanit s krvarjaskā.

⁴⁵ Antribat Isusu: “Činje apus māna p minje?”

Š pānd toc azās: “Nu jo”, Petar azās: “Gospodarulje, multā lumje t pindje š t strānde!”

⁴⁶ A Isusu azās: “Njeko namjerno apus māna p minje. Amositit k sāla aišāt d minje.” ⁴⁷ Kānd mujaraja saznajit k nu puatje s askundā k ja apus māna p

† 8:26 regija Gerasa – Lumja karje atrijit ān trgula Gerasa š ān okolicā na fost Židovj. ‡ 8:30 Mulc – Ān grčki original skrije: “Legija”. Legija afost rimska vorba d vuastje karje s odnosa p skupinā dān 6.000 vuastje. Aiča s koristjaštje d označalā d marje skupinā sufljeti alji rovj.

Isusu, atrimurat d frikã š akãzut la intja alu Isusuluj š la intja alu tot narodu š lja zãs dãçe apus mãna p Isusu š kum odma sa likujit. ⁴⁸ A Isusu alu je azãs: “Fata amja, tu ta likujit daja ča krizut. S c dja Dimizov mir pãnd plječ!”

⁴⁹ Kãnd Isusu još arubit alu mujaraja, avinjit njeko d kasã alu Jairš ku poruka: “Camurit fata. Nu maj muča učitelju više.”

⁵⁰ Auzãt Isusu š azãs alu Jair: “Na vja frikã! Samo krjadje š ja osã fije binje!”

⁵¹ Kãnd Isusu avinjitãn kasã alu Jair, Isusu adopustit samo alu Petar, alu Ivan, š alu Jakov, š alu tatãj š alu mamãj alu fataja s utrije ku jel. ⁵² Š toc karje već irjaãn kasã plãndja š tuguja dãpã ja. Isusu lja zãs: “Nu plãndec! Nuje muartã, njego s kulkã!”

⁵³ Atunča toc ančiput s s ljađe d jel daja ča štijut k je muartã. ⁵⁴ Isusu alato d mãnã š astrigat: “Kupilulje, skual!” ⁵⁵ Š sufljetu sa tors š odma sa skulat. Isusu azãs s ji dja s mãlãnče. ⁵⁶ Roditelji alu je irja začudic, a Isusu ja naredit s nu zãkã alu nimilja če sa dogodit.

9

Isusu trimjatje p apostoli s rubjaskã Bunã vorbã š s likujaskã p bulnavi (Mt 10,9-14; Mk 6,7-13)

¹ Isusu akimat la jel p duavãsprjače (12) apostolurj š lja dat sãla š autoritet s putirjaskã p sufljeti alji rovj š s puatã s likujaskã p bulnavi. ² Lja trimjes s rubjaskã Bunã vorbã d cara alu Dimizov š s likujaskã p bulnavi. ³ Isusu lja zãs: “Nimika nu lãc ku voj p drum: nič bãcu, nič tašna, nič mãlaju, nič banji, nič altje kãmãšj! ⁴ ãn tuatã kasaãn karje untrãc s prenočicãnklo, rãminjecãn ja pãnd god nu pljikãcãn altu trg. ⁵ Undje p voj nu vu primjaštje, pãnd išãc d trgula istrisãc prašãna dãpã pičuarje s lji upozoric p kazna alu Dimizov.”*

⁶ Učenikurlje apljikat š umbla p saturj. Rubja Bunã vorbã d Dimizov š likuja p lumja pistot.

Herod je zbunjit d Isusu (Mt 14,1-2; Mk 6,14-16)

⁷ Herod, karje irja vladaru d regija Galileja,† auzãt tot če sa dogodit š afost zbunjen daja če njeka lumje rubja: “Isusu je Ivan karje bãtjazã. Sa skulat dãla morc.” ⁸ Altu rubja: “Isusu je Ilija karje trjebje s vije.”‡ Aldã trje (3) azãs: “Isusu je unu d prorokurj karje majdatã atrijit. Sa tors dãla morc.”

⁹ A Herod azãs: “Jo amzãs s taje kapu alu Ivan karje bãtjazã š nu puatje s fije k jel je mort. Činje atunča omusta d karje atãta aud?” Aša akãtat prilikã s vjadã p Isusu.

Isusu rãnjaštje maj mult d činč mij (5.000) d lumje (Mt 14,13-21; Mk 6,32-44; Iv 6,1-13)

¹⁰ Kãnd apostoli sa torsãndrãt undje irja Isusu, jej arubit aluj tot ča fukut. Atunča Isusu lja dus ku jel š apljikat s fije sãngur upruapje d trg karje sa kimat Betsaida. ¹¹ Mulc lumje asaznajit aja š apljikat dãpã Isusu. Isusu lja primit š rubja Bunã vorbã d cara alu Dimizov š likuja p toc karje trjebje s likujaskã. ¹² Pãnd akãzut nuaptja, avinjit duavãsprjače (12) apostolurj la Isusu š ja zãs:

Š 8:49 Jair – ãn grčki original skrije: “vođa alu sinagogãj”. * 9:5 s lji upozoric p kazna alu Dimizov – ãn grčki original skrije: “d svjedočala pãntruv jej.” Aja afost znaku k apostoli lasã p lumjaja la sudbina alor. Alu lumjaja apritit rovu s lji odbacaskã Dimizov daja ča odbacãt p glasnikurlje alu Dimizovuluj. Apostol Pavao fače ista stvar (vidjec Ap 18,6). † 9:7 karje irja vladaru d regija Galileja – ãn grčki original skrije: “tetrarha”. Vjez fusnota d Heroduãn 3,1. ‡ 9:8 Ilija karje trjebje s vije – Ilija afost unu dãla maj marje prorok d zavjetu alu Bãtãrn, karje Židovi očekuja s sãntuarkã (vjez Mal 3,23-24).

“Las p lumja s pljače p saturj š p okolică s găsaskă mănkare š undje s s kulče daja če ištjem aiča undje nuje nimika.”

¹³ A Isusu začē: “Voj lji nahranic.”

A jej začē: “Avjem samo činč (5) mälajur š doj (2) pještj. Dali s pljikām š s kumprām mănkare d tot narodu?” ¹⁴ A lja fost njeđe činč mij (5.000) d vujniči.

Isusu p aja azăs alu učenikurj aluj: “Zăčec alu lumjej s šagă ân grupje njeđe činžăč (50).” ¹⁵ Š učenikurlje afukut aša š lumja ašăžut. ¹⁶ Isusu alat činč (5) mälajurj š doj (2) pještj, sa ujtat ân čerj, š azahvaljit alu Dimizov d mănkare š arupt mälaju š adat mälaju š pjaštje la učenikurj s podiljaskă alu lumjej. ¹⁷ Toc avut s mälănče kăt god aputut. Š još duavăsprjače (12) d korpje sa nakupit d ostatkurj d mälaj š d pještj.

Petar priznajaštje kje Isusu Mesija

(Mt 16,13-23; Mk 8,27-33)

¹⁸ Maj ānklo, Isusu apljikat dăpartje dăla lumje s s ruadje š učenikurlje aluj apljikat ku jel. Kănd Isusu aprestitit s s ruadje lja tribat: “Če rubjaštje lumja činje sânt jo?”

¹⁹ Jej aodgovorit: “Mulc inš začē k ješt Ivan karje bătjază, alcă začē k ješt Ilija, Š š alcă njeki začē jar k ješt unu d prorokurj karje majdată atrijit š sa tors dăla morc.”

²⁰ A atunča Isusu azăs alu učenikurlje aluj: “A voj, če zăčec činje sânt jo?”

Petar začē: “Tu ješt Kristu, spasitelju karje Dimizov atrimjes!”

²¹ A Isusu lja zapovjedit s nu zăkă alu nimilja. ²² Azăs: “Jo, Bijatu alu Omuluj, mora mult s patjesk. Vođilje alu židovilor, glavni popurlje, š učitelji d zakonu alu Mojsije mora s m odbacaskă. Mora s m umuară š aldă trje (3) zălje jo mora s fiuv adrikat dăla morc.”

Isusu začē k ālja karje vrja s l sljedjaskă mora s fije spreman s patjaskă

(Mt 16,24-28; Mk 8,34-9,1)

²³ Atunča Isusu azăs alu lumjej: “Akă njeko vrja s fije učeniku alu mjov mora s s odriknjaskă sāngur d jel, š tuată zuva s ja kruča aluj š s sljedjaskă p minje.*

²⁴ K činje god vrja životu aluj s spasaskă, osă l pjargă; a činje god izgubjaštje životu aluj d minje, osă l spasaskă. ²⁵ Če koristjaštje alu omuluj akă dobidjaštje tot pământu, ali pjardje sāngur p jel? ²⁶ Činje god arje rušunje d minje š d vorbilje alji mjalje, jo, Bijatu alu Omuluj, isto aša š d jel osă am rušunje kănd jo vinja ku slava amja š ku slava alu Tatimjov š ku slava alu anđelilor alu svânt. ²⁷ Punjec urjajke k istina je: njeki dăla voj karje aiča stăc nusă muară pând nu vjadje cara alu Dimizov.”

Petar, Ivan š Jakov vjadje slava alu Isusuluj

(Mt 17,1-13; Mk 9,2-13)

²⁸ Otrprilike opt (8) zălje dăpă aja če lja zăs aja, adus Isusu ku jel p Petar, p Ivan š p Jakov š apljikat p djal s s ruadje. ²⁹ Š pând Isusu s ruga, lica aluj sa promjenit, a cualjilje ja sjajit čisto albă. ³⁰ Dăturdată, doj (2) omurj sa pojavit š arubit ku Isusu. Ālja afost Mojsije š proroku Ilija. ³¹ Sa pojavit ân marje sjaj

Š 9:19 Ilija - Vjez fusnota ân 9,8. * 9:23 Ān cara alu Rimuluj toc aštijut k kručja afost kazna p muartje. Kriminalcu karje je osudit obično aduče ravna gredă pânla lok undje osă fije razapnjit. Kănd akoristit asta slikă, Isusu avrut s zăkă akă jej vrja s fije učenikurlje aluj, mora s lasă če jej vrja š s fije spremni s askultje p Isusu, čak š s fije spremni s muară pântruv jel.

š arubit ku Isusu d išjala aluj d pământusta,[†] karje Isusu uskoro osă fakă ăn Jeruzalem s ispunjaskă voja alu Dimizov.

³² Pănd Isusu s ruga, Petar š jej karje afost ku jel lja pukat somnu. Kănd sa skulat, avizut marje lumină karje vinje dăla Isusu š doj (2) omurj karje astat pănglă jel. ³³ Pănd Mojsije š Ilija sa sprimit s pljače dăla Isusu, Petar azăs alu Isusuluj, ali nič jel na štijut če rubjaštje: “Gospodarulje, binje je če ištjem aiča ku voj. Fičem trje (3) kolibje: una cije, una alu Mojsije, š una alu Ilije.” ³⁴ Pănd Petar aja arubit, sa pojavit oblaku, lja prekrijit š alor irja frikă.

³⁵ Dimizov lja rubit dăn oblak: “Ăsta je Bijatu alu mjov karje jo lam kuljes s fije caru! P jel skultac!” ³⁶ Š kănd jej auzăt glasu, avizut samo p Isusu. Jej atikut ăn zuviljalja š alu nimilja na rubit d aja če jej avizut.

*Isusu putirjaštje p sufljet alu rov dăn kupil
(Mt 17,14-19; Mk 9,14-29)*

³⁷ Kănd alta zuvă sa dat ăn zos dăpă djal, multje lumje karje irja ačija avinjit la Isusu. ³⁸ Dăturdată, njeki om ăntră multje lumje astrigat š sa rugat mult d jel: “Učiteljulje, ujtite la bijatu alu mjov, k jel je jedini kupil alu mjov. ³⁹ Jakă, sufljet alu rov mult vorj l pukă š dăturdată jel ănčapje s căpje. La runkă ăn grčurj š ji pljika pjena p gură. Š nu l lasă pănă god skroz nu l iscrpijaštje. ⁴⁰ Ma rugat d učenikurle alji tjalje s l putirjaskă, ali na putut.”

⁴¹ Atunča Isusu azăs: “Lumjo karje trijic ăn vrijamjasta, voj nu kridjec š ištjec strikac! Jo amfost ku voj atăta d mult š jar nu kridjec. M trjeb kăt mora s trpjesk p voj? Duj aiča p bijatu alu tov!” ⁴² Š pănd bijatu avinjit la Isusu, sufljetu alu rov la duburăt š jel ančiput s s grčaskă. A Isusu alu sufljetuluj alu rov azapovjedit s jašă š alikujit p bijatu š la dat la tatusov. ⁴³ Toc karje irja ačija sa mirat d moć alu Dimizov.

*Isusu jar rubjaštje d muartja aluj
(Mt 17,22-23; Mk 9,30-32)*

Pănd toc sa mirat la asta š la tot če Isusu fače, jel azăs alu učenikurle aluj: ⁴⁴ “Punjec binje urjajke če vu zăk: Još ucără lumja osă predajaskă p minje, p Bijatu alu Omuluj, ăn vlastu la dušmanji alji mjej.” ⁴⁵ Ali jej na štijut če jel avrut s zăkă. Aja značală afost skuns dăla jej. Jej na putut s razumjaskă š lja fost frikă s l ăntrjabje d aja.

*Ponizni je maj marje ăn cara alu Dimizov
(Mt 18,1-5; Mk 9,33-37)*

⁴⁶ Učenikurle ančiput s raspravljackă činje dăla jej maj marje. ⁴⁷ Aštijut d čaja raspravljaštje Isusu daja alat p kupilu, š la pus pănglă jel. ⁴⁸ Š Isusu lja zăs: “Činje ku drag primjaštje p kupilusta păntruv minje, primjaštje š p minje. A činje p minje primjaštje, primjaštje š p Dimizov karje ma trimjes. Istina je: činje je maj mik ăntră voj toc, ăla je maj marje!”

*Činje nuje păntruv voj, ăla je ku voj
(Mk 9,38-40)*

⁴⁹ Ivan p asta azăs alu Isusuluj: “Gospodarulje, noj avizut p njeko karje ăn lumilje alu tov zapovidjaštje alu sufljeti alji rovj s jašă d lumje. Noj amzăs aluj s nu fakă aja daja če nuje učeniku alu tov kašă če ištjem noj.”

[†] **9:31** d išjala aluj d pământusta – Ăn grčki original skrije: “d išjala aluj”. Asta frază vjerovatno ukazaštje p muartja alu Isusuluj š uskrisnjala kašă marje djela d spasjală karje uskoro osă fije ostvarită. Arfi aja slično kašă išjala d zavjetu alu Bătărn, kănd Dimizov aoslobodit p lumja aluj karje afost argac ăn Egipt.

⁵⁰ Isusu azās: “Nu branic! Akā njeko nu lukrjazā pāntruv voj, jel atunča lukrjazā ku voj!”

Samarijanci nu prihvatjaštje p Isusu pānd jel putujaštje ān Jeruzalem

⁵¹ Kānd s približa vrijamja s ja Dimizov p Isusu ān čerj, Isusu aodlučit k avinjit vrijamja s pljače ān Jeruzalem, ⁵² š atunča atrimjes p glasnici la intja aluj. Glasnici apljikat š auntrat ān sat ān regija Samarija s ji pripremjaskā če ji trjebje. ⁵³ A ānklo lumja na vurut s l primjaskā daja če pljika ān Jeruzalem. ‡ ⁵⁴ Kānd učenikurlje Jakov š Ivan auzāt k lumja ān Samarija na primit p Isusu, jej azās: “Domnulje, vrjaj s zapovidim s lja pringā foku dān čerj?” § ⁵⁵ A Isusu sa okrinīt š lja ukorit p Jakov š p Ivan s nu fakā aja. ⁵⁶ Atunča Isusu š učenikurlje aluj apljikat ān altu sat.

*Nusā fje ušurje alu ālja karje sljedjaštje p Isusu
(Mt 8,19-22)*

⁵⁷ Pānd jej još pljika p drum, njeko azās alu Isusuluj: “Pljek dāpā tinje undje god tu plječ.”

⁵⁸ Isusu ja zās: “Lisica arje jamā š puji arje kujb, a jo, Bijatu alu Omuluj, nam lok alu mjov d kulkat.”

⁵⁹ Atunča Isusu azās alu altuluj: “Vinā dāpā minje!”

A jel azās: “Domnulje, lasāmā majdatā s pljek s āngrop p tatimjov.”*

⁶⁰ Isusu ja zās: “Las p morcā s grupje p alor morcā, † a tu fuđ š rubjaštje alu alcilor Bunā vorbā d cara alu Dimizov.”

⁶¹ Š još njeko začē: “Domnulje, viuv dāpā tinje, ali dopustjaštjem majdatā s m oprostijesk ku ukućanji mjej.”

⁶² Isusu ja zās: “Akā ānčepj s orještj ravno, a t ujc dāpā tinje, tu nu poc s služāštj ān cara alu Dimizov.”

10

*Isusu trimjatje p šaptjezāč š doj (72) učenikurj
(Mt 11,21-27; 13,16-17)*

¹ Domnu Isusu dāpā aja akuljes āntrā jej šaptjezāč š doj (72) alcā učenikurj* š atrimjes kātā doj (2) s pljače la intja aluj ān tot trgu š ān tot loku undje Isusu atribut s pljače. ² Kānd sa sprimit s pljače lja zās: “Berba je marje, ali radnič jaštje uncārā. † Berba pripadnjaštje alu Domnuluj, daja rugācāvā la jel s trimjatā još maj mult radnič ān berbā. ³ Ānčipjec akuma, ali pāzācāvā k trimjet p voj kašā p vojilje āntrā lumje karje kašā lupurj. ⁴ Nu dučec ku voj nič banj, nič tašna, nič altje sandalje. Nu stāc p drum ku lumja s nu pridjec vrijamja.

‡ **9:53** Židovi š Samarijanci s mrza š nu sa slaža pānglā aja undje trjebje s štujaskā p Dimizov (vjezIv 4,20). Samarijanci nu podrža p Židovi karje putuja ān Jeruzalem s puatā s s klanjaskā alu Dimizov ān hramula. § **9:54** Ān zavjetu alu Bātārn, njeki car rov d trg Samarije atrimjes vuastja s apukā p proroku Ilija. Ali p vorba alu Ilije, foku sa slubuzāt d čerj š lja uništīt (2 Car 1,10-12). Jakov š Ivan vjerovatno agāndit k je kašā proroku alu marje Ilija š agāndit k Dimizov vrja s fakā isto ān asta situacije.

* **9:59** Nije jasno je li čovjekov otac umro pa će ga pokopati odmah ili čovjek želi ostati duže vremena dok njegov otac ne umre, pa da ga onda pokopa. Glavna poanta je ta da čovjek želi činiti nešto drugo prije nego što slijedi Isusa. † **9:60** Las p morcā s grupje p alor morcā – Isusu nu gāndjaštje doslovno k morci āngruapā p morcā. Aja je metafora d ālja karje nu sljedjaštje p Isusu š ku sufljetu je morc. Poanta je ān aja k učenikurlje nu kutjazā s dopustjaskā alu nimilja s lji zadržaskā dāla pratjala alu Isusuluj. * **10:1** šaptjezāč š doj (72) – Ān njeki grčki rukopisurj skrīje k afost šaptjezāč (70) učenikurj, aiča š ān 17. stih. † **10:2** Berba je marje, ali radnič jaštje uncārā – Isusu vrja s zākā k jaštje multā lumje karje sprimic s untrā ān cara alu Dimizov, ali nuje dosta učenikurj s ānvacā š s ažutje alu lumje.

⁵ Ān tuatā kasa ān karje untrāc s prenočic ānklo, majdatā zāčec: ‘S dja Dimizov miru alu toc ān asta kasā!’ ⁶ Akā ān aja kasā jaštje omu karje vrja miru ku Dimizov, jel osā ajbje miru ku karje voj la blagoslovit. Akā ānklo nuje om karje vrja miru ku Dimizov, jel nusā primjaskā āla miru ku karje voj la blagoslovit. ⁷ Nu vu preselic d kasā ān kasā! Boravic ān aja kasā pānd fic ān trgula š nu fic rušānošj s mǎnkāc š s bjec aja če vu dā, k kum zāčem: Radniku azaslužāt plata aluj.

⁸ Ali ān tot trgu ān karje untrāc š ānklo vu primjaštje fic zadovoljni ku aja če god vu dā s mǎnkāc. ⁹ Likujic ānklo p lumja karje bulnavj š zāčec alor: ‘Asta aratā k cara alu Dimizov avinjit la voj!’ ¹⁰ Ali ān tot trgu ān karje untrāc š ānklo nu vu primjaštje, išac la ulicilje aluj š zāčec: ¹¹ ‘Čak frikām š prašāna d trgu alu vostru karje sa ljipit p pičuarje alu anuaštrje s vu upozorim p kazna alu Dimizov! Ali štijec k avinjit cara alu Dimizov!’ ¹² Vu zāk: Kānd vinja vrijamja d sud osā fije majušurje alu lumjej ruavā dān trg Sodoma‡ njego alu lumjej dān trgula!”

¹³ Isusu azās: “Grjev vuavā, lumjo ān trg Korozain! Grjev vuavā, lumjo ān trg Betsaida! Akā njeko afukut čudurj āntrā lumje poganā ān trg Tir š ān trg Sidon§ karje jo afukut āntrā voj, jej već d kānd s okrinja dāla rov. Adučja cualje hrapave š šidja ān činušā s pokazaskā žalostu.* ¹⁴ Daja osā fije majušurje ān zuvā d sud alu lumje ān Tir š ān Sidon njego vuavā ān Korozain š Betsaida! ¹⁵ A voj, lumjo ān trg Kafarnaum, voj sigurno nusā vu drikāc pānla čerj samo daja če jo amfost āntrā voj! Nu! Voj osā vu slubudjec ānklo undje loku d kaznit.†”‡

¹⁶ Atunča azās alu šaptjezāč š doj (72) učenikurj: “Kānd njeko punje urjajke la voj, aja je kašā kum punje urjajke la minje. Š kānd odbacaštje p voj aja je kašā kum odbacaštje p minje. A kānd njeko odbacaštje p minje aja je kašā kum odbacaštje p Dimizov karje ma trimjes.”

Šaptjezāč š doj (72) učenikurj s āntuarče š Isusu s zahvaljaštje alu Dimizov (Mt 11,25-27; 13,16-17)

¹⁷ Kānd sa tors šaptjezāč š doj (72) d učenikurj la Isusu, ku drag azās: “Domnulje, čak š sufljeti alji rovj askultā kānd lji zapovidim ān lumje alu tov.”

¹⁸ A Isusu lja zās: “Štiuv, k amvizut p Sotona kum akāzut d čerj ka sklipjala.§ ¹⁹ Vidjec, jo amdat vuavā tuatā sāla š autoritetu p Sotona, dušmanu alu Dimizov, s gazāc šārpj š škorpionurj.* Nimika vuavā nu puatje s naudjaskā.

‡ **10:12** Sodoma – Sodoma afost trg karje Dimizov auništit k lumja aluj afost atāta d rovj (vidjec Post 18,16-19,28). § **10:13** trg Tir š ān trg Sidon afost doj (2) važne trgurj ān Fenicija undje trija poganji. Sa smjestit la obalā Sredozemne apā sjevernozapadno dāla Galileja akuma ān južnom Libanonu.

* **10:13** Adučja cualje hrapave š šidja ān činušā s pokazaskā žalostu – Cualje hrapave irja grubje, njeгру matrijalu karje afost fukut d pār alu krapāj ili devāj. Lumja adučja aja cualje hrapave š šidja ān činušā s puatā s pokazaskā žalostu š očaj. Maj mult fiča aja kānd s ruga d oprost š kāta s lja ažutā Dimizov.

† **10:15** ānklo undje loku d kaznit – Ān grčki original skrije: “Had”. Vjez rječniku. ‡ **10:15** Isusu aprovodit multā vrijeme ān trgu Kafarnaum š afukut mult čudurj. Daja multā lumje ān trgula agāndit k aja značaštje k je Dimizov zadovoljit ku jej. Međutim, nikad nu sa pokajit d grešala alor š akā avut privilegije š prednost če atāta vorj auzāt d Isusu. Umjesto s primjaskā maj marje častu, Dimizov osā kaznjaskā p ālja karje nu s pokajaštje. § **10:18** Isusu aiča rubjaštje kašā proroku karje vjadje uništjala alu Sotonej. Ān vlastita službā aluj, a akuma š ān služba alu učenikurle aluj, jel vjadje binje znaku k cara alu Dimizov vinje ku snaga š aduče porazu alu Sotonej (vjez 11,20; Iv 12,31; Rim 16,20; Otk 12,7-10; 20,1-3, 10).

* **10:19** šārpj š škorpionurj – Isusu vjerovatno usporidjaštje šārpji š škorpionurle ku sufljeti alji rovj kašā ālja d karje učenikurle rubjaštje ān 17. stih. Sufljeti alji rovj je kašā šārpji š škorpionurle k je opasni š fače štetā alu lumjej.

²⁰ Ali nu vu radujic samo daja če p voj sufljeti alji rovj askultă, njego maj mult radujicăvă daja če Dimizov askris lumilje alji voštri p popis ăn  erj.”†

²¹ Atunča Sufljetu alu Sv ntuluj aispunit p Isusu ku radostu ŝ Isusu az s alu Dimizov: “T slavjesk, Tato, tu karje vladjeŝt ku  erju ŝ ku p m ntu,  aj skuns istina d cara ata d la lumje karje g ndjaŝtje k je mudri ŝ mintoŝj ŝ  e pokaz ŝtj aja alu lumje karje kaŝ  kupi karje vrjaj s  nvac . Da, Tato, cije s svid ŝtje s fa  aja aŝa.”

²² Atunča Isusu az s: “Tata alu mjov ma dat tot  e jel arje. Samo Tata binje kunuaŝtje  inje s nt jo, Bijatu aluj, ŝ samo jo, Bijatu aluj, ŝ  lja alu  inje jo odlu jesk s l otkrijesk, binje kunuaŝtje  inje je Tata.”

²³ Maj  nklo, k nd afost s ngur ku učenikurlje aluj, ŝ ja az s: “Nurukoŝj  lja karje vjadje aja  e vidjec voj. ²⁴ K istina je, mulc prorokurj ŝ carurj avrut s vjad  aja  e voj vidjec, ali na vizut; avrut s aud  aja  e voj audjec, ali na uz t.”

Isusu rubjaŝtje vorb  d om karje trijaŝtje  n Samarije karje irja pljin d mil  (Mt 22,34-40; Mk 12,28-31)

²⁵ Udat  k nd Isusu  nvac , njeki u itelj alu zakonu alu Mojsije sa skulat ŝ antribat p Isusu s l iskuŝask : “U iteljulje,  e trjebje s fak s primjesk vje ni  ivot ku Dimizov?”

²⁶ A Isusu ja z s: “ e skrije  n zakonu alu Mojsije?  e tu razumjeŝtj  e z  e?”
²⁷ Omu az s: “Zakonu z  e: ‘Vrja p Domnu, Dimizov alu tov, ku tuat  inima ata ŝ ku tot sufljetu alu tov ŝ ku tuat  snaga ata ŝ ku tuatje mincilje alji tjalje’*   ŝ ‘vrja p bli nji alu tov kum vrjaj s ngur p tinje.’ ”* 

²⁸ Isusu ja z s: “Binje ajz s. F j aŝa ŝ os  primjeŝt vje ni  ivot.”

²⁹ Ali omu avrut s s spalje,‡ ŝ aŝa jel  ntrijab  p Isusu: “D  inje rubjaŝtje k nd zakonu z  e ‘bli nji alu mjov’?”

³⁰ Isusu aodgovorit ku asta vorb : “Njeki om putuja d n Jeruzalem  n trg Jerihon ŝ la napadnit f r  oŝi ŝ alat tot d p  jel, la butut ŝ apljikat. ŝ p omula al sat s zak  skoro mort.

³¹ Trja e p drumula slu ajno popa alu  idovilor. K nd avizut p omu karje skoro mort, la zaobi it ŝ apljikat maj d partje. ³² Isto aŝa p ngl  lokula avinjit atun a ŝ levitu, pomo niku  n Hram. K nd la vizut, ŝ jel la zaobi it ŝ apljikat maj d partje.

³³ Atun a njeki omu d regija Samarijaŝ trja e p drumula. K nd avizut p omula, ja fost  au d jel. ³⁴ Avinjit la upruapje d jel, ja sp lat r  njlje ku ulje ŝ ku vinu* ŝ ja  nvilijat ku trijanca. La drikat atun a p magarac aluj ŝ la dus  n gostijon  ŝ  nklo anastavit s s pobrinjask  d jel. ³⁵ M nje zuv  jel adat duav 

† **10:20** Dimizov askris lumilje alji voŝtri p popis  n  erj – Doj trje odlomakurj  n Biblije rubjaŝtje d knjiga  n  erj  n karje je skris lumilje alu tot narodu alu Dimizov (Ps 69,28; Fil 4,3;  id 12,23; Otk 3,5; 13,8; 17,8; 20,12, 15; 21,27). Aja knjig  njekad s kjam  knjiga d život. P načinula Dimizov poti aŝtje narodu aluj aŝa  e lja z s s razumjask  k jej pripadnjaŝtje aluj, a jel nikad nu lji mujt . * **10:27** ZakPon 6,5 * **10:27** Lev 19,18 ‡ **10:29** avrut s s spalje –  n gr ki original skrije: “avrut s s opravdjask ”.  n kontekstula, asta izjav  najvjerovatnije zna aŝtje k  sta učitelju d zakonu alu Mojsije avrut jar s iskuŝask  p Isusu, s pokazask  kum Isusu zapravo na razumit kum pravilno s tuma aŝtje zakonu. Alta mogućnost je k avrut s pokazask  k askult  zakonu alu Dimizov, ŝ ak  nu sa ponaŝat binje k tri tuat  lumje.  n  la slučaj aja puatje s s prevodjask  kaŝ  “Avrut s opravdjask  ponaŝala aluj”. § **10:33**  idovi ŝ Samarijanci afost marj duŝmanj (vjez “Samarijanci”  n rječnik).  idovi mrza p Samarijanci ŝ prepostavlja k jej je lumja ruav  karje azaslu at s lji kaznjask  Dimizov. * **10:34** ku ulje ŝ ku vinu – Jej s koristja kaŝ  ljaku  n  la p m nt. Ulja alu maslinej s koristja d smirjal  d bolurj ŝ zaŝtita d pjalje uskat  (vjez Iz 1,6). Vinu s koristja kaŝ  dezinficijens.

(2) kovanic d arđint† alu gazdāj alu gostijonāj, š ja zās: ‘Brinjaštite d jel š akā maj mult putrošāštj, c plātjesk känd m ānturča.’ ”

³⁶ A Isusu antribat p učitelju d zakon alu Mojsije: “Če gāndješt? Karje d āštja trje (3) alu omuluj sa pokazāt k je bližnji alu omula karje la napadnit fārāčoši?”

³⁷ Azās učitelju d zakon alu Mojsije: “Āla karje ja pokazāt milā.”

Isusu ja azās: “Binje ajzās. Fuđ š fāj kum š jel afukut.”

Isusu vinje ān posjetā la Marta š la Marija

³⁸ Pānd Isusu š učenikurlje aluj nastavja s putujaskā kātri Jeruzalem, auntrat ān unu sat. Ačija afost njeka mujarje karje s kima Marta. La primit ān kasa alu je. ³⁹ Avut sorā karje s kima Marija. Pānd Domnu Isusu ānvāca, Marija šidja š punja urjajke. ⁴⁰ A Marta afost mult zabrinutā k mora s pripremjackā tuatā mānkarja, pa ja avinjit s s žaljaskā: “Domnulje, nu c brigā če sorimja ma lāsāt sāngurā s lukrjez tot lukru? Zi alu je s m ažitje!”

⁴¹ Ali Domnu Isusu ja zās: “Draga Marta! Nu trjebje s t brinještj š t uznemirještj d aja če gāndješt k trjebje. ⁴² A una stvar karje trjebje s puj urjajke la vorba amja. Marija aja ashvatit, š aja nusā fije lat dāla ja.”

11

Isusu ānvacā d molitvā (Mt 6,9-13; 7,7-11)

¹ Udatā Isusu sa rugat la njeki lok. Känd azavršāt ku rugala, avinjit la jel unu d učenikurj š azās: “Domnulje, ānvacā p noj s nji rugām kum Ivan karje bātjazā anvācat p učenikurlje aluj.”

² Isusu lja zās: “Känd rugāc, zācec: ‘Tato ān čerj, s s štujaskā lumilje alu tov asvānt. Aduj cara ata p tot pāmāntu. ³ Adā nuavā mānkarje karje trjebje tuatā zuva ⁴ š oprostjaštje anuastrā grešala, k š noj oprostim alu ālja karje grešaštje pāntruv noj. Nu da s kidjem ān kušnje.’ ”

⁵ Atunča Isusu azās alu učenikurlje aluj: “Akā plječ ān ponoć la ortaku alu tov š ji zāc: ‘Adām trje (3) mālajurj, ⁶ k ma vinjit ortaku ān gostjamje, a nam s idauv nimik d mānkat!’, če osā zākā ortaku? ⁷ Dali nusā zākā: ‘Nu m uznemirja! Uša je već ān kisā, a kupi je ān pat k nu pot akuma s m skol s c dau!’ ⁸ Ali vu zāk: čak š akā omula nu s skualā daja če ješt ortak aluj, š nu c dā nimika, osā skualā daja če mult l rođ frzdā rušānje. Š osā zdja atāta kāt cije trjebje.

⁹ Š daja vu zāk: Nu odustanic! Rugāc p Dimizov š osā dobidic! Kātāc š osā gāsāc! Bitjec la ušā š osā s vu dāškidje! ¹⁰ Činje god ruagā p Dimizov, primjaštje. Činje god katā, gāsaštje. Činje god batje, uša s ji dāškidje.

¹¹ Voj karje ištjec tatje, če afiča voj känd bijatu alu vostru katā pjaštje? Dal voj ja da šarpje? Nu! ¹² Ili akā bijatu alu vostru katā vov dāla voj, dal voj ja da škorpion? Nu! ¹³ Akā voj, karje ištjec rovj, štijec s dāc alu kupi alu voštri bunje darurj, atunča kāt maj mult alu vostru Tata ān čerj osā darujaskā p Suflijetu alu Svāntuluj alu ālja karje l ruagā?”

Isusu putirjaštje p suflijetu alu rov ku sāla alu Dimizovuluj, a nu ku sāla alu Sotonāj

(Mt 12,22-30; Mk 3,22-27)

¹⁴ Isusu una zuvā aputirit p suflijetu alu rov karje nu ja dat alu omuluj s rubjaskā. Känd suflijetu alu rov aišāt, omu arubit š mulc lumje sa mirat. ¹⁵ Ali

† **10:35** kovanic d arđint – Ān grčki original skrije: “denari”. Denar afost banji alu rimulor d arđint. Vridja kašā dnevnica d obični radnik.

njeki dala jej azas: “Jel putirjastje sufljeti alji rovj daja ce ji zuta Beelzebul,* karje je vladaru alu toc sufljeti alji rovj.” ¹⁶ A alci avrut s la puce an zamka s akatat s idja njeki znak kasā dokazu k Dimizov la trimjes.

¹⁷ A Isusu astijut ce gāndjastje, pa lja zās: “Akā lumja an ista carā s burjastje āntrā jej, osā propanjaskā cara alor. Akā familija an ista kasā s burjastje āntrā jej, osā s raspadnjaskā familija alor. ¹⁸ Voj začec k jo ku sāla alu Beelzebul putirjesk p sufljeti alji rovj. Aja atunča značastje k š ālja karje je an cara alu Sotonāj s burjastje āntrā jej. Kum atunča cara aluj s rāmāje? ¹⁹ A čije ku učenikurlje alji voštri karje putirjastje p sufljeti alji rovj? Akā, kasā kum začec, jo putirjesk p sufljeti alji rovj ku sāla alu Beelzebul, atunča mora aja s fakā š učenikurlje alji voštri ku sāla alu Beelzebul. Sigurno nusā slažastje. Učenikurlje alji voštri osā zākā k Beelzebul nu s burjastje sāngur pāntruv jel. ²⁰ Ali daja ce jo p sufljeti alji rovj putirjesk ku sāla alu Dimizov, atunča aja aratā k la voj avinjit cara alu Dimizov. ²¹ Kānd capān omu karje arje bunā oružije pāzaštje palača aluj, tot ce arje je sigurno. ²² Ali kānd l napadnjastje maj capān d jel, l savladjastje š ija tuatā oružija an karje sa uzdit dušmanu aluj. Alat tot ce omula avut š apodiljit ku lumja aluj.†

²³ Āla karje nuje an partja amja, jel je pāntruv minje; āla karje ku minje nu strānde vojilje, jel lji putirjastje.”

*Isusu rubjastje vorbā d om alu karje ja fost maj rovj njego maj datā
(Mt 12,43-45)*

²⁴ Atunča Isusu azās asta vorbā: “Kānd sufljetu alu rovj jašā d om, lutjastje p pustinje š katā lok s odmorijaskā. Kānd nu l gāsaštje, azās sāngur aluj: ‘M tork an om an karje maj datā atrijit dān karje aišāt.’ ²⁵ Kānd sa tors, gāsaštje k je omula kasā kasa karje je čistitā š uredna, ali gualā. ²⁶ Atunča sa dus s adukā p alcā šaptje (7) sufljeti alji rovj još maj rovj d jel, š toc untrā an om š an jel trijastje. Š na kraju postanjastje alu omuluj maj rovj njego ce irja maj datā njego ča pljikat sufljetu alu rovj.”

Nurukošj ālja karje punje urjajke la Dimizov

²⁷ Pānd Isusu rubja d aštja stvarurj, njeka mujarje d multā lumje astrigat: “Kum je binje alu mujarje karje ta dus š ca dat s suđ p tjeptu alu je!”

²⁸ Isusu azās: “Još je maj binje alor karje audje vorba alu Dimizov š askultā.”

Isusu je maj marje d caru Salomon š d proroku Jona, ali lumja nu vrja s krjadā

(Mt 12,38-42; Mk 8,12)

²⁹ Maj mult š maj mult lumje vinja la Isusu. Atunča Isusu lja zās: “Lumja an asta vrijamje‡ je rovj. Vrja s fak znak kasā dokazu k Dimizov ma trimjes, ali nusā dobidjastje ničunu znak osim znaku karje Dimizov adat d mult alu lumjej an vrijamja alu prorokuluj JonejŠ kānd Dimizov la spasāt dala muartje. ³⁰ Baš kasā kum sa dogodit ku Jona afost znaku alu lumjej karje atrijit an trg

* **11:15** Beelzebul afost lumilje d dimizov pogan karje lumja poganā l štuja d mult. An vrijamja alu Isusuluj, Židovi l koristja ka altu lumilje d Sotonā. † **11:22** Asta rubjastje d Isusu karje pobidjastje p Sotona š p aluj sufljeti alji rovj kasā kum Isusu maj capān om karje ja aja ce pripadnjastje alu om capān.

‡ **11:29** Lumja an asta vrijamje – Vjez fusnota an 7,31. § **11:29** znaku...alu prorokuluj Jonej – P Jona angicāt marje pjaštje, atunča Dimizov la skos d burta alu marje pjaštje (vjez Jon 2,1, 11). Isusu d događajula rubja kasā k je slika karje prestavljaštje muartja aluj š uskrisnjala (vjez Mt 12,39-40).

Niniva k Dimizov la trimjes, isto aja, aša osă dogudjaskă ku minje, Bijatu alu Omuluj, osă fije znaku alu lumje ăn asta vrijamje.*

³¹ La zuvă kănd Dimizov osă sudjaskă alu pămăntuluj, carica karje d mult avladit p pămănt alu Jugu† osă skuală š osă svjedočaskă păntuv lumje ăn asta vrijamje daja če ja avinjit d dăpartje s audă p caru Salomon karje avut mult mudrost, a jakă, ku voj je aiča njeko maj marje d Salomon. ³² La zuvă kănd Dimizov osă sudjaskă alu pămăntuluj, lumja karje atrijit ăn trg Niniva osă skuală š osă svjedočaskă păntuv lumja ăn asta vrijamje daja če jej sa okrinut dăla rov alor kănd Jona alor arubit, a jakă, ku voj je aiča njeko maj marje d Jona!”

*Ănvăcala alu Isusuluj je kašă lumina karje dă alu lumjej s vjadă
(Mt 6,22-23)*

³³ Isusu azăs: “Nimilja nu prindje lampa s uaskundă ili s upuje dusu košară, već daja s upuje p loku alu je aša kum toc karje utră s puată s vjadă binje.‡
³⁴ Vojku alu tov je ka lampa d tjelă. Akă vojku alu tov bun, poc binje s vjez, ali akă vojku alu tov nuje bun, nu poc s vjez nimika.Š ³⁵ Daja păzaštje s nu găndještj k poc binje s vjez, već zapravo nu poc nimika s vjez. ³⁶ Daja, akă poc binje s vjez š akă nuje nimika d tinje skuns, tot poc s vjez. Osă fije kašă če ješt ăn sobă ku lampa karje c dă s vjez.”

*Isusu opominjaštje p farizeji š p učitelji alu zakonu alu Mojsije
(Mt 23,1-36)*

³⁷ Kănd Isusu azavršăt vorba aluj, njeki farizej la kimat la jel akas s mălănce. Isusu auntrat š alat loku la astal. ³⁸ Isusu na spălat mănilje majdată njego če s mălănce. Farizeju sa mirat daja če jej ănvacă k omu trjebje aša s fakă s fije čist la intja alu Dimizov.* ³⁹ Aša Domnu Isusu ja zăs: “Voj farizeji ištjec kašă lumja karje spală paru š găvanu samo da far, ali nu čistjaštje prljavština dăn nontru, k spălăc mănilje, ali inimilje alji avuaštje zaista pljinje d pohlepă š d rov. ⁴⁰ Voj lumje karje na vjec fir ăn kap! Dimizov karje astvorit p omu da far je isto aša la stvorit dăn nontru. ⁴¹ Nu fic lakumj, već dăc dăla inimă alu lumje karje narje. Akă ištjec aša, osă fic čist la intja alu Dimizov dăn nontru š da far.

⁴² Grjev vuavă, farizeji! Voj dăc alu Dimizov zjače (10) posto čak š d začinurj š d biljke alji voštje, ali nu vu ponašac pravedno nit vrjec p Dimizov. Asta atribut s fičec, ali s nu zanemarujic altje stvarurj karje Dimizov azapovjedit.

⁴³ Grjev vuavă, farizeji! Vrjec s šidjec p počasne lokurj ăn sinagogje š vrjec k p voj lumja pozdravjaštje ku marje poštujałă p ulic. ⁴⁴ Grjev vuavă! Voj ištjec kašă pămăntu karje narje spomenik karje nu arată k ănzos s nalazaštje

* **11:30** kum sa dogodit ku Jona afost znaku alu lumjej karje atrijit ăn trg Niniva k Dimizov la trimjes, isto aja, aša osă dogudjaskă ku minje, Bijatu alu Omuluj, osă fije znaku alu lumje ăn asta vrijamje – Ăn grčki original skrije: “kum Jona afost znaku alu lumje ăn Ninivlja, aša Bijatu alu Omuluj osă fije alu ăsta naraštaju”. † **11:31** carica karje d mult avladit p pămănt alu Jugu – Asta afost carica alu Seba (vjez 1 Car 10,1-10) karje na fost židovkă. ‡ **11:33** Lampa š lumina je slikje karje prestavljaštje p Isusu š ănvăcala aluj. Dimizov aotkrijit alu lumje životu alu Isusuluj š poruka aluj. Aja če Isusu afukut š ănvăca na fost skuns dăla lumje. Atrijit š ănvăca ănklo undje putja lumja s l vjadă š s la udă. Nu lji tribja s lji dja još unu znak kašă dokazu k la trimjes Dimizov. § **11:34** Akă vojku alu tov bun, poc binje s vjez, ali akă vojku alu tov nuje bun, nu poc s vjez nimika – Ăn grčki original skrije: “Daja akă vojku cije zdravăn tuată tjela osă fije objasăt ku lumina p vojk, ali akă vojku nuje zdravăn tuată tjela osă fije ăn tamă.”

* **11:38** Isusu na spălat mănilje majdată njego če s mălănce. Farizeju sa mirat daja če jej ănvacă k omu trjebje aša s fakă s fije čist la intja alu Dimizov – Ăn grčki original skrije: “A farizeju sa mirat kănd avizut k Isusu nu sa spălat maj dată d mănkarje.” Asta spălat na fost d higijena s s rišaskă d priljavština š d klicje, već aja afost vjerski ritual karje farizeji ănvăca kum s čistja svečano.

märmántje.† Pa lumja umblă p aštja märmántje, ali nu štije, š atunča je nečisti la intja alu Dimizov.”

⁴⁵ Atunča unu učitelj alu zakonu alu Mojsije ja zäs: “Učiteljulje, kum aša rubješt š p noj ku aja nji uvridještj!”

⁴⁶ Isusu ja zäs: “Grjev š vuavă, učitelji alu zakonu alu Mojsije! Voj punjec teretu p lumje karje je grjev š jej nu puatje s la dukă, a nič đajštju nu vrjec s l pomaknic s jažutac s adukă äla teret. ⁴⁷ Grjev vuavă! Voj adrikăc spomenikurlje alu prorokulor, a voj ištjec isti kašă sãmănca avuastră karje d mult lja umurăt. ⁴⁸ Aša k umjesto s lji osudic, voj aja potvrdic š slažăc ku sãmănca avuastră. Jej lja umurăt, a voj lji drikăc spomenikurlje!‡ ⁴⁹ Voj ištjec kašă pra tatilje alji voštři. Dimizov än mudrostu aluj majdată aštijut k osă fičec istje stvarurj. Jel azäs: ‘Osă trimjet la jej p prorokurlje š p apostoli, a jej p njeki d jej osă muarje, a p alcă osă putirjaskă.’ ⁵⁰ Daja Dimizov ku prava aluj osă smatrjaskă k je dăvină lumja än asta vrijamje d tuată muartje alu prorokurluj karje lumja lja umurăt d känd je pãmäntu. ⁵¹ Dimizov osă lji osudjaskă d muartje alu tot proroku, dăla Abel pänla Zaharija, p karje la umurăt än Hram änră svetište š žrtvenik.Š Istina je, Dimizov osă lji kaznjaskă p lumja än asta vrijamje! ⁵² Grjev vuavă, učitelji alu zakonu alu Mojsije! Voj ištjec kašă omu karje askuns ključu alu ušăj d cara alu Dimizov.* Săngurj nu untrăc än cara alu Dimizov š nu dăc nič alu älja karje kată s untrje.”

⁵³ Känd Isusu apljikat dän kašă alu farizej, učitelji d zakonu alu Mojsije š farizeji ančiput ku nikižala s navaljaskă p jel š azahtjevit s odgovorjaskă p multă vorbje. ⁵⁴ Jej pokuša s la puče än zamkă än nješto će aputja s zăkă s l puată s l optužaskă.

12

Isusu zače alu učenikurlje aluj k mora ku tuată inima s vrja p Dimizov š samo djel s ajbje frikă

(Mt 10,26-33; 10,19-20; 12,31-32; Mk 3,28-29)

¹ Maj mult š maj mult lumje anastavit s vije la Isusu. Lja fost atăta k gaza unij pisti alc. Maj dată njego će osă rubjaskă alu lumjej, Isusu arubit alu učenikurlje aluj: “Păzăcävă d farizeji. Ku duavje trje fălč jaštje š utjecaju alor s proširjaštje änră lumje kašă germa karje s proširjaštje än mälaj. Păzăcävă s nu fic kašă jej ku trje fălč. ² Vinje vrijamja känd tot čije skuns osă fije otkrivit š tot čije tajna osă sa audă pänglă toc.* ³ Da, än zuvaja će god njeko azäs än tamă

† **11:44** märmántje – Kătri zakonu alu Dimizov, akă omu dotaknjaštje märmántilje, aja l fače ritualno nečisti la intja alu Dimizov (vjez Br 19,16). D razlogula Židovi majbinje obiljižaštje märmăncilje kum lumja na putja slučajno s stja p jej. Farizeji je kašă äštja märmăntilje karje nuje obiljižăt. Sa usredotočit da far, ritualno čistoče, ali azanemarujit s trijaskă pravedno, pa än vojki alu Dimizov irja nečisti. Lumja karje pratja änvăcala alor š fiča aja će je zăča, postanja nečisti la intja alu Dimizov š nu štija aja. ‡ **11:48** Učitelji alu zakonu alu Mojsije afukut aštja grupje k avrut lumja s gändjaskă k jej častjaštje p prorokurlje. Ali učitelji alu zakonu alu Mojsije nu sa pokorit alu aja će prorokurlje änvăca, će dokazăt k nuje maj bunj dăla pra tatilje alor karje aumurăt p prorokurlje. Š **11:51** Än povijesti alu židovilor majdată d vrijamja alu Isusuluj, Abel afost prvi karje umurăt dăla argacă alu Dimizov (Post 4,8), a Zaharija, popa amarje, afost zadnji umurăt (2 Dnev 24,20). * **11:52** Voj ištjec kašă omu karje askuns ključu alu ušăj d cara alu Dimizov – Än grčki original skrije: “Voj aoduzmit ključu d znanje”. Isusu rubjaštje d istina alu Dimizov kašă k je än kasă än karje učitelji alu zakon alu Mojsije odbijaštje s utră, š nič dopustjaštje alu alcilor s ajbje ključu s utră. Asta značaštje k učitelji nu poznajaštje zaista p Dimizov, š sprječaštje p alcă s l upoznajaskă. * **12:2** Dimizov osă otkrijaskă istina d lumje karje je ku duavă trje fălč kašă farizeji. Farizeji apokušăt s askundă stvarne motive alor, ali Dimizov una zuvă osă fakă s štije toc d čija jej zapravo gändjaštje.

osă saudă la lumină š tot če njeko ašaptit ăn sobă kisă osă razglašaštje p krov† s audă toc!

⁴ Ortači ajmje, punjec binje urjajke. Na vjec frikă d lumje. Jej puatje s umară samo tjela, ali dăpă aja vuavă nu puatje nimika maj rov s fakă! ⁵ Njego osă vu pokazaskă d činje trjebje sa vjec frikă: avjec frikă d Dimizov karje p voj puatje s vu muarje, š atunča p voj s arunče ăn pakao. Da, d jel avjec frikă!

⁶ Voj štijic k činč (5) vrabacurj s vindje samo d doj (2) novčičurj. Ali Dimizov nu mujtă p ničunu d jej. ⁷ Voj štijec k aluj vridic maj mult njego multje vrabacurj. Dimizov štije čak š kăt avjec păr p kap. Daja na vjec frikă!

⁸ Istina je, tot ăla karje aiča p pămănt la intja alu lumje priznajaštje k mije pripadnjaštje, š d jel jo, Bijatu alu Omuluj, la intja alu andelilor alu Dimizov osă priznajesk k jel pripadnjaštje mije. ⁹ Tot ăla karje aiča p pămănt la intja alu lumje s odriknještje k mije pripadnjaštje, osă m odriknjesk la intja alu andelilor alu Dimizov k jel pripadnjaštje mije. ¹⁰ Ipak tot ăla karje rubjaštje păntruv minje, Bijatu alu Omuluj, puatje s oprostjaskă. A alu ăla karje uvridjaštje p Suflijetu alu Svântuluj‡ nusă oprostjaštje.

¹¹ Kănd jej aduče p voj la sud ăn sinagogă, la intja alu vladaruluj š la vlast, nu vu sikiric če s zăčec vuavă ăn obrană ¹² daja če p voj Suflijetu alu Svântuluj ăn ăla tren osă ănvacă če s zăčec.”

Isusu ănvacă k nu trjebje s t uzdještj ăn bugacije

¹³ Unu om dăn atăta lumje azăs alu Isusuluj: “Učiteljulje, zi alu fratimjov s podiljaskă ku minje imanja karje adobidit če tatimjov nja lâsat.”

¹⁴ Isusu ja zăs: “Omulje, činje p minje ma pus s sudjesk š s podiljesk ăntră voj?” ¹⁵ Atunča azăs alu toc: “Păzăcăvă š nu dopustic alu bilo d karje lakumije s utră ăn inima avuastră, k život nu s sastajaštje ăn aja če posjeduještj.”

¹⁶ Atunča Isusu arubit asta vorbă: “Alu unu bogataš binje arodit pămăntu. ¹⁷ Bogatašu agăndit: ‘Nu štiov če s fak daja če nam nič u lok atăta d marje s sprimjesk tot če ma rodit.’ ¹⁸ Atunča azăs: ‘Štiov! Dubor p skladištije abătrnje š osă fak maj marje š ănklo osă puj š gruvu š tuată imovina amja.’ ¹⁹ Atunča osă zăk săngur mije: ‘Jakă, am ăn skladištje zalihe d još multje aj. Akuma m odmurjesk, mălănk, bjav š m veseljesk!’

²⁰ Ali Dimizov ja zăs: ‘Omulje tu karje naj mincă! Još d sară osă c jav suflijetu alu tov. Atunča alu činje s pripadnjaskă tot aja čaj străns d tinje?’

²¹ Omu karje narje mincă je ăla karje strănde bugacija p pămănt, a nuje bogat ăn vojki alu Dimizov.”

Nu brinicăvă (Mt 6,25-34)

²² Atunča Isusu azăs alu učenicurlje aluj: “Daja vu zăk: Nu brinicăvă š na vjec frikă kum s preživic, če s mănkăc, nič kum s ănviljic tjala avuastră, če s ănbrkăc!

²³ K životu maj važniji d mănkarje, š tjela d cualje.

²⁴ Ujtacăvă la gavranurj! Nit sijaštje, nit adună, nit arje skladištje nit kolibă. A Dimizov ipak s pobrinjaštije d jej. A voj vridic maj mult alu Dimizov d pujurj! ²⁵ Puatje njeko d voj aša če s brinjaštje s produžaskă životu čak š unu sat? ²⁶ Daja če nu putjec s fičec nič aša mikă stvar, dăče vu brinic d bilo čaja?

²⁷ Ujtacăvă la frorj ăn polje kum krjaštje! Nu s mučaštje aša s fakă cualje. A ipak nič caru Salomon karje afost maj bogat š maj capăn caru ăn Izrael na fost

† 12:3 p krov – Kăši ăn Izrael avut ravne krovurj, pa lumja aputja s urče š stja p krov. Lumja aputut s stja p ravne krovurj š s obavjaskă važne poruke alu alcilor ăn zajednică karje sa străns ăn zos ăn ulică.

‡ 12:10 ăla karje uvridjaštje p Suflijetu alu Svântuluj – Aja rubjaštje d om karje odbijaštje s krjadje ăn istină d Dimizov š d Isusu karje Suflijetu alu Svântuluj ji otkrijaštje.

änbrkat aša mändru kašä unu d fruarjasta. ²⁸ Atunča akä Dimizov aša änbrakä frorji karje krjaštje än polje karje jaštje astäz, a već minje s arunkä än fok, dali s nu vrja još maj mult s pobrinjaskä d voj? Voj lumjo karje aša d pucän kridjec!

²⁹ Nu kätäc če osä mänkac š če osä bjec š nu vu uznemiric d aja. ³⁰ K Tata alu vostru än čerj štije k tot asta vuavä trjebje. Nu fic kašä lumja alu pämantusta karje samo aja katä. ³¹ Njego prvo kätäc cara alu Dimizov š Dimizov osä vu dja aja če vuavä trjebje.

³² Navja frikä, amikä stada, š k Tata alu vostru än čerj vrja s vu dja bugucija alu cara aluj. ³³ Vinjdjec aja če avjec š banj däc alu lumje karje narje nimik! Akä aja fičec, osä avjec pravo bugucije p čerj karje nikad nusä fije purdut. Aja je kašä k avjec saku ku banji karje nikad nusä ajbje rupä än ja. P čerj nuje lupovj karje vuavä afura stvarurlje š nuje gägi karje amänka cualjilje avuaštrje. ³⁴ Inima avuašträ uvijek osä fije änklo undje je bugucija avuašträ.”

Isusu änvacä p učeníkurlje k trjebje s fije spremic d vinjala aluj la kraju alu pämantuluj

(Mt 24,45-51)

³⁵ Isusu azäs: “Uvijek fic spremic, kašä argatu karje änbrkat än radne cualje aluj š alu činje je lumina prinsä tuatä nuaptja. ³⁶ Da, fic kašä argatu karje štjaptä p gospodaru aluj karje aplikat än svatovj š känd gospodaru ažundje akasä š batje la ušä, odma diškidje ušä. ³⁷ Blago alu älja argac karje je spremic š aštjaptä äntručala alu gospodaruluj k jel osä lji nagradjaskä. Istina je zäk vuavä, gospodaru osä änbračje cualjilje alu argatuluj, osä lji začä s šagä la astal š sängur osä lji poslužaskä. ³⁸ Blago alu älja argac karje je spremic š aštjaptä äntručala alu gospodaruluj, čak š akä jel vinje än ponoć ili maj änklo.

³⁹ Än asta putjec s fic sigurni: Akä gazda alu kasäj štija känd vinje lupovu, na dopustja alu lopovuluj s provaljaskä än kasa aluj. ⁴⁰ Fic š voj stalno pripremic daja če jo, Bijatu alu Omuluj, osä viuv känd voj numä očekujic.”

⁴¹ Petar antribat: “Domnulje, arubit tu asta vorbä nuavä alu učeníkolor ili alu toc?”

⁴² Domnu Isusu ja zäs: “P činje gändic k gospodaru osä puje s upravljaskä ku altje argac än kasa aluj š s lji nahranjaskä än bunä vrijamje? Aja je argatu p karje gospodaru smatrjaštje k je vjeran š mudar, dali nuje? ⁴³ Blago alu argatula p karje gospodaru, känd s änturča akas, s gäsaskä k vjerno š mudro upravljit ku altje argac, k gospodaru osä nagradjaskä p jel! ⁴⁴ Da, istina je k postavljastje p argatu s upravljaskä ku tuatä imanja aluj. ⁴⁵ Ali če osä fije akä argatula gändjaštje: ‘Gospodaru sa zadržät p drum š nusä äntuarče d mult’, š ančiput s batä p argacä š p argatilje, mult mälänkä š bja š s ämbatä? ⁴⁶ Atunča gospodaru alu argatula osä vije än zuvä än karje jel nu l očekuja š än vrijamje karje jel nu štije. Gospodaru osä l taje p komadurj š osä l trimjatje änklo undje mora s pljače toc karje nu krjadje.

⁴⁷ Argatula karje aštijut ča čirut gospodaru, ali nu sa pripremit d vinjala aluj š na fukut aja če gospodaru azäs, osä fije luvit ku multje udaracurj. ⁴⁸ A argatula, karje na štijut aja če gospodaru avrut, a afukut nješto d čaja azaslužät bätaje osä fije luvit ku pucän udaracurj. Däla tot äla alu činje Dimizov mult adat, Dimizov däla jel osä katä mult. Däla tot äla alu činje Dimizov mult apovjerit, Dimizov däla jel osä čarje mult.”

Isusu änvacä k familija osä fije podjeljitä dän jel

(Mt 10,34-36)

Š 12:32 amikä stada – Stado je grupa d voj ili d krapje d karje pastiru s brinjaštje. Kašä če pastiru s brinjaštje d vojilje aluj, Dimizov s brinjaštje d älja karje s uzdjaštje än jel.

⁴⁹ Atunča Isusu azās: “Avinjit s aduk sudu alu Dimizov p pāmānt, kašā foku.* Mult vrjauv s fije već aprinsā. ⁵⁰ Mora s trjek vrijamja d marje patjalā š nimika nu m spričaštje pānd god nu završa asta vrijamje d patjalā! ⁵¹ Voj gāndic k amvinjit s aduk miru p pāmānt? Nipošto! Njego, istina je amvinjit s aduk podjelā āntrā lumje. ⁵² Pānd akuma, akā ān una kasā jaštje činč (5) lumje, osā podiljaskā unu pāntruv altu. Doj (2) osā fije ku minje, a trje (3) osā fije pāntruv minje. ⁵³ Članurlje alu familjije osā podiljaskā unji pāntruv alc. Tata osā fije pāntruv bijat š bijatu osā fije pāntruv tatā, mama pāntruv fatā š fata pāntruv mamā, suakra pāntruv norā š nora pāntruv suakra.”

*Isusu ānvacā p narodu k trjebje s kunaskā znakurlje alu vrijamje
(Mt 16,2-3; 5,25-26)*

⁵⁴ Atunča Isusu arubit alu mulc lumje: “Kānd opazāc k d zapad dāla more s nakupjaštje njegri oblakurj, odma začec: ‘Osā fije nevrijeme’, š jaštje. ⁵⁵ A kānd suflā vāntu dāla jug voj začec: ‘Osā fije zāpuk!’ š jaštje zāpuk. ⁵⁶ Lumjo ku duavā licje! Putjec s ujtac pānglā voj če s dogodjaštje p pāmānt š p čerj š s protumačic znakurlje karje ānklo s vjadje. Dāče atunča nu putjec s protumačic dogođajurlje karje promatric aštja zuvje kānd sānt jo ku voj?†

⁵⁷ Š dāče nu putjec s prepoznajic čije binje d fukut? ⁵⁸ Pānd ku omu karje pāntruv tinje plječ la sud, pokušaštje, majdatā njego če s fije kasno, s t dogovorješt ku jel. Akā aja nu fač, jel osā vu prisiljaskā s stāc la intja alu sudaculuj, sudacu osā t sudjaskā š t predajaštje la izvršitelj, a jel osā ta runče ān kisuarje. ⁵⁹ Istina je: nusā ješ d ānklo pānd god nu isplatja tuatā datorija ata, pānla zadnja kovanicā.”‡

13

Isusu ānvacā k toc mora s okrinjaskā dāla grešalā

¹ Ān vrijamjaja avinjit la Isusu njeki om karje ja rubit k rimski upravitelju Pilat anaredit p njeka lumje d regija Galileja s lji muarā pānd duča žrtvā ān Hram ān Jeruzalem. ² A Isusu lja zās: “Dal gāndic k lumja d regija Galileja aša afost umurāc daja ča fost grešni maj mult d toc alcā lumje ān regija Galileja? ³ Nipošto! Istina je, akā nu vu okrinic dāla grešalā, š voj isto osā propanic! ⁴ Š če gāndic d aštja optsprjače (18) p karje sa duburāt kula ān Siloam ān Jeruzalem š lja murāt? Dal gāndic k afost grešni maj mult d toc alcā lumja ān Jeruzalem? ⁵ Nipošto! Istina je, akā nu vu okrinic dāla grešalā, š voj isto osā propanic!”

Isusu rubjaštje vorbā d ljemnu frzdā plod

⁶ Atunča Isusu lji rubjaštje asta vorbā: “Njeki om avut smokvā karje asadit ān vinograd aluj. Vinja ān tot anu s vjadje dal arodit, ali na gāsāt p ja ničuna smokvā. ⁷ Azās atunča alu omu karje s pobrinjaštje d vinograd: ‘Jakā već trje (3) aj viuv s vjed dal jaštje plod p smokvasta, ali nu l gāsāsk. Tajoj. Dāče s iscrpjaskā pāmāntu?’

* **12:49** foku – Foku ān Biblije obično je metafora d sud ili d čistjalā (vjez Lk 3,9, 16–17; 9,54; 17,29). Ān amiždoj slučajurj rubjaštje d odvajalā d aja čije rov dāla binje. Muartja alu Isusuluj p kruče apobjedit sāla alu Sotonāj ruavā š aosigurit konačni sudu alu toc dušmani alu Dimizov. Čak š akuma aja če Isusu afukut uzrokujaštje odvajalā āntrā ālja karje p Isusu sljedjaštje š p ālja karje je dušmanji aluj. † **12:56** Afost dosta mintošj s prepoznajaskā znakurlje k vinje pluaje ili kald. Ali aodbit s prepoznajaskā k čuda š znakurlje alu Isusuluj aratā k je Isusu āla karje Dimizov atrimjes s spasaskā pāmāntu. ‡ **12:59** Isusu azās asta vorbā vjerovatno kašā usporedbā s upozorjaskā p lumja k trjebje s s pomirjaskā ku Dimizov maj datā njego če vinje vrijamja s lji sudjaskā jel.

⁸ A omula azäs: ‘Gospodarulje, las još u an. Osä surp š osä puj pängl ja gnoju.
⁹ Akä aja fiča la anu, možda osä rudjaskä smokva. Akä nu, atunča osä utaj d tinje.’ ”

Isusu likujaštje p mujarje än sämbätä, sväntä zuvä alu židovilor

¹⁰ Isusu una sämbätä änväca än sinagogä. ¹¹ Jakä, afost änklo una mujarje än karje afost optsprjače (18) aj sufljetu alu rov karje ufiča bulnavä. Afost grbavä š nikako na putut s s ispravljaskä. ¹² Känd Isusu avizut p ja, akimato la jel š ja zäs: “Mujarje, osloboditä ješt d bualasta!” ¹³ Atunča apus mänilje aluj p ja. Mujarja däturdatä sa ispravit š ančiput s slavjaskä p Dimizov.

¹⁴ Omu karje vudjaštje sinagoga sa nikäžät. Agändit k Isusu prekršaštje zakonu alu Mojsije daja če likuja än sämbätä. Š azäs alu naroduluj: “Šasä (6) zälje än duminikä zakonu alu nostru dopustjaštje s lukrizäm. Än zuviljalja vinjic s likujic, a nu sämbätä!”*

¹⁵ Domnu Isusu ja zäs: “Voj lumjo karje avjec duavä licje! Š voj lukrizäc sämbätä. Toc voj dizljigäc än sämbätä p volu ili p magaracu š l skutjec dän štälä la apä s bja, dal nu? ¹⁶ Asta mujarje karje je sämänca alu Abraham karje Sotona acänäto ljigatä optsprjače (18) d aj. Dal stvarno gändic k na atribut s fije dizljigatä än sämbätä däla asta bualä ku karje irja ljigatä?” ¹⁷ P vorbilje alu Isusuluj, sa posramit toc dušmani aluj, a toc alcä sa radujit d čudurj karje afukut Isusu.

Cara alu Dimizov kašä sämänca mikä karje krjaštje š germa karje s širjaštje (Mt 13,31-33; Mk 4,30-32)

¹⁸ Isusu azäs: “Kum izglidjaštje cara alu Dimizov? Ku čaja s ju usporidjesk?
¹⁹ Cara alu Dimizov je kašä sämänca mikä alu gorušice† karje omu asadit än baštjava aluj. Aja krjaštje marje kašä ljemnu š puji vinje s gnizdjaštje än kräči aluj.”

²⁰ Jar antribat: “Ku čaja s ju usporidjesk cara alu Dimizov? ²¹ Aja je kašä germa karje mujarja alato š amišäto än marje količinä‡ d pjelm pänd tot zolu nu sa drikä.”

Isusu änväcä k je grjev s untrje än cara alu Dimizov (Mt 7,13-14, 22-23; 8,11-12)

²² Isusu putuja än Jeruzalem. Pänd triča p trgurj š p saturj š p drum änväca,
²³ njeko la antribat: “Domnulje, dal Dimizov samo osä spasaskä pucän lumje däla sud?”

Isusu azäs: ²⁴ “Cara alu Dimizov je kašä kasa karje arje ušä strämtä. Trudicävä s unträc p ja. Istina je, mult lumje vrja s untrje, ali nusä puatä.
²⁵ Känd toc ažuns š gospodaru sa skulat š ankis ušä, nusä kutizäc s unträc. Atunča osä stäc afar š osä bätjec la ušä. Osä zäčec: ‘Domnulje, diškidje nuavä!’ A jel osä zäkä: ‘Nu štiov činje ištjec š dundje vinjic.’

²⁶ Atunča osä rubic: ‘Noj ku tinje amänkat š abut, š tu nji änväcaj p trgurje alji noštri!’

²⁷ A jel vuavä osä zäkä: ‘Nu štiov činje ištjec š dundje vinjic. Fuđic däla minje, toc voj lumjo karje fičec rov!’

²⁸ Änklo osä pländec š osä škrcijic d dinc än tugä känd vidjec p Abraham, p Izak š p Jakov š p toc prorokurlje la gozbä än cara alu Dimizov, k voj sängurj

* **13:14** Vjez fusnota än 6,7. † **13:19** sämänca mikä alu gorušice – Känd Židovi avrut s opisaskä nješto jako mik, obično koristja asta poslovičä karje rubjaštje k je aja kašä sämänca alu gorušica. Obično krjaštje än marje grm pisti unu metar, ili njekad čak š pisti trje (3) mitjarje. ‡ **13:21** marje količinä – Än grčki original skrije: “trje (3) mjerje” (otprilike duaväzäč š činč [25] kilje).

afost putiric. ²⁹ Š osă vije lumja d tuatje părc alu pămăntuluj, čak š ălja karje nuje Židovj, š osă mălănče la gozbă ăn cara alu Dimizov. ³⁰ Jakă njeki karje akuma s smatrjaštje k je maj mič osă fije atunča maj marje, a njeki karje akuma s smatrjaštje k je maj marje osă fije atunča maj mič.”

*Isusu plănde p Jeruzalem
(Mt 23,37-39)*

³¹ Ăn vřijamaja, kănd Isusu azavršăt ku vorba, avinjit la jel njeki farizeji š azăs alu Isusuluj: “Fuđ da iča daja če Herodš vrja s t muarje!”

³² A Isusu lja zăs: “Fuđic š zăčec alu aja lukavăj lisicăj: ‘Jakă, jo osă putirjesk p sufljeti alji rovj š likujaskă astăz š mănje š aldă trje (3) zălje osă dovršăsk lukru alu mjov.’ ³³ Da, astăz, mănje š dăpă mănje mora s nastavjesk p drum. Dali nuje aja ăn Jeruzalem undje umuară p tot proroku? Kum aputja s mor bilo undje altu?”

³⁴ O Jeruzaleme, o Jeruzaleme, tu karje umorj p prorokurlje š umorj ku buluvanji p ălja karje Dimizov atrimjes la tinje! Kăt vorj avrut s străng p lumja ata kum kloca sakupljaštje p puji š punje dusu ja, ali tu nu ma dat!

³⁵ Dimizov osă napustjaskă p tinje.* Istina je, nu maj m vjez više tot pănd nu vinje vřijamja pănd god nu zăčec: ‘Blagoslovit ăla p karje Domnu atrimjes!’ ”✧

14

Isusu likujaštje ăn sămbătă, svăntă zuvă alu židovilor

¹ Ăn una sămbătă Isusu avinjit ăn kasa la unu vođe alu farizejolor s mălănče. Toc karje afost ăn kasă s ujta s vjadă če Isusu osă fakă. ² Jakă, la intja alu Isusuluj irja njeki om karje avut apă ăn jel. ³ Isusu antribat p farizeji š p učitelji alu zakonu alu Mojsije: “Dopustjaštje zakonu s s likujaskă ăn sămbătă ili nu?”*

⁴ Jej atikut. Š Isusu apus măna p omu karje bulnav, la likujit š ja zăs: “Poc s plječ.” ⁵ A alor azăs: “Akă bijatu alu vostru ili volu kadje ăn puc ăn sămbătă, dal nusă l skutjec? Sigurno odma osă l skutjec, š akă je sămbătă!” ⁶ Jej na vut p aja če s zăkă.

Isusu ănvacă k trjebje s s ponizaštje š s dja alu ălja karje nu puatje s ăntuarkă

⁷ Pănd Isusu afost ačija, avizut k gostjamja d jej avrut s kuljađe maj bunj lokurj la domačîn. Daja Isusu lja spus asta vorbă: ⁸ “Kănd njeko t kjamă la nută, nu la maj bun lok la gozbă. Če akă je kimat njeko maj važniji d tinje? ⁹ Ăla karje ta kimat p tinje š p jel osă vije s c zăkă: ‘Skual š las loku alu omusta!’ Atunča mora s t skolj š s plječ la zadnji lok š osă fi sramotit.

¹⁰ Kănd t njeko kjamă nu la maj bun lok la gozbă, njego ja zadnji lok. Atunča kănd ăla karje ta kimat t vidja, osă vije s c zăkă cije: ‘Ortakulje, vină š šăz la maj bun lok.’ Aša osă primještj čast la tuată lumja karje je la gozbă. ¹¹ Činje p jel săngur adrikă, osă fije ponizăt, a ăla karje săngur p jel ponizaštje osă fije adrikat.”

¹² Atunča Isusu azăs alu farizeju p karje la kimat: “Kănd kjem p gostjamja la ručak ili la vičeră, nu kima samo p ortači alji tej, p fracă, p familija nič komšiji alji bugac, k š jej p tinje osă kjamă š aša c ăntuarče zajamu. ¹³ Njego kănd fač gozbă kjamă š p lumja karje je sărač, invalidj, p ălja karje nu puatje s umblje š p lumja vuarbă ¹⁴ karje nu puatje s t kjamje la gozbă s c ăntuarkă zajamu.

Š **13:31** Herod - Vjez fusnota ăn 3,1. * **13:35** p tinje - Ăn grčki original skrije: “kasa avuastră”. Aja rubjaštje d trg Jeruzalem, a možda posebno d Hramu, karje Rimljani p amiždoj auništît šaptjezăč (70). aj majdată d Krist. ✧ **13:35** Ps 118,26 * **14:3** Vjez fusnota ăn 6,7.

Atunča osă fi zaista blagoslovit, k Dimizov osă c äntuarkă zajamu, la zuvă karje vinje s uskrisnjaskă toc pravedni lumje dăla morc.”

*Isusu rubjaštje d gozbă äñ cara alu Dimizov
(Mt 22,1-14)*

¹⁵ Känd unu dăla alcă gostjamje karje afost la astal ku Isusu auzăt kum Isusu asta arubit, jel azăs: “Blago alu tot äla karje osă mälänčj la gozbă äñ cara alu Dimizov!”

¹⁶ Isusu ja zăs: “Njeki om afukut marje gozbă š akimat p mulc lumje. ¹⁷ Känd vičera afost sprimită, atrimjes p argatu aluj s zăkă alu gostjamje p karje akimat: “Tot je gata. Vinjic!” ¹⁸ Ali tot äla ančiput s zăkă k nu puatje s vije. Unu azăs alu argatuluj: ‘Amkumprat njeka njivă š mora s pljek jar s m ujt. Märog d tinje, oprostjaštjem.’ ¹⁹ Altu azăs alu argatuluj: ‘Amkumprat činč (5) parurj d volurj š pljek s vjed kum orjaštje. Märog d tinje, oprostjaštjem.’ ²⁰ Aldă trje (3) azăs alu argatuluj: ‘Akuma ma surat, š daja nu pot s viuv.’

²¹ Argatu sa tors š arubit alu gospodaru aluj aja če jej azăs. Gospodaru p aja sa nikăžăt š azăs alu argatuluj: ‘Fuđ odma p larđj š p uskje ulic äñ tot trgu š duj aiča p sărači š p invalidj, p lumja vuarbă, š p älja karje nu puatje s umblje.’

²² Känd aša afukut, argatu azăs: ‘Gospodarulje, amfukut aja če zapovjedit tu š jaštje još lok.’ ²³ Azăs gospodaru alu argatu aluj: ‘Fuđ afar dän trg š kată p drumurj š p stazje š natirjaštije s vije s m napunjaskă kasa. ²⁴ Istina je ničunu d älja prvi p karje akimat nusă mälänk nimika d gozba amja!’ ”

*Isusu upozorjaštje k nu s fije ušurje s fije učeniku aluj
(Mt 10,37-38; 5,13; Mk 9,50)*

²⁵ Pänd Isusu anastavit drumu aluj äñ Jeruzalem, la sljedit jako multă lumje. Isusu sa okrinit š azăs alor: ²⁶ “Akă njeko vrja s m sljedjaskă, nu puatje s fije učeniku alu mjov akă vrja bilo p činje maj mult njego p minje. Äñ usporedbă ku ljubavu aluj kătri minje, jel mora s mrzaskă š p tatusov, p mumusa, p mujarja, p kupi, š p fracă, p surorilje, čak š p životu aluj. ²⁷ Činje nu ja kruča aluj š nu pljakă dăpă minje, nu puatje s fije učeniku alu mjov.†

²⁸ Akă njeko dăla voj vrja s sagradještj kulă, nusă šăz prvo š s procinještj kăt kuštjaštje s vjadă arje dăstul banj s u završaskă? ²⁹ Inače možda osă c nistanjaskă banj dăpă aja če završăštj samo temelju, a atunča toc karje aja vjadje osă rädă d tinje. ³⁰ Osă zăkă: ‘Ästa om ančiput s gradjaskă, a na putut s završaskă!’

³¹ Isto aša, dal vrja bilo karje car s krinjaskă äñ rat ku altu car, akă na găndit dal puatje s pobidjaskă? Dal prvo nusă s sastajaskă ku savjetnici aluj š s rubjaskă ku jel dal puatje ku aluj zjače mij (10.000) d vuastje s savladjaskă p äla karje p jel vinje ku duavăzăč mij (20.000) d vuastje? ³² A akă shvatjaštje k nusă puată s pobidjaskă p altu car, osă trimjată p poslanikurlje la dušmanu aluj pänd je još maj dăpartje. Osă äñtrjabje p altu car če vrja dăla jel s puată s fije miru äñtră jej.

³³ Isto aša, găndic d cjenă s m sljedic. Nimilja dăla voj nu puatje s fije učeniku alu mjov, akă nu lasă tot če arje. ³⁴ Älja karje je uistinu učenikurlje alji mjej je kašă sarja. Sarja je bună, ali akă apurdut okusu, če osă fač jar s fije bună?

³⁵ Sarja karje apurdut okusu aluj s izbacaštje. Aja nuje bun d pămănt, a nuje bun čak š d hrpă d biljigarj. Toc činje arje urjekj s audă, trjebje s puje urjajke š s razumjaskă!”

† 14:27 Vjez fusnota äñ 9,23.

15

Isusu rubjaštje vorbă d vuaje karje sa purdut (Mt 18,12-14)

¹ Zuviljaštja mulc carinikurj š alcă grešnikurj vinje la Isusu kum apunja ur-jajke la ănvăcala aluj. ² Daja farizeji š učitelji d zakonu alu Mojsije prigovorja: “Isusu s družastje ku grešnikurlje! Čak š mălănkă ku jej!”

³ Isusu d aja arubit asta vorbă: ⁴ “Akă njeko dăla voj arje usută (100) d voj š pjardje una dăla vuaje, če osă fakă? Dal nu lasă nuavăzăč š nuavă (99) p pijană š s pljače s ukatje š p aja una karje apurduto pând nu ugăsaštje? ⁵ Sigurno! Š kând ugăsaštje, upunje p umirje tot vjasă! ⁶ š aduč akas. Atunča kjamă p ortači š p komšiji š lji zăče: ‘Veseljčavă ku minje! Angăsăt p vuaja karje sa purdut!’ ⁷ Istina je k p čerj isto s fije maj mult radost d unu grešnik karje s okrinjaštje dăla grešală njego d nuavăzăč š nuavă (99) lumje karje je pravedni š već sa okrnit la Dimizov.”

Isusu rubjaštje vorbă d banj karje sa purdut

⁸ Atunča Isusu azăs: “Takoder, akă njeka mujarje arje zjače (10) kovanic d arđint* š una pjardje, če osă fakă? Dal nu prindje lampa, s mătără kasa š s ukatje binje? ⁹ Sigurno! Š kând ugăsaštje, kjamă p prijateljicilje š p komšinicilje š zăče: ‘Veseljčavă ku minje! Angăsăt banji karje apurdut!’ ¹⁰ Istina je, isto aša, Dimizov š anđelurlje aluj s radujaštje d unu grešnik karje s okrinjaštje la Dimizov.”

Isusu rubjaštje vorbă d bijat karje sa purdut

¹¹ Atunča Isusu arubit asta vorbă: “Afost unu om karje avut doj (2) fičorj. ¹² Fičoru alu tănăr azăs alu tatusov: ‘Tato, vrjauv talu alu mjov d imanja ata akuma majdată če osă morj.’ Aša tata apodjelit imanja, a alu maj tănăr fičor adat talu aluj.

¹³ Kând atrikut duavă trje zălje fičoru alu tănăr avindut tot, apljikat dăn kasă, š apljikat dăpartje ăn alta državă š ănklo atrijit frzdă minc š rasipja tuatje banji p jel. ¹⁴ Kând apotrošăt tuatje banji aluj, ăn pămăntula karje irja afost marje fuamje š na vut če s mălăncje. ¹⁵ Aša apljikat š sa zaposlit la unu om karje afost stanovniku alu pămăntula p karje atrimjes ăn pijană s păzaskă porči.† ¹⁶ Jel afost atăta flămănd k avrut čak s mălăncje mănkarja ku karje s rănjaštje porči, ali nimilja nu ja dat.

¹⁷ Kând fičoru alu tănăr napokon ashvatit ča fukut, agăndit: Toc radniči karje lukrjază d tatimjov arje mănkarje maj mult njego čije dosta d mănkăt, a jo aiča mor d fuamje! ¹⁸ Măduk da iča, pljek la tatimjov š osă ji zăk: ‘Tato, ampogrešăt păntruv Dimizov š păntruv tinje. ¹⁹ Nu sânt više vrjedan s mikjem bijatu alu tov. Mărog d tinje, primjaštimă s lukrjez la tinje ka radniku alu tov.’

²⁰ Apljikat d lokula š sa dus la tatusov. Kând još irja d partje, tatusov la vizut sa žalostit, adat fuga la jel, la zagrlit š la surutat. ²¹ Azăs bijatu: ‘Tato, ampogrešăt păntruv Dimizov š păntruv tinje! Nu sânt više vrjedan s mikjem bijatu alu tov.’

²² Ali tata azăs alu argacă aluj: ‘Majdată dučec aljina,‡ aja karje maj mândră, š l brkăcălej! Punjec aluj injelu p mănă š sandaljilje p pičuarje! ²³ Š dučec maj bun mjel. Tăjecălăj s priredim gozbă š s nji veselim. ²⁴ Daja če ăsta bijatu alu

* **15:8** zjače (10) kovanic d arđint – ăn grčki original: “zjače (10) drahmi”. Drahma irja kovanica d arđint karje vridja una dnevnică. † **15:15** D židovj porči irja nečisti pa na putut s mălăncje karnja d pork (vjez ZakPon 14,8). Židovi na putut s zamisljaskă maj marje rušanje s ranjaskă p porči. ‡ **15:22** aljina – Asta afost lung ogrtač karje s duča pisti altje cualje ăn važne dogadžurj.

mjov irja mort, a akuma je viuv! Irja purdut, a akuma je gäsät!' Š ančiput s s veseljaskä.

²⁵ D vrijamaja fičoru maj bätärn alukrizat än polje. Känd sa tors dän polje š avinjit aupruapje la kasä, auzät k nontru kántä š žuakä. ²⁶ Akimat la jel p unu d argat s äntrjabje če s dogodjaštje aja. ²⁷ Argatu ja zäs: 'C sa tors fratutov. Tatutov adat s tijem maj bun mjel s proslavjaskä če nuavä sa tors bijatu viuv š zdravän.'

²⁸ Ali maj bätärn fičor sa nikážät š aodbit s untrje än kasä. Aša tatusov aišät afar s s ruadžje mult d jel s uträ än kasä. ²⁹ A fičoru ja zäs: 'Jakä, jo atäta aj c služäsk š nikad na odbit s fak aja če maj zäs, ali mije nikad nu madat čak š krapä d gozba amikä ku ortači alji mjej. ³⁰ Ali känd sa tors ästa bijatu alu tov karje ku prostitutkilje arasipit imanja ata, a tu adat s taje maj bun mjel š apriridit gozba d jel!'

³¹ Tatusov ja zäs: 'Fičoru alu mjov, tu ješt stalno ku minje. Tot če am pripadnjaštje cije. ³² Ali trjebje s proslavim š s nji radujim daja če ästa fratutov irja mort, a akuma je viuv! Irja purdut, a akuma je gäsät!' "

16

Isusu rubjaštje vorbä d upravitelju karje je nepošten

¹ Isusu arubit alu učeníkolor asta vorbä: "Afost unu om karje irja bugat š avut om karje upravlja ku bugucija aluj. Una zuvä njeko azäs alu bogatašuluj kum upravitelju rasipjaštje imanja aluj. ² Bogatašu akimat la jel p omula karje upravljäštje ku imanja aluj š ja zäs: 'Kum aputut aja s mi fač? Nu poc više s upravljäštj ku bugacija amja. Pripremjaštje papirulje än karje skrij tuatä imanja amja š činje če dugujaštje.'

³ Upravitelju p aja azäs sängur aluj: 'Gospodaru osä m lasä. Kum akuma osä priživjesk? Nu sänt capän s surp, š m rušänje s prosäsk.' ⁴ Štiuv če osä fak känd gospodaru m läsa, osä fak aša k lumja osä m primjaskä än kasä alor š s pobrinjaskä d minje.

⁵ Atunča akimat unu kätí unu p dužnikurlje alu gospodaruluj. P prvi antribat: 'Kät ješt datorj alu gospodaru alu mjov?' ⁶ Dužniku ja zäs: 'Usutä (100) d bätójurj d ulje.' Upravitelju ja zäs: 'Jakä računú p karje skrije k ajzäs k osä platještj usutä (100). Šáz š majdatä skrije još unu račun. Prominjaštje iznosu karje duguještj p činžáč (50).'*

⁷ Atunča upravitelju p altu antribat: 'Kät ješt tu datorj?' Dužniku ja zäs: 'Usutä (100) d košarje d gruv.' Upravitelju ja zäs: 'Jakä računú p karje skrije k ajzäs k osä platještj usutä (100). Šáz š majdatä skrije još unu račun. Prominjaštje iznosu karje duguještj p optžáč (80).'[†] ⁸ Känd gospodaru auzät aja ča fukut nepošteni upravitelju, la pohvalit ča fost aša d snalažljiv.

Istina je k lumja p pämántusta jaštje mult snalažljivi pänd s pripremjaštje d životu alor än pämántusta. Jej jaštje maj mult snalažjivi dāla lumje karje trijaštje än luminä pänd s pripremjaštje d životu alor p pämánt karje vinje.‡ ⁹ Aša

* **16:6** Usutä (100) d bätójurj ... činžáč (50) – Asta je njeđe 3.000 d litjarje š njeđe 1.500 d litjarje. † **16:7** Usutä (100) d košarje ... optžáč (80) – Asta je njeđe 20.000 d kilje š njeđe 16.000 d kilje. ‡ **16:8** Istina je k lumja p pämántusta jaštje mult snalažljivi pänd s pripremjaštje d životu alor än pämántusta. Jej jaštje maj mult snalažjivi dāla lumje karje trijaštje än luminä pänd s pripremjaštje d životu alor p pämánt karje vinje – Än grčki original skrije: "k kupi d vrijamjasta maj mudri kätři naraštaju alor njego kupi d luminä." "Kupi d vrijamjasta" rubjaštje d lumje karje nu krjadje. Maj mult je mudri d lumje karje krjadje ("kupi d luminä") k pāzaštje p jej āntrā narodu alor. Lumja karje krjadje trjebje s ānvacā dāla jej k trjebje s s pripremjaskä d budučnost alor p čerj. Mulc inš aja fače akä mudro koristjaštje bugucija karje arje än životu alor p pämánt.

punjec binje urjajke: Koristic bugacija alu pământusta s ažitac alu alcilor ș steknic ortačj ăń čerj. Atunča kănd osă fic morc ș lăsăc bugacija alu pământusta, osă primjaskă p voj ăń vječna kasă. ¹⁰ Činje god je vjeran ăń mič stvarurj, osă fije vjeran ș ăń maj marj stvarurj, a činje god je nepošten ăń mič stvarurj, osă fije nepošten ș ăń maj marj stvarurj. ¹¹ Akă nu ištjec vjerni ăń bugacija alu pământusta, činje osă vu dja bugacije p čerj? ¹² Š akă vuavă nu puatje s povirjaskă aja če pripadnjaštje alu njeko altuluj, činje osă vu dja aja če vuavă osă pripadnjaskă? ¹³ Ničunu argat nu puatje s služaskă p doj (2) gospodarurj. P unu osă mrzaskă, a p altu osă vrja, ili alu unu osă fije vjeran, a p altu osă prezirjaskă. Nu putjec s služăc ș alu Dimizov ș alu bugacije.”

¹⁴ Farizeji, karje avrut banji, la tot asta apus urjajke ș sa ljiġat d Isusu. ¹⁵ Atunča Isusu lja zăs: “Voj la intja alu lumjej fičec k ištjec pravedni, ali Dimizov kunaštje inimilje alji vuaštje. Aja če lumja smatrujaštje k je bun, aja Dimizov smatrujaštje k nu vridjaštje nimika.”

Zakonu ș cara alu Dimizov (Mt 11,12-13; 5,18, 31-32)

¹⁶ “Păńla vřijamjaja kănd avinjit Ivan karje bătjază, Dimizov arătat planu aluj pisti Zakonu alu Mojsije ș knjigilje karje prorokurlje askris. Da tunča noj rubim Bună vorbă d cara alu Dimizov ș nagovorim tuată lumje s untrje ăń jel. ¹⁷ Tot čije skris ăń Zakon osă s ispunjaskă. Maj ušurje osă nistanjaskă čerju ș pământu njego s nu s ispunjaskă ș maj mikă slovă d Zakon. ¹⁸ Na primjer: činje god s rastavjaštje d mujarje ș s suară dăpă alta fače preljub, ș činje god s suară dăpă mujarje karje irja rastavită fače preljub.”

Isusu rubjaštje vorbă d bogataș ș d sarak

¹⁹ Isusu arubit asta vorbă: “Afost unu bogataș karje s ăńbrka ăń skumpje cualje, ș tuată zuva amăńkat maj bună măńkarje. ²⁰ A păńglă uša aluj azukut saraku karje sa kimat Lazar, karje afost pljin d čirurj. ²¹ Lazar afost atăta flămăńd k avrut s mălăńčje čak ș puškăji karje kădja dăpă astal alu bogatašuluj. Još maj rov, vinja kăńji ș lindja čirurlje aluj. ²² Una zuvă amurit saraku ș anđeli la dus păńla lok d čast păńglă Abraham.Š Maj ăńklo amurit ș bogatašu ș la ăńgrupat. ²³ Š bogatašu apljikat ăńklo undje loku d kaznit.* Păńd s muča, sa ujtat ăń sus, ș avizut d dăpartje p Lazar ku Abraham.

²⁴ Bogatašu astrigat: ‘Tato Abrahame, smilujaštje mitje ș trimjatje p Lazar s umučaskă vrhu alu đajštiluj ăń apă ș s vije aiča s m ričaskă ljimba daja če mult patjesk ăń fokusta!’

²⁵ A Abraham ja zăs: ‘Bijatu alu mjov, dătje d găńd k tu ajdobidit bunje stvarurj păńd atriġit p pământ, a Lazar rov. Akuma jel aiča utješăt, a tu t mučeštj. ²⁶ Osim d aja, ăńtră noj jaštje marje provalije. Ālja karje avrja da iča s trjakă la voj nu puatje s fakă aja, a nič d partja avuastră karje avrja s vije la noj nu puatje s trjakă aiča.’

²⁷⁻²⁸ Bogatašu ja zăs p aja: ‘Tato Abrahame, am činč (5) frac. Mărog d tinje, trimjatălăj atunča p Lazar ăń kasa alu tatimjov s lji opominjaskă s nu vije jej ăń lokusta undje trpjesk marje mukă.’

Š **16:22** păńla lok d čast păńglă Abraham – Āń grčki original skrije: “P tjeptu alu Abraham”. Grčka lġimbă koristjaštje izrazusta karje značaštje k Lazar s naslonaštje p tjeptu alu Abraham. Aja arată k Lazar afost bliski ăń zajedništvo ku Abraham, ku sāmăńca amarje alu tot narodu alu Dimizov ș la lok la marje čast. Lumja karje auzăt asta vorbă vjerovatno arazumit k je Lazar păńglă Abraham la marje gozbă p čerj, kănd tot narodu osă slavjaskă vinjala alu cara alu Dimizov (vjez 13,28-29). * **16:23** ăńklo undje loku d kaznit – Āń grčki original skrije: “Had”. Vjez rječniku, “loku d kaznit, Had, Šeol”.

²⁹ Ali azās Abraham alu bogatašuluj: ‘Nu vrjauv. Fracā alji tej arje p zakonu alu Mojsije š knjigilje karje prorokurlje d mult askris s lji opominjaskā. Trjebje alor s krjadā š s okrinjaskā dāla rov!’

³⁰ A bogatašu ja zās: ‘Nu vrja, tato Abrahame! Ali akā lji vinja njeko dāla morc, osā okrinjaštje dāla rov.’

³¹ Ali Abraham azās alu bogatašuluj: ‘Akā nu krjadje alu Mojsije š alu prorokurj, nusā s uvirjaskā čak š akā njeko s skualā dāla morc.’ ”

17

Isusu ānvacā p učeníkurlje aluj s nu navadjaskā p alcā s grešaskā š s oprostjaskā alu alcilor karje grešaštje pāntruv jej

(Mt 18,6-7; 15; 21-22; Mk 9,42)

¹ Atunča Isusu azās alu učeníkurlje aluj: “Lumja sigurno osā fakā stvarurj d karje p alcā navadjaštje p grešalā. Ali grjev alu toc karje natirjaštje p njeko altu s grešaskā. ² Alu omula arfi majbinje njeko s la runče ān apā ku marje buluvan* pānglā gāt, njego s navadjaskā p grešalā p una dāla maj mik om. ³ Pa pāzācāvā če fičec. Akā grešaštje još unu dāla učeníku alu mjov, zi k aja ča fukut k nuje binje š jartāj akā s okrinja dāla grešalā aluj. ⁴ Čak š akā d šaptje (7) vorj p zuvā grešaštje pāntruv tinje š šaptje (7) vorj s āntuarčje š priznajaštje aja ča fukut k nuje binje, jartāj!”

Isusu ānvacā p učeníkurlje aluj d snagā alu vjerej š jej trjebje s ji služaskā ponizno

⁵ Atunča apostoli azās alu Domnuluj Isusuluj: “Ažutānje s kridjem maj mult!”

⁶ A Domnu Isusu lja zās: “Akā avjec vjerā atāta pucān kašā sāmānca alu gorušcicā, aputja s zāčec alu dudusta: ‘Skuatitje ku korijenu d pāmānt š posadjaštje ān apā’, š apunja urjajke la voj.

⁷ Zāčem k njeko dāla voj arje argat karje lukrjazā ān polje ili s brinjaštje d voj. Kānd argatu s āntuarčje d polje, dali gospodaru iziča: ‘Vinā akuma, šāz š mālānkā?’ Nu ji zāče! ⁸ Umjesto aja, osā zākā gospodaru aša: ‘Priredjaštjem vičera! Dāzbrakitje š poslužaštje p minje ku mānkarja š ku bjarja! A kānd jo završa, poc tu s mālānč š s bjaj.’ ⁹ Dali gospodaru dugujaštje alu argatuluj s ji zahvaljaskā daja ča fukut aja če irja azapovjedit aluj? Nu! ¹⁰ Aša š voj, kānd fičec aja tot če vuavā Dimizov azapovjedit, zāčec: ‘Noj ištjem samo argac š nu zaslužām pohvalje k samo fičem dužnost alu nostru.’ ”

Isusu likujaštje p zjače (10) lumje karje arje bualā p pjalje

¹¹ Pānd Isusu još uvjek pljika kātri Jeruzalem š putuja pānglā granicā alu regije Samarije š alu regije Galileje, ¹² avinjit pānla njeki sat. Pānd untra ān sat, la vizut zjače (10) lumje karje avja gubā, zarazna bualā p pjalje.† Jej astat majdāpartje ¹³ š ančiput s stridje dān tot glasu: “Isusulje, gospodarulje, smilujaštje p noj!”

¹⁴ Kānd Isusu lja vizut, lja zās: “Fuđic š pokazācāvā la popje s puatje jej s vu pregledjaskā!”‡ Pānd apljikat kātri popje, sa likujit d gubā.

* **17:2** marje buluvan – Ān grčki original skrije: “mlinski buluvan”, karje afost d sus dāla doj (2) marje ravne buluvanij karje māčinja gruvu ān pjelm. Buluvanu d sus afost obično okrugli ku rupā ān mižlok ān karje s turna gruvu. † **17:12** gubā, zarazna bualā p pjalje – Vjez fusnota ān 4,27. ‡ **17:14** Zapovjedu alu Isusuluj afost kašā obečala k osā s likujaskā, a aja ča skultat, apokazāt k akrizut alu Isusuluj. Popilje lji prigljidja s potvridjaskā k jej više narje gubā, pa lja zapovjedit s fakā aja če zakonu alu Mojsije ačirut (Lev 14,1-32; Lk 5,12-14).

¹⁵ Känd unu d jej avizut k je likujit, sa tors š aslavit p Dimizov p tot glasu. ¹⁶ Akäzut la intja alu Isusuluj ku fälči kättri pämant š ja zahvaljit. Afost omula d Samarija. §

¹⁷ P aja Isusu antribat p älja karje afost ku jel: “Dali Dimizov na likujit p zjače (10) lumje? Undje älja alanc nuavä (9)? ¹⁸ Kum puatje s fije k omusta karje nuje Židov jedini karje sa tors mije š azahvaljit alu Dimizov?” ¹⁹ A alu omula atunča Isusu azäs: “Skual š fuđ. Tu taj likujit daja čaj krizut.”

Isusu začē alu učēnikurlje aluj k cara alu Dimizov osä vije känd jej nu očēkujā (Mt 24,23-51)

²⁰ Än una zuvä farizeji antribat p Isusu: “Känd vinje cara alu Dimizov?” Isusu lja zäs: “Omu nu puatje s predvidjaskä känd vinja cara än znakurj karje promatřaštje. ²¹ Lumja nusä puatä s zäkä: ‘Jakäläj aiča je!’, ili: ‘Jatäläj änklo je!’ Jakä cara alu Dimizov akuma änrä voj.”

²² Atunča alu učēnikurlje aluj azäs: “Vinje vrijamja känd s fic žalnič s vidjec zuva känd jo, Bijatu alu Omuluj, s m pojavjesk,* ali nusä putjec. ²³ A lumja s vu zäkä: ‘Jatäläj änklo je’, š: ‘Jakäläj aiča je!’, ali nu dác fuga dápä jej s m kätäc. ²⁴ K kum š toc vjadje munja känd s pojavjaštje aša s fije än zuvaja känd jo, Bijatu alu Omuluj, s m pojavjesk. ²⁵ Ali majdatä trjebje mult s trpjesk š lumja än asta vrijamje trjebje s m odbacaskä.”

²⁶ Š isto aša, kum afost än zuvilje känd Noa afost viuv š aša osä fije än zuvilje majdatä känd jo, Bijatu alu Omuluj, osä m pojavjesk: ²⁷ Kašä uvijek nastavja s mälänče š s bja, s s änsuarje š s miritje, tot pänla zuvä känd Noa auntrat än marje brod.* A atunča avinjit potopu š p toc lja uništiti karje na fost än marje brod.

²⁸ Š isto aša kum afost än zuvilje känd Lot afost viuv:† lumja än asta regija kašä uvijek nastavja s mälänče š s bja, s kumprje š s vindä, s obradjaskä pämantu š s gradjaskä. ²⁹ Ali än zuvaja känd Lot aišät dän trg Sodoma än karje atrijit, atunča dän čerj foku ku buluvanji karje ardje akäzut ka pluaja p jej š aumurät p tuatä lumja än aja regija. ³⁰ Isto aša osä fije š än zuvä känd osä m pojavjesk jo, Bijatu alu Omuluj. ³¹ Činje god än zuvaja p krovu alu kasä,† a stvarulje alor je än nontru, s nu s dja än zos än kasä la stvarurj aluj! Činje god s gäsaštje än pijanä, s nu s äntuarkä ändrät s ja stvarulje aluj! ³² Däcävä d gänd če sa dogoditi känd mujarja alu Lot sa ujtati ändrät än Sodoma š apoginjit!‡§ ³³ Činje god pokušaštje s päzaskä životu aluj, osä l pjargä, a činje god spreman s lasä životu aluj, osä l päzaskä. ³⁴ Istina je, än nuaptaja känd osä m pojavjesk, doj (2) lumje karje s skulkä än isti pat, p unu osä ja, a p altu osä l lasä. ³⁵ Däla duavä (2) mujerj karje zajedno än mlin mačinä, p una osä ja, a p alta osä l lasä.

³⁶⁻³⁷ Š Učēnikurlje aluj l änrjabä: “Domnulje, undje asta osä fije?”

Isusu lji začē: “Undje začē lumja muartä, änklo s sakupjaštje lešinari.”*†§

§ **17:16** Samarija – Židovi mrza p lumja d Samarija. D maj mult informacije, vjez “Samarija” än rječnik.

* **17:22** s vidjec zuva känd jo, Bijatu alu Omuluj, s m pojavjesk – Än grčki original skrije: “s vidjec š una zuvä p Bijatu alu Omuluj”. † **17:27** Post 7,6-24 ‡ **17:28** Post 19,1-29 † **17:31** Lumja än dobaja često s odmurja š s družä p krov karje je ravan, a posebno nuaptja känd irja maj ričalä. ‡ **17:32** Ja sa ujtati ändrät kättri Sodomä š Dimizov akaznito una ku lumja d Sodomä. † **17:32** Post 19,16

§ **17:36-37** Njeki grčki rukopisurj arje ästa odlomaku kašä än 36. stih “Doj (2) inš osä fije än polje, p unu osä ja, a p altu osä l lasä.” * **17:36-37** lešinari je marj puji karje mälänkä karnja d životinj karje amurit. Puatje s vjadä kum kružaštje p čerj undje god jaštje muartje životinje. † **17:36-37** Känd lumja vjadje p lešinari kum s s strändē, štije k änklo tjela muartä. Isto aša, känd s dogudja aštja stvarurj, toc osä štije k avinjit kraju. † **17:36-37** Job 39,30

18

Vorba d udovică karje irja uporna ăn molitvă

¹ Isusu rubja alu učenikurlje aluj asta vorbă s lji ănvacă kum trjebje uvijek s s ruagă š nikad s nu odustanjaskă: ² “Irja ăn njekei trg unu sudac. Nič k irja aluj frikă d Dimizov nič ka marit d lumje. ³ A ăn trgula irja š njeka udovică karje stalno vinja la jel š s ruga d jel: ‘Adăm pravdă păntruv dušmanu alu mjov!’ ⁴ Sudacu d mult na marit d aja, ali napokon agăndit: ‘Š akă numi frikă d Dimizov š nu marjesk d lumje, ⁵ osă dauv pravdă alu asta udovică daja će m stalno zmitjaštje, s nu vije stalno s m dosadjaskă!’ ”

⁶ Zăče Domnu Isusu: “Ăsta sudac irja nepravedan, ali obratic pažnja p aja će jel ipak aodlučit! ⁷ Dali nusă dja Dimizov pravdă alu lumja aluj karje akuljes š karje zuva š nuaptja plănde la jel? Dali Dimizov osă odgodjaskă s lja žută? ⁸ Istina je, ănpripă Dimizov osă lji dja pravdă. Ali kănd jo, Bijatu alu Omuluj, mătork p pămănt, dal osă găsăsk p lumje karje aša krjadje ăn Dimizov?”

Vorba d farizej š d poreznik

⁹ Isusu rubja asta vorbă alu lumje karje s uzdja ăn jej k je pravedni, š găndja k je maj bunj d alcă: ¹⁰ “Doj (2) lumje avinjit ăn Hram s s ruađe. Unu afost farizej karje lumja l poštuja, a altu om irja carinik karje lumja l mrăza. ¹¹ Farizeju astat š sa rugat d jel: ‘Dimizovulje, fala cije će nu sânt kašă alcă lumje: lopovj, ăštja karje nuje pravedni kătri lumje, preljubnikurj ili kašă carinikusta. ¹² Dadavorj ăn duminikă pustjesk š d tot će stiknjesk zdauv cije unu tal.’*

¹³ A cariniku astat maj d partje š nu sa osudit s s ujtje ăn čerj. Jel tuguja š s bătja ăn tjept š rubja: ‘Dimizovulje, smilujaštje mije karje sânt om rov!’ ¹⁴ Istina je, Dimizov afost zadovoljan ku rugala alu poreznikuluj š da tunča Dimizov la smatrit k je bun om. Ali p farizeju, Dimizov la smatrit k nuje bun om. K činje p jel săngur adrikă, Dimizov osă l ponizaskă, a činje p jel săngur ponizaštje, Dimizov osă l adrikă.”

Isusu blagoslovjaštje p kupi (Mt 19,13-15; Mk 10,13-16)

¹⁵ Jej duča alu Isusuluj š maj mič kupi s puje măna p jej š sa rugat s lji blagoslovjaskă Dimizov. Kănd učenikurlje aja opazăt, jej lja zabranit s adukă kupi. ¹⁶ Ali Isusu avrut s vije kupi š zăče: “Lăsăc kupi s vije la minje š nu lji putiric k cara alu Dimizovuluj pripadnjaštje alu ălja karje kašă kupištja! ¹⁷ Istina je zăk vuavă, akă njeko vrja s primjaskă cara alu Dimizovuluj jel mora s postanjaskă kašă kupilu. Inače nikad nusă untrje ăn jel!”†

Grjev alu bogatašuluj s utrje ăn cara alu Dimizovuluj (Mt 19,16-30; Mk 10,17-31)

¹⁸ Njekei poglavar ăntrijabă p Isusu: “Učiteljulje alu bun, će mora s fakă s primjesk vječni život ku Dimizov?”

¹⁹ Isusu l ăntrijabă: “Dăče m kjem k sânt bun?‡ Bun je samo Dimizov. ²⁰ Zakonu alu Mojsije št: ‘Nu fiča preljub’, ‘Nu umura’, ‘Nu fura’, ‘Nu optužuja ku minčunurlje’, š ‘Poštujaštje p tatutov š p mumuta!’ ”*‡

* **18:12** unu tal – Ăn grčki original skrije: “desetina” (vjez Lev 27,30-32). † **18:17** Dimizov kată dăla lumje s prihvatjaskă vlastu aluj p jej ku pouzdjala š ku ponizala. Ku altje vorbje: “Činje god vrja s utrje ăn cara alu Dimizovuluj mora s l primjaskă ku pouzdjala š ku ponizala kašă kupilu.” ‡ **18:19** bun – Isusu postavljăštje pitanje s vjadă dali omu binje razumjaštje k Isusu je Dimizov. Š akă omu p Isusu prihvatjaštje k je Dimizov, jel atunča prihvatjaštje pozivu alu Isusuluj š vindă tot će arje š s l sljedjaskă. ✧ **18:20** Iš 20,12-16; ZakPon 5,16-20

21 Omu azās: “Poštujesk tuatje aštja zapovjedi alu Mojsije još känd irjam tănär.”

22 Isusu zäche alu omuluj: “Još nješto c faljaštje. Fuđ š vindje tot če aj, a banji podiljaštje alu lumje karje särač š osä aj blago p čerj. A atunča vinä š pratjaštima!” 23 Äla om irja mult bogat š mult sa žalostit känd auzät aja če ja zäs Isusu.

24 Känd Isusu la vizut kät je žalostit, jel azās: “Kum je grjev alu bogatašilor s untră än cara alu Dimizov! 25 Maj ušurje arfi alu deväj s s provučaskä p rupä alu akuluj njego alu bogatašuluj s untră än cara alu Dimizov!”

26 Älja karje aja auzät antribat: “Pa činje atunča puatje s spasaskä?”Š

27 Isusu lja zäs: “Aja če lumje nu puatje s fakä, Dimizov puatje.”

28 Petar zäche: “Jakä, noj tot alu nostru aläsat š t sljedim.”

29 A Isusu lja zäs: “Istina je zäk vuavä, tot äla karje aläsat kasa aluj, ili p mujarja, ili p fracä, ili p roditelji, ili p kupi d cara alu Dimizov 30 već akuma p ästa pämänt osä primjaskä maj mult njego ča läsat, a p äla pämänt karje vinje osä primjaskä vječni život.”

Isusu jar rubjaštje d muartja aluj š d uskrisnjälä (Mt 20,17-19; Mk 10,32-34)

31 Isusu asträns p duaväsprjače (12) apostolurj š lja zäs: “Jakä unträm än trg Jeruzalem. Änklo osä s ispunjaskä tot če prorokurlje askris än Sväntä pismä d minje, d Bijatu alu Omuluj. 32 Osä m predajaskä alu lumjej karje narje frikä d Dimizov,* osä sprdujaskä d minje, osä m zlostavljaskä š osä škupje p minje. 33 Š jej osä m batä ku biču š osä m umuarä, ali d trje (3) zälje jo osä m skualä dälä morc.”

34 Ali učenikurlje na štijut d čaja Isusu rubjaštje. Na aputut s razumjaskä k aštja stvarurj osä ispunjaskä vorbilje alu prorokuluj. Daja jej na putut s shvatjaskä če Isusu alor azäs.

Isusu äntuarče vidu alu omuluj karje nu vidja (Mt 20,29-34; Mk 10,46-52)

35 Känd Isusu avinjtit la uprapje d trg Jerihon, pänglä drum šadje njeki om karje nu vidja š prusa. 36 Känd vorbu auzät p mulc lumje karje vinja kättri jel, äntriba činje aja. 37 Jej ja zäs: “Jakä vinje Isusu dän Nazaret.” 38 Jel p aja astrigat: “Isusulje, Bijatu alu David,† smilujaštittje mije!” 39 Lumja karje afost la intje ja zäs s takä, ali jel samo još maj tarje strigä: “Bijatu alu David, smilujaštittje mije!”

40 Känd Isusu auzät, astat š zapovjedit alu lumjej s dukä omu la jel. Känd vorbu avinjtit maj uprapje, Isusu la tribat: 41 “Če vrjaj s fak d tinje?” Omu karje je vorb ja zäs: “Vrjauv s m torč vidu, Domnulje!”

42 A Isusu ja zäs: “Vjez! Tu ta likujit daja ča krizut.”

43 Omu karje nu vidja däturdatä avizut š apljikat p drum dăpä Isusu š slavja p Dimizov. Š tot narodu karje avizut aja zahvaljit alu Dimizovuluj.

Š **18:26** Än vrijamjaja mulc Židovj gändja akä je omu bugat, aja značaštje k je Dimizov zadovoljan ku jel d aja čije äla om posebno bun. Pa känd äštja lumje auzät p Isusu kum zäche k je alu om bugat nemoguće s utrje än cara alu Dimizov, agändit k aja značaštje k nimilja nu puatje s s nadjaskä s utrje än vara alu Dimizov. * **18:32** alu lumjej karje narje frikä d Dimizov – Än grčki original skrije: “Lumja karje nuje Židovj”. Njekad asta s koristjaštje d lumja rovä karje na vut frikä d Dimizov. Aiča Isusu rubja d Rimljanulor. † **18:38** Isusu irja Bijatu alu David. David afost maj preči caru än Izrael. Än vrijamaja lumja koristja “Bijatu alu David” känd rubja d Mesija.

19

Isusu š Zakej

¹ Isusu auntrat ăn Jerihon. Pănd jel atrikut p trgula, ² afost ănklo unu om karje sa kimat Zakej. Jel irja glavni porezniku ăn aja regija d Rim š mult bogat om. ³ Apokušăt s vjadă p Isusu činje je jel, ali afost mik š nu putja s l vjadă pisti multă lumje. ⁴ Jel daja adat fuga la intje s s urče p smokvă pănglă karje atribja Isusu s trjače s puată p ja s l vjadă.

⁵ Kănd Isusu ažuns pănla smokvă, sa ujtat ăn sus š ja zăs aluj: “Zakeju, majdată dătje ăn zos! Astăz mora s viuv la tinje ăn gostjamje.”

⁶ Zakej majdată sa dat ăn zos š la primit p Isusu ăn gostjamje, tot bukurat. ⁷ Ali tuată lumja karje avizut aja ančiput s čakaljaskă: “Nu trjebje s pljače ăn gostjamje la omu rov!”*

⁸ A maj ănklo Zakej saskulat š zăče alu Domnuluj Isusuluj: “Jakă pola d imanja amja dau alu lumjej karje je sarakă, a p tot ăla p karje la šălat s ji tork d patru (4) vorj kăta amlat dăla jel.”

⁹ Isusu azăs p aja: “Astăz ăn kasasta avinjit spasjala† k š omusta je prava sămănce alu Abraham!‡ ¹⁰ Jo, Bijatu alu Omuluj, amvinjit s kat š s spasăsk p lumja karje je purdută.”§

Caru š argacă aluj (Mt 25,14-30)

¹¹ Pănd lumje apus urjajke la Isusu, daja če irja la upruapje d Jeruzalem š jej agăndit k s cara alu Dimizov akuma s pojavjaštje, * Isusu lja spus asta vorbă: ¹² “Njeki om dăn familjije bună sa sprimit s putujaskă p dăpartje pămănt. Jel atribut s pljače ănklo s dobidjaskă vlastu dăla caru marje. Atunča s ăntuarče ăn pămăntu aluj s puată s vladjaskă ka caru.† ¹³ Majdată njego ča pljikat akimat p zjače (10) argac aluj, adat alu tot usută (100) kovanic d arđint‡ š lja zăs: ‘Trgujic pănă god jo nu vinja.’ ¹⁴ Ali lumja d pămăntula aluj l mrza š atrimjes la caru alu marje p poslanikurlje s zăkă: ‘Nu vrjem jel s carujaskă p noj.’

¹⁵ Ali jel adobidit vlastu s fije car. Š kănd sa tors akasă, azapovidit s kjamje p argacă alu karje jel adat banji. Avrut s štije kăt tot ăla zaradit d jel. ¹⁶ Prvi argat avinjit š zăče: ‘Gospodarulje amkoristit banjišta karje maj dat š afukut zaradă d zjače (10) vorj maj mult.’ ¹⁷ Zăče caru: ‘Bun lukru! Bun ješt argat. Daja ča fost vjeran ăn maj mikă, c dau s vladješt p zjače (10) trgurj.’

* **19:7** ăn ăsta pămănt poreznikurlje irja Židovj karje lukriza d vlada alu rimuluj. Njeki poreznikurj alat maj mult porez njego ča tribut, a viška d porez cănja d jej. D aja lumja lji mrza š lji smatnja k je izdajice d vjera š d narod alor. † **19:9** ăn kasasta avinjit spasjala – Ku altje vorbje: “Dimizov aspasăt p lumja karje trijaštje ăn kasasta” ‡ **19:9** omusta je prava sămănce alu Abraham – Zakej irja Židov š daja irja potomaku alu Abraham. Ali Isusu aiča avrut s zăkă k Zakej irja bun Židov kašă Abraham. Abraham irja predak amarje alu Židovilor, karje afost konuskut p vjera aluj ăn Dimizov š daja če trija kum azăs Dimizov. § **19:10** lumja karje je purdută – Asta značaštje lumja karje nu kridja ăn Dimizov š na vurut s puje urjajke alu vorbilje aluj. Aša lumje maj mult lji opisjaštje kašă ălja karje odlutit š više nuje p bun drum. Tot ăla karje narje odnos ku Dimizov ku vjera ăn Isusu Kristu purdut je (Iv 14,6).

* **19:11** cara alu Dimizov akuma s pojavjaštje – Židovi kridja k Mesija una zuvă osă vije š osă fakă cara alu Dimizov p pămăntusta kum jel aputja s vladjaskă p pămăntusta d trg Jeruzalem. Multă lumje agăndit k Isusu kašă Mesija akuma pljakă ăn Jeruzalem s fakă upravo aja. † **19:12** ăn vrijamaja afost doj trje židovj d različită familjije karje je bogată karje pljika ăn Rim s kată pravo s vladjaskă narodu aluj ăn pămăntu aluj. Caru alu Rimuluj lja dat pravo, ali atribut s rămăje vjerni š snaga alor afost ograničitje. Daja situacije karje Isusu opisaštje ăn asta vorbă binje irja konuskută alu Židovilor. ‡ **19:13** usută (100) kovanic d arđint – ăn grčki original skrije: “mina” (š ăn aštja stihurj: 16, 18, 20, 24, 25). Una mină ăn vrijamaja afost isto če omu aputut s zaradjaskă akă lukrjază usută (100) d zălje.

¹⁸ Altu argat avinjit š začē: ‘Gospodarulje, amkoristit banjišta karje maj dat š afukut zaradā d još činč (5) vorj maj mult.’ ¹⁹ Š p aja caru začē: ‘Tu osā vladjaštje p činč (5) trgurj.’

²⁰ Ali aldā trje (3) argat avinjit frzdā zaradā š ji začē: ‘Gospodarulje, jakāc arđintu. Lam cānut skuns ān maramicā. ²¹ Ma fost frikā d tinje daja če ješt strog om. Jaj tuatā zaradā dāla āla če alcā uložāt d tinje š cāj tuatā bugacija dāla jej karje lukrizat d tinje.’Š

²² Caru ja zās: ‘Argatulje alu rov! C sudjesk p aja ča zās tu. Tu zač k sāt strog. Tu zač jo jav tuatā zarada dāla āla če alcā auložāt d minje š jo cāv tuatā bugacija dāla jej karje lukrizat d minje!’* ²³ Dāče atunča na pus banji alji mje p bankā?† Aša barem adobidja kamatje.’ ²⁴ Atunča caru začē alu lumje karje afost aiča upruapje: ‘Lācāj dāla jel usutā (100) kovanic d arđint š dācāj alu āla karje zaradit zjače (10) vorj maj mult!’

²⁵ Jej azās: ‘Ali, gospodarulje, jel arje mij (1.000) kovanic d arđint!’

²⁶ Caru azās, ‘Istina je tot āla karje koristjaštje binilje aja ča dobidit, osā dobidjaskā još maj mult, a toc karje nu koristjaštje binilje aja ča dobidit, osā s s ja š aja če arje. ²⁷ Ali ālja dušmani alji mjej, karje na vurut s lji fiuv caru, dučecālje aiča š lji umurāc la intja amja.’ ”

Isusu untrā ān Jeruzalem ka caru

(Mt 21,1-11; Mk 11,1-11; Iv 12,12-19)

²⁸ Dāpā aja če Isusu azās, nastavit s pljače la intja alor kātri Jeruzalem. ²⁹ Kānd avinjit la upruapje d saturj Betfaga š Betanija maj upruapje p djal Maslina, atrimjes la intje p doj (2) učenikurj. ³⁰ Lja zās: “Fuđic ān satula la intja avuastrā.‡ Š čim untrāc, osā vidjec p magaracu alu tānār karje je ljigat karje nimilja nu la jahit.Š Dizljigācālāj š dučecālāj aiča. ³¹ Akā āntrijabā njeko p voj: ‘Dāče dizljigāc p magaracu alu tānār?’ Zāčec samo: ‘Trjebje alu Domnuluj.’ ”

³² Jej apljikat š angāsāt toto kum lja zās Isusu. ³³ Pānd jej adizljigat, lumja alu činje magaracu lja tribat: “Dāče dizljigāc p magaracu alu tānār?”

³⁴ Jej lja zās: “Alu Domnuluj āntrjabe.” ³⁵ Jej adus p magaracu alu tānār la Isusu š prebacāt pisti jel ogrtači alor š apus p Isusu p magarac s šagā.

³⁶ Pānd Isusu pljika mulc lumje raširit alor ogrtačurlje p drum la intja alu Isusuluj s ji pokazaskā častu. ³⁷ Kānd Isusu sa približāt undje drumu s slubadje dāpā djal Maslina, učenikurj š mulcā lumje karje kridja ān Isusu ančiput p tot glasu s s radujaskā š s slavjaskā p Dimizov d tuatā čuda karje avizut če Isusu majdatā afukut. ³⁸ Jej rubja:

“Blagoslovit p caru

p karje Domnu atrimjes!

Hvaljic p Dimizov karje dā miru!

Š **19:21** Jaj tuatā zaradā dāla āla če alcā uložāt d tinje š cāj tuatā bugacija dāla jej karje lukrizat d tinje – Ān grčki original skrije: “Jaj aja če naj ulužāt š pokupješt aja če na sadit.” Asta je poslovičā karje opisaštje p omu karje irja lakum š nu podiljaštje dobit aluj d ulaganja š d lukru aluj ku ālja karje lukrjazā d jej. Ān vorbasta āsta argat ja fost frikā d načinula p karje s ujta p car. Vjerovatno gāndja k akā pjardje banji, mora sāntuarkā banji alu carula, a akā zaradjaštje maj mult banj, caru osā l zadržaskā d jel. Daja če, na fukut nimika. * **19:22** jo cāv tuatā bugacija dāla jej karje lukrizat d minje – Ān grčki original skrije: “jauv aja če nam ulužāt š pokupjesk aja če na sadit.” † **19:23** bankā – Ān grčki original rubjaštje d om karje alu alcilor posudjaštje banj. Ān aja dobā na vut bankje, ali lumjaja lukriza kašā bankilje. ‡ **19:30** satula la intja avuastrā – Vjerovatno Betfaga. § **19:30** karje nimilja nu la jahit – Židovi smatrja k životinilje karje nikad na fost zajašātje ili koristitje d lukru majbinje d služalā alu Dimizov ili caru alu lor (na primjer, vidjec Br 19,2; ZakPon 21,3; 1. Sam 6,7).

Slava alu Dimizov karje vladjaštje p čerj!”*✠

³⁹ Ali njeke farizeje karje irja ānklo azās: “Učiteljulje, zapovidjaštje alu učeníkurlje alji tej s takā!”

⁴⁰ Isusu zāče: “Akā jej osā takā, istina je, š buluvanji p tot glasu osā s radujaskā!”

Isusu plānde p Jeruzalem

⁴¹ Kānd Isusu avinjit la upruapje la Jeruzalem š avizut trgu, plāndja dāpā lumjaja ān trgula ⁴² š azās: “Kānd barem samo s štijec če vuavā osā adukā miru!† Ali akuma je vuavā skuns. ⁴³ K vinje vrijamja kānd dušmani alji voštři s gradjaskā kulje pānglā zidu alu trguluj s vu napadjaskā d tuatje pārcā, vuastja alor osā vu okuljaskā š nu putjec s fuđic. ⁴⁴ Nusā s lasā ān trgu alu vostru nič unu buluvan p buluvan. Jej osā uništjaskā tot trgu alu vostru š tot čije ān jel voj daja če na prepoznajit asta vrijamje kānd Dimizov p voj avinjit s vu spasaskā.”‡

Isusu putirjaštje p lumja karje vindje ān Hram

(Mt 21,12-17; Mk 11,15-19; Iv 2,13-22)

⁴⁵ Kānd auntrat ān dvorištja alu Hramuluj, Isusu ančiput dān jel s putirjaskā p tuatā lumja karje ānklo vindje.Š ⁴⁶ Isusu lja zās: “Skris je ān Svāntā pismā: ‘Alu mjov Hramu s fije loku d rugalā’,✠ a voj pretvorit ān lok undje s strānde lopovi!”✠

⁴⁷ Dāpā aja Isusu tuatā zuva ānvāca ān dvorištja alu Hramuluj. Glavni popurlje š učitelji d zakonu alu Mojsije š alcā vođe alu židovilor s ujta kum s l apuče p Isusu š s l osudjaskā p muartje. ⁴⁸ Ali jej nu ja putut nimika s ji fakā daja če tot narodu upija tuatā vorba karje Isusu rubja.

20

Vođilje alu židovilor izazivjaštje p Isusu činje aluj ja dat vlast

(Mt 21,23-27; Mk 11,27-33)

¹ Ān una zuvā kānd Isusu ānvāca ān dvorištja alu Hramuluj š rubja alu lumjej Bunā vorbā d Dimizov avinjit upruapje la jel glavni popurlje š učitelji d zakonu alu Mojsije š vođilje. ² Š jej la antribat: “Zi nuavā, dundjec pravo s fač aštja stvarurj? Činje ca dat vlast d asta?”

³ A Isusu lja zās alor: “Š jo osā āntrijeb p voj. Zāčec mije ⁴ činje adat vlast alu Ivan karje bātjazā s rubjaskā š s fakā aja ča fukut, Dimizov ili lumja?”

⁵ Jej raspravlja āntrā jej če s zākā alu Isusuluj. Jej azās: “Akā zāčem: ‘Dimizov’, osā nji āntrjabā: ‘Dāče atunča nu ja krizut?’ ⁶ A akā zāčem: ‘Lumja’, tuatā lumja osā arunče buluvanji š osā nji muarā daja če je uvjeric k je Ivan proroku.” ⁷ Atunča jej zāče alu Isusuluj k jej nu štije činje adat vlast alu Ivan.

* **19:38** Hvaljic p Dimizov karje dā miru! Slava alu Dimizov karje vladjaštje p čerj – Ān grčki original skrije: “Miru p čerj š slava p visina!” ✠ **19:38** Ps 118,25-26; Ps 148,1 † **19:42** Isusu aratā tuga, daja narodu d Jeruzalem maj ānklo osā l odbacaskā kašā caru karje Dimizov akuljes š daja jej osā najbje mir ku Dimizov, već sudu. ‡ **19:44** Aštja stihurj (43-44) opisjaštje p opsada, undje vuastje okružastje trgu karje arje zidurj pānglā jel. A fače kulje kum aputja s piznjaskā pisti zidurj š kulje kum aputja s s urče pisti zidurj. Kānd vuastja opkuljaštje trgu, lumja nu puatje s jašā d jel š nimilja nu lji puatje s lja žutje. Isusu avizut k osā dogodjaskā ān Jeruzalem ān budučnosti, š sa dogodit. Ān 70 d aj. maj ānklo d Kristu, vuastja alu rimuluj okolit Jeruzalem š ānklo amurāt multā lumje. § **19:45** lumja karje ānklo vindje – Aja s odnosaštje p Židovj karje vindja živutinj š altje stvarurj karje lumja atribja s poštujim p Dimizov s ji prinsaskā žrtvā. Lumja vindje iskorištja p lumja š ji naplatja mult banji d stvaruštja. Majdāpartje, lumja karje vindā afar p dvorištja alu Hramuluj, karje irja jedini lok p karje alu lumjej karje nuje židovj afost dopustic s utrije, a aja lji spriča s s ruađe š s poštujaskā p Dimizov. ✠ **19:46** Iz 56,7 ✠ **19:46** Jr 7,11

⁸ A Isusu lja zäs: “Kum voj mi je nu zäčec činje alu Ivan adat vlast, š jo nu zäk vuavä činje mi je adat vlast!”

*Vorba d om karje aiznajmit vinogradu aluj alu lumje rovj
(Mt 21,33-46; Mk 12,1-12)*

⁹ Atunča Isusu lji spunje asta vorbä alu lumjej: “Njeki om asadit vinograd š adat än zajam alu omuluj karje lukrjazä ku vinogradu. Atunča omula apljikat š na vinjit mult lunj. ¹⁰ Känd avinjit vrijamja d strugurj s lja dunä, atrimjes gazda alu vinograduluj p argatu aluj s ja talu aluj d berbä. Ali lumja karje lukrjazä än vinograd je la butut p argatu š la trimjes ändrät ku mänilje gualje. ¹¹ Atrimjes omu p altu argat, ali š p jel la butut š la dat d rušunje š la trimjes ändrät ku mänilje gualje. ¹² Gazda alu vinograduluj atrimjes aldä trje (3) argat, ali jej p jel la ranit š la putirit.

¹³ Atunča gazda alu vinograduluj zäče: ‘Če s fakä? Osä trimjet p bijatu mjov karje jo vrjav. Vjerovatno p jel osä l poštujaskä.’

¹⁴ Ali känd lumja dän vinograd avizut p bijatu, sa dogovorit š azäs: ‘Ästa osä nasljedjaskä imanja. L umuräm š atunča imanja osä fije nostru!’ ¹⁵ La putirit dän vinograd š la umurät.

Če gändic k osä fakä gazda alu vinograduluj känd osä audä ča fost? ¹⁶ Osä vije š osä umuarä p lumja dän vinograd, a vinogradu osä dja än najam alu alcilor.”

Lumja karje punje urjajke la Isusu, ja zäs: “Nikad nu fičem nješto aša rov!”

¹⁷ Atunča Isusu binje s ujtä p jej š zäče: “A če značaštje atunča aja čije skrisä än Sväntä pismä:

‘Buluvan karje graditelji arunkat
postanit glavni buluvan alu zgradej’?*

¹⁸ Toc karje kadje p buluvanula osä spardje kašä gävanu d glinä, š akä kadje äla buluvan p njeko osä fije mäčinat.”

¹⁹ Učitelji d zakonu alu Mojsije š glavni popurlje avrut odma s la puče p Isusu d aja k jej binje aštjut k Isusu rubjaštje aja vorbä d jej. Ali na fukut aja k lji irja frikä k lumja osä okrunjaskä päntruv jej.

*Popurlje pokušaštje s änšalä p Isusu s zäkä nješto če nuje binje
(Mt 22,15-22; Mk 12,13-17)*

²⁰ Učitelji d zakon alu Mojsije š glavni popurlje la sljedit p Isusu š atrimjes dāpā jel špijunurj karje sa fukut k je iskreni. Avrut s apuče p Isusu k azäs nješto rov kum s l predajaskä alu upravitelj alu rimuluj än asta regija kum aputja s kaznjaskä p Isusu. ²¹ Špijunurlje azäs alu Isusuluj, “Učiteljulje, štijem k rubješt š änväc istinā š k nu ješt naklon alu unu om maj mult d altu, već ispravno änväc p lumja s trijaskä aša kum Dimizov vrja s jej trijaskä. ²² Spunje nuavä dali je dopustit s platim porezu alu caru alu Rimuluj ili nuje.”*

²³ Ali Isusu avizut k pokuša s l puče än zamkä š lja zäs: ²⁴ “Rätäcäm kovanica d arđint† ku karje s platjaštje porezu. Alu činje je slikaja š alu činje lumje p ja?”
Jej aodgovorit: “Alu caruluj.”

* **20:17** Ps 118,22 * **20:22** Jej sa nadit k Isusu osä zäkä ili “da” ili “nu”. Akä zäče “da”, atunča židovi arfi nikäžäc p jel če lja rubit k mora s platjaskä porezu alu altä vlast. Akä zäče “nu”, atunča vođilje aputja s zäkä alu Rimljanilor k Isusu änväcä p lumja s prekršaskä zakonu alu rimuluj. † **20:24** kovanica d arđint – Än grčki original skrije: “denari”. Denar afost banji d arđint alu rimulor. Vridja kašä dnevnica d obični radnik.

²⁵ Isusu lji zača: “Atunča dăc alu caru čije alu caruluj, ali alu Dimizov dăc čije alu Dimizovuluj.” ²⁶ Daja na putut p Isusu pānglă toc s l optužaskă k azăs nješto če nuje binje, već atikut š sa mirat la vorbaja.

*Saduceji pokušaštje s ānšală p Isusu s zăkă nješto če nuje binje
(Mt 22,23-33; Mk 12,18-27)*

²⁷ Atunča avinjit la Isusu njeki saduceji.‡ Saduceji nu kridja k lumja s skuală dăla morc, daja jej azăs alu Isusu: ²⁸ “Učiteljulje, Mojsije askris ān zakonu alu nostru k akă njeki om amurit š alăsat dăpă jel mujarja ali na vut kupi, fratilje aluj mora s ānsuarje p mujarja alu fratusov kum ja aputja s fakă bijat. Āla bijat osă fije nasljedniku alu pāmāntuluj alu omula karje amurit š s adukă lumje aluj. §²⁹ Udată afost šaptje (7) frac. Prvi fratje sa ānsurat š amurit frzdă kupi. ³⁰ Atunča altu fratje sa ānsurat ku mujarja alu fratusov karje amurit, ali š jel amurit. ³¹ Isto aša aldă trje (3) fratje sa ānsurat š amurit. Š toc fracă karje arămas sa ānsurat ku ja š toc d šaptje (7) frac amurit frzdă kupi. ³² Maj ānklo amurit š mujarja. ³³ Akă una zuvă toc morcă osă skualje, alu činje ja osă fije mujarja ān zuvaja kănd irja mărtată dăpă toc šaptje (7) frac?”

³⁴ Isusu lja zăs: “Lumja p pāmāntusta s suară š s mărită. ³⁵ Ali lumja karje s skuală dăla morc trijaštje p pāmāntu alu nov. Š p ālja karje Dimizov smatraštje k je dostojni s trijaskă p pāmāntula, nusă ānsuară nič s miritje. ³⁶ Osă fije kašă andeli daja če nikad nusă muară. Jej jaštje kupi alu Dimizov daja če Dimizov lja tors dăla morc. ³⁷ Ali akuma, dal morcă osă skualje dăla muartje? Čak š Mojsije apokazăt k morcă osă skualje. Mojsije aja apokazăt ān odlomaku d grmu karje ardje undje Mojsije azăs k Domnu jaštje ‘Dimizov alu Abraham š alu Izak š alu Jakov.’^{✧*} A jej amurit mult aj majdată Mojsije azăs aja. ³⁸ A Dimizov nuje Dimizov alu ālja karje rāmānje morc, već Dimizov alu lumje karje vije! Dimizov p tuată lumja smatrjaštje k jej vij.”[†]

³⁹ Atunča azăs njeki učitelji d zakonu alu Mojsije: “Učiteljulje, binje ajzăs!”[‡]
⁴⁰ Dăpă aja nu sa osudit s āntrijabă p Isusu aša pitanja.

*Mesija je bijatu alu David
(Mt 22,41-46; Mk 12,35-37)*

⁴¹ Atunča Isusu lja tribat p lumja: “Dăče učitelji začē k je Kristu bijatu alu Caru David? ⁴² K David sāngur začē ān knjigă alu Psalam undje askris:

‘Domnu azăs alu Domnuluj alu mjov:

Šăz p dirjaptă amja, s vladješt ku minje

⁴³ pānd nu puj p dušmanji alji tej kašă klupa dusu pičuarje alji tijalje.’[✧]

‡ **20:27** saduceji – Saduceji afost važne grupă alu židovilor ān bătărn pāmānt Palestina. D razlikă d farizeji, jej nu prihvatja usmena vāncală, već samo čije skris ān knjige alu Mojsije. Također nu kridja ān uskrisnjală (vjez “Saduceji” ān rječnik). § **20:28** kum ja aputja s fakă bijat. Āla bijat osă fije nasljedniku alu pāmāntuluj alu omula karje amurit š s adukă lumje aluj – Ān grčki original skrije: “adrikă porodu alu fratusov.” ✧ **20:28** ZakPon 25,5 ✧ **20:37** Iš 3,6 * **20:37** Ān rječnik, vjez “Abraham”, “Izak” š “Jakov”. † **20:38** Abraham, Izak š Jakov amurit, ali na prestanit s postojaskă. Još afost vij š aštiptat zuva kănd Dimizov osă lji dja nuavă tjela karje trijaštje frzdă muartje. ‡ **20:39** Večina učiteljurj d zakon alu Mojsije afost farizeji. D razlikă dăla saduceji karje nu kridja k Dimizov una zuvă osă uskrisnjaskă p morcă, farizeji ān aja akrizut pa sa složăt ku odgovoru alu Isusuluj. ✧ **20:43** Ps 110,1

44 Jasno je k David p Mesija akimat 'Domnu alu mjov'. Kum atunča Mesija puatje s fije samo potomaku alu David?"Š

Isusu upozorjaštje p učenikurlje aluj s pžaskã d učiteljurj d zakonu alu Mojsije (Mt 23,1-36; Mk 12,38-40; Lk 11,37-54)

45 Pãnd narodu apus urjajke, Isusu azãs alu učenikurlje aluj: 46 "Pžãcãvã d učitelji d zakonu alu Mojsije! Jej vrja s umblje okolo ku aljinilje alji marj š lumja s lji pozdravjaskã ku marje poštujalã p ulic. Jej vrja s šagã p počasne lokurj ãn sinagogje š la nutje. 47 P prjevarã ja imanja alu udovicilor, a s ruagã mult s puatã lumja s lji vjadã. Jej osã fije kaznic maj rov d alcã lumje."

21

Udovica dã alu Dimizov tot če arje (Mk 12,41-44)

1 Isusu ãn Hram avizut p bogataši kum ubacãt banji ãn blagajnã alu hramuluj. 2 Atunča avizut š p njeka udovicã kum arunkã samo duavã (2) maj mič kovanic. 3 Isusu azãs alu učenikolor: "Punjec urjajke, k istina je, asta sãrakã udovicã apus maj mult njego jej toc zajedno! 4 K toc jej adat ça vut viška, a ja, aša d sãrakã, adat tot če arje."

Isusu rubjaštje d uništjala alu Hramuluj š d altje rovurj karje osã vije (Mt 24,1-22; Mk 13,1-20)

5 Kãnd njeki učenikurlje alu Isusuluj arubit kum je Hramu sagradit d maj mãndru buluvan š ukrasãt ku maj mãndri darurj karje lumja adat alu Dimizov, Isusu zãçe: 6 "Osã vije vrijamja kãnd nusã rãmije niã unu buluvan p buluvan d Hramusta če vu ujtac. Tot s fije duburãt."

7 Š daja jej la antribat: "Učiteljulje, kãnd tot aja osã dogodjaštje? D karje znak osã najavljaskã d tot aja če vinje?"

8 Ja zãs Isusu: "Pžãcãvã s nu vu ãnšalje! Mulc osã vije š osã zãkã: 'Jo sãnt Mesija'* š osã zãkã avinjit kraju! Nu lji kridjec. 9 Kãnd audjec d raturj š d pobunã, na vjec frikã. Tot aja mora s dogodjaskã, ali kraju alu pãmãntuluj nusã vije još." 10 Zãçe još: "Narodu osã zaratjaskã pãntruv narod š cara pãntruv carã. 11 Osã fije marj potresurj. Osã fije fuamja š kuga p altje lokurj. Osã fije događajurj d karje lumja osã fije frikã š znakurj p çerj k vinje nješto rov.

12 Ali majdatã d aja če s fije, osã vu apukã š osã vu maltetirjaskã. Osã vu dja ãn sinagogã la sud š p voj osã trimjatã ãn kisuarje. Osã vu dukã la intja alu carurj š la upraviteljurj daja če sljadic p minje. 13 Osã vu zadisaskã p voj s putjec s rubic svjedoçala avuastrã d minje. 14 Nu vu brinic akuma če s zãçec d minje ãn obranã 15 k jo osã vu dav vorbilje š mudrost karje niãunu alu voštri protivnikurj nusã puatã s odoljaskã niã s ãntuarkã vorba. 16 Čak š roditelji, fracã, familija, š ortaçi osã vu predajaskã. Osã vu umuarã p njeko d voj. 17 Toc osã vu zamrzaskã daja če sljadic p minje. 18 Ali niãuna d ãštja

Š 20:44 ãn zavjetu alu Bãtãrn arje proroçanstva d sãmãnca alu caru David karje una zuvã osã spasaskã p narodu Izrael dãla dušmanji aluj š uspustavjaštje pravdã p pãmãnt zauvjek (na primjer, vjez Iz 9,6-7; 11,1-5; 42,1-4; Jr 23,5-6). Maj ãnklo Židovi ãla izbavitelj karje obeçit akimat "Mesija" š "bijatu alu David". Pãnd pãmãntu alor afost alu rimuluj, mulc inš Židovi agãndit k Mesija osã fije vladaru p pãmãntusta karje osã lji oslobodjaskã patjalã dãla abandĩ š dãn jej jar osã stvorjaskã capãn narod d karje afost ãn vrijamje alu caru David š alu bijatu alu Salomon. Isusu ispravljãštje aja če jej pogrešno ashvatit d Mesija. Dokazaštje k je Mesija njeko maj marje dãla David, maj marje dãn bilo karje vladar p pãmãntusta. Aja lumja još na razumit. * 21:8 Mulc osã vije š osã zãkã: 'Jo sãnt Mesija' - ãn grčki original skrije: "Mulc osã vije ãn lumilje alu mjov š osã zãkã: 'Jo sãnt.' " Aja puatje s znaçaskã k jej tvrdjaštje k je sãngurj Isusu ili k arje autoritetu alu Isusuluj.

stvarurj vuavä stvarno nu puatje s vu naštitjaskä.† 19 Osä dobidic život akä mije räminjec vjerni.”

Isusu rubjaštje d uništijala alu Jeruzalem

(Mt 24,15-21; Mk 13,14-19)

20 “Känd vidjec k vuastja opkoljaštje Jeruzalemu, osä štijic k avinjit vrijamja d uništijala alu Jeruzalem. 21 Älja karje sa trefit än Judeja atunča s fugä än djäl. Činje je än trg atunča s fugä dän jel, a älja karje s gäsaštje än okolicä atunča s nu unträ än trg. 22 K aja osä fije žäljilje alu Dimizovuluj d kaznjälä ku karje osä ispunjaskä tot če skrije än Sväntä pismä d asta vrijamje. 23 Grjev alu trudnicilor š alu mujerj karje dä s sugä än vrijamjaja daja če osä vije marje rovu än pämäntusta š marje gnjev osä kadä p narodusta. 24 Vuastja osä umuarje p njeka lumja š p alci osä lja dukä kašä p ratne zarobljenikurlje än tot pämäntu. Nežidovi osä gazaskä p Jeruzalemu pänä god nu triča vrijamja alor.”

Isusu rubjaštje d änručala aluj p pämänt

(Mt 24,23-35; Mk 13,21-31)

25 “Osä pojavjaskä čudne znakurj p suarje, p lunä š p stjalje. A p pämänt osä fije marje zbunjälä, ka valurlje alu apäj änrä marje oluje. Päntruv aja tot narodu osä fije mult zabrinic š ispunic ku frikä. 26 Čak š stjaljilje p čerj osä skutirje. Lumja osä muarje d frikä š d marje užas karje osä vije p pämänt. 27 Atunča tuatä lumja osä vjadä p minje, Bijatu alu Omuluj, kum viuv p oblak‡ än marje moč š än slavä. 28 Känd aja tot äncapje s dogodjaskä, avjec inimä š fic pljinj d nadä k Dimizov osä vu oslobodjaskä ändatä.”

Isusu rubjaštje d smokvä

(Mt 24,32; Mk 13,28)

29 Atunča Isusu lja rubit asta vorbä: “Ujtacävä la smokvä ili bilo d karje ljemn. 30 Känd vidjec pupu alu smokväj atunča š sängurj štijec k je vara apruapje. 31 Isto aša känd vidjec k vinje aja d čaja amrubit, atunča putjec s fic sigurni k je cara alu Dimizovuluj apruapje. 32 Istina je zäk vuavä, asta generacija nusä trjakä pänd tot asta nu s dogudja.Š 33 Čerju š pämäntu osä trjakä, ali vorba amja s rämäje zauvjek!”

Isusu änvacä p učenikurlje aluj s fije uvjek spremic d vinjala aluj

(Mt 24,36-51; Mk 13,32-37)

34 Isusu azäs: “Pžäcävä š nu fic kašä lumja karje je tupavj d mamurluk š d bjarje ili briga alu životusta. Inače, aja zuvä ruavä p voj osä iznenadjaskä 35 kašä zamka. K osä vije p tuatä lumje karje stanujaštje p pämänt. 36 Än tuatä

† 21:18 Ali ničuna d äštja stvarurj vuavä stvarno nu puatje s vu naštitjaskä – Än grčki original skrije: “Ali nusä kadä nič fir dän kapu alu vostru”. Isusu rubjaštje d unu maj mik dio dän tjelä alu omuluj. P načinula naglašäštje k nu lji trjebje s lji brinjaskä sigurnost alor. Š akä njeko däla jej osä muarje daja če sljedbenikurlje aluj, tjela alor sigurno osä uskrisnjaskä än vječni život p altu pämänt. Daja če sljedbenikurlje aluj čak š muartja nuje nješto d čaja trjebje s arje frikä. ‡ 21:27 viuv p oblak – Vjez Dn 7,13. § 21:32 Jaštje altje načinurj s s razumjaskä ästa stih: 1. “asta generacija” rubjaštje d älja karje afost vij än vrijamjaja pänd Isusu arubit, a aja značaštje k uništijala alu Jeruzalem š altje znakurj karje osä fije pänla vinjala alu Kristuluj osä äncapje s fije aja pänd jej d vij; 2. “asta generacija” rubjaštje d alta lumje karje je rov š s protivijaštje alu Isusuluj, a aja značaštje k uvjek osä vije lumja karje nu krjadje š s suprostavjaštje alu Isusuluj tot pänla vrijamje känd jel s änturčja p pämänt; 3. “asta generacija” značaštje “asta rasä” š rubjaštje d Židovj, a aja značaštje k rasa alu židovilor osä trijaskä š känd Isusu osä äntuarkä p pämänt; ili 4. “asta generacija” rubjaštje d lumja karje osä trijaskä än vrijamje känd vinja kraju, š aja značaštje k osä s dogodjaskä dogadžajurlje karje s spominjaštje än stihurj 25-26, a aja značaštje k Isusu osä äntuarkä p pämänt d život alu aja generacije.

vrijamja pžáčävã š rugáčävã s putjec s avjec snagã s izdržic aštja stvarurj će vinje š fic spremic s stãc la intja amja, la intja alu Bijatu alu Omuluj.”

³⁷ Isusu tuatã zuvã ãnvãca ãn Hram, š sara pljika š provodja nuaptja p djal Masline. ³⁸ A tot narodu s skula dãnzorja š pljika ãn Hram s puje urjajke la Isusu.

22

Juda pristanjaštje s izdajaskã p Isusu

(Mt 26,1-5, 14-16; Mk 14,1-2, 10-11; Iv 11,45-53)

¹ S približa Prazniku d mälaj frzdã germã. Åsta praznik s kima š Pasha.*
² Glavni popurlje š učitelji d zakonu alu Mojsije kãta kum s l apuče p Isusu š s l osudjaskã p muartje, ali lja fost frikã d lumje s nusã bunjaskã.

³ ãn vrijamaja Sotona auntrat ãn Juda Iškariot karje je unu dãn jej du-avãsprjače (12) apostolurj. ⁴ Jel apljikat š sa dogovorit ku glavni popurlje š ku zapovidnikurlje alu stražãj d Hram kum s lja ažutje s apuče p Isusu. ⁵ Jej s raduja š ja obećit k ji dã banj. ⁶ Juda apristanit. Aša jel kãta bunã vrijamja s lji dja p Isusu kãnd lumje nusã fije upruapje.

Isusu trimjatje p doj (2) učenikurj s pripremjackã vičera alu Pasha

(Mt 26,17-19; Mk 14,12-16)

⁷ Avinjit zuva s ãnčapje Prazniku d mälaj frzdã germã, kãnd s žrtvujaštje vuaje d vičerã alu Pasha. ⁸ Isusu atrimjes p Petar š p Ivan: “Fuđic š pripremic vičera alu Pasha s mãnkãm una.”

⁹ Učenicurlje antribat p Isusu: “Undje vrjaj s mãnkãm?”

¹⁰ Lji začẽ aša: “Čim untrãc ãn trg Jeruzalem, osã vu sretnjaskã unu om karje aduče apã ãn bukal. Fuđic dãpã jel ãn kasã karje untrã ¹¹ š začec alu domačinuluj: ‘Učitelju ãntrijabã ãn karje sobã puatje s mälãnce vičera alu Pasha ku učenikurlje aluj.’ ¹² Jel osã vu ratje marje sobã p kat, karje spremitã. Ačija pripremic vičera.” ¹³ Petar š Ivan sa dus ãn trg š jej angãsat tot kum Isusu lja zãs š ačija pripriimit vičera alu Pasha.

Isusu š učenikurlje mälãnkã vičera alu Pasha

(Mt 26,20-30; Mk 14,17-26; Iv 13,21-30; 1 Kor 11,23-25)

¹⁴ Kãnd avinjit vrijamja d vičerã alu Pasha, Isusu alat loku la astal ku apostoli.† ¹⁵ Jel azãs: “Amčeznit ku tot sufljetu s mälãnk ku voj asta vičera alu Pasha majdatã d muka amja. ¹⁶ Vu zãk k nu maj mälãnk vičera alu Pasha pãnd nu vinja zuva s s mälãnce ãn cara alu Dimizov.”‡

¹⁷ Atunča alat paru ku vinu, azahvaljit alu Dimizov š začẽ: “Lãc š podjeljic vinu ãntrã voj. ¹⁸ Vu zãk d akuša nu maj bjav vin pãnd nu vinje cara alu Dimizovuluj.”

¹⁹ Atunča alat mälaju š zahvaljit alu Dimizov, la frãnt š la dat alu učenikolor, š azãs: “Asta je tjela amja karje s predajaštje d voj. Mãnkac asta mije d spomen.”
²⁰ Dãpã vičerã, aša alat š paru ku vinu š azãs: “Asta je sãndilje alu mjov karje s

* **22:1** Pasha je prazniku karje Židovi slavja ãn tot anu p zuvã majdatã s ãnčapje prazniku d mälajurj frzdã germje. Vorba Pasha maj mult s koristja d označalã d tuatje opt (8) zãlje karje uključuja š zuva d Pasha š šaptje (7) zãlje d praznik d mälajurj frzdã germje. † **22:14** apostoli – Åštja je duavãsprjače (12) d apostolurj maj upruapje d učenikurj karje Isusu akuljes (Vjez Lk 6,13). ‡ **22:16** pãnd nu vinja zuva s s mälãnce ãn cara alu Dimizov – ãn grčki original skrije: “pãnd god nusã ispunjaštje ãn cara alu Dimizovuluj”. Pasha lji da d gãnd p narodu alu Izrael p aja kum Dimizov lja izbavit d Egipat undje afost roburj kãnd žrtvujit mjelu š apus sãndilje aluj p ušilje alu kãšilje alor. Isto aša, Isusu je mjelu alu Dimizovuluj š sãndilje alu Isusuluj oslobodjaštje p narodu aluj d grešalã. Isusu jar osã vije š s vladjaskã kašã caru, a atunča lumja karje krjadje osã fakã nuntã š s slavjaskã k Dimizov lja izbavit.

varsä kašä žrtva d voj. Ku sändilje alu mjov Dimizov fače novi savez ku narodu aluj.

²¹ Pänglä tot jakä, izdajniku alu mjov šadje ku minje la astal. ²² Jo, Bijatu alu Omuluj, mora s mor kum je odredit, ali grjev alu äla karje izdajaštje p minje!”

²³ Učenikurlje äncapje änrä jej s änrjabä činje dän jej putja s fakä aša rov.

*Činje maj marje än cara alu Dimizov
(Mt 20,25-28; 19,28; Mk 10,42-45)*

²⁴ Učenikurlje ančiput s s prepirjaskä d aja činje dän jej arfi maj marje. ²⁵ Isusu azäs: “Carulje alu pämantusta vladjaštje p narodu alor š provodjaštje vlastu p jej. Š älja carurj vrja s lji faljaskä narodu k je maj bunj. ²⁶ Ali voj nu fičec kašä jej! Naprotiv, maj marje änrä voj s fije kašä äla maj mik, a vođa kašä argatu. ²⁷ Mi zäčec, činje je maj marje, äla karje šadje la astal ili äla karje l služajtje? Äla la astal, dänä? Ali nu änrä voj, k, jakä, jo sänt änrä voj kašä argatu.

²⁸ Voj afost pänglä minje än kušnjilje alji mjalje. ²⁹ Vu dauv s vladic än cara alu Dimizov, kašä Tatimjov än čerj če ma dat mije. ³⁰ Voj osä mänkac š osä bijec la astalu mjov än cara amja. Osä šidjec p prijestolje š osä vladic p duaväsprjače (12) sämancje alu Izrael.”

*Isusu zäče alu apostolurj osä lji vije kušnje š problemurj
(Mt 26,31-35; Mk 14,27-31; Iv 13,36-38)*

³¹ Isusu azäs: “Šimune, Šimune, Sotona ačirut s puatä s iskušaskä vjera avuasträ kašä omu karje prosijaštje gruvu.Š ³² Ali mam rugat d tinje vjera ata s c nu nistanjaskä. Aša, känd t torč mije, učvrstjaštje vjera alu alc učenikurlje!”

³³ Petar azäs: “Domnulje, jo sänt spremit s pljek ku tinje än tamnicä š än muartje!”

³⁴ Isusu azäs: “C zäk, Petre, majdatä če kukošu mänje diminjacä kántä, d trje (3) vorj osä t odriknještj k uopće m kunoštj.”

³⁵ Isusu lji änrjabä: “Känd p voj atrimjes p drum frzdä banj, frzdä tašnä š sandalje, dali vuavä čiva afaljtit?”

Jej odgovorit: “Na faljit.”

³⁶ Isusu azäs: “Ali akuša, činje arje banj, säla dukä! Tašna isto! Činje narje mač, s vindä cualjilje š s kumprä d jel.* ³⁷ Kvu zäk, mora s ispunjaskä aja če d minje skrije än Sväntä pismä: ‘L smatnja k je zločinac.’* Tot če prorokurlje askris d minje uskoro osä s ispunjaskä.”

³⁸ Jej azäs: “Domnulje, avjem ačija doj (2) mačurj!”

Isusu azäs: “Dästul je! Nu maj rubic d aja.”

*Isusu s ruagä än Getsemanija
(Mt 26,36-46; Mk 14,32-42)*

³⁹ Atunča Isusu sa dus dän trg š apljikat, kašä obično, p Maslinskä gorä. Učenikurlje sa dus dāpā jel. ⁴⁰ Känd ažuns, lji zäče: “Rugäcävä s nu kidjec än kušnje!”

Š **22:31** Gruvu s razdvaja än čur kum bobu s odvaja dāla pljavä karje afost mistikatä ku jel. Daja če, asta metaforä rubjaštje d ispitujalä vjera alu učenikolor kum s pokaza dal š majdāpartje kridja än Kristu ili osä s udaljaskä dāla jel. * **22:36** Känd učenikurlje majdatä ančiput s pripovidjaskä, na tribut nimika s adukä dāpā jej, k aputut s očekujaskä k njeka lumje dočekujaštje š s lji oskrbljaskä. Stvarulje sa prominjit učenikurlje nu trjebje s očekujaskä binje s lji primjaskä. Osä fije kašä omu karje pljakä p drum rov obično ku jel aduče banj, tašna š maču. Isusu d aja rubja figurativno kum zäča k š jel š učenikurlje aluj osä trjakä vrijamja d testiranje. Ali učenikurlje na razumit k Isusu rubjaštje figurativno š afost spremic d borbä (vjez22,38, 49-51). ✧ **22:37** Iz 53,12

⁴¹ Sa udaljiti dala jej otprilike kat puatje buluvanu s s arunče. A kleknit š sa rugat: ⁴² “Tato, aka tu vrjaj, uklonjastje asta dala minje s nu bjav dan parusta d patjalä! Ipak, s fije kum vrjaj tu, a nu kum vrjauv jo.” ⁴³ Š atunča ji sa pokazät anđelu š la fukut maj capän. ⁴⁴ Tot će maj tarije sa rugat, än marje munkä, a znoju ji postanjastje kašä kaplja dan sänđe ča kžut p pämant.† ⁴⁵ Känd azavršät ku rugala sa skulat, sa tors la učenikurj š lja gäsät kum s kulkä, iscrpic d žalost. ⁴⁶ Isusu lji antrjaba: “Däče vu kulkäc? Skuläc š rugäcävä s nu kidjec än kušnje!”

Juda izdajaštje p Isusu š vođilje alu židovilor l pukä

(Mt 26,47-56; Mk 14,43-50; Iv 18,3-11)

⁴⁷ Pänd Isusu arubit, sa pojavit mult lumje, karje lja dus Juda, unu dan jej duaväsprjače (12) apostolurj. S približa la Isusu š la pozdravit ku poljubacu än falkä. ⁴⁸ Isusu aluj azäs: “Juda, dali ku poljubacu izdaještj p minje, p Bijatu alu Omuluj?”

⁴⁹ Känd učenikurle avizut će s spremjastje, jej azäs: “Domnulje, s lji napadnim ku mačurlje?” ⁵⁰ Š unu dan jej aluvit p argatu alu marje popäj š ja tijat dirjapta urjajke.

⁵¹ Ali Isusu azäs: “Lji dopustic! Nu vu odupiric više!” A dirit alu argatuluj urjajka š la iscjelit. ⁵² Atunča azäs alu lumjej karje avinjit s la puče, alu glavni popilor, stražari alu hramuluj š vođilje alu židovilor: “Aspljikat p minje ku mačurlje š ku toljagurlje ka p pobunjenik! ⁵³ Däče nu mas pukat än Hram? Tuatä zuva irjam anklo ku voj. Ali asta je trenutku alu vostru vrijamja känd vladjaštje säla alu nuaptjej.”‡

Petar s odriknjaštje d Isusu

(Mt 26,67-75; Mk 14,66-72; Iv 18,15-18, 25-27)

⁵⁴ P Isusu la apukat čuvari š la dus än kasä alu marje popäj. A Petar lji pratja. ⁵⁵ Än mižlokuluj d bätuturä stražari aprins fok š jej karje irja aiča sa änkłäzät pänglä ja. Petar ašäžut ku jej. ⁵⁶ Njeka argata s ujtä kum jel šadje pänglä fok, l sljedjaštje š začē: “Š ästa irja ku omusta karje pukat!”

⁵⁷ A Petar sa odriknit: “Pa jo nič k l kunoskä, mujarjo!”

⁵⁸ Nješta maj anklo, njeko altu la vizut š azäs: “Š tu ješt unu dan jej!”

Petar aodgovorit: “Nu sänt, omulje!”

⁵⁹ Däpä otprilike unu sat, njeko altu tvrdja: “Ästa om zaista irja ku jel k jel je d regija Galileja, kašä š Isusu p karje la pukat!”

⁶⁰ Petar azäs: “Nu štiv d čaja rubještj, omulje!” Än trenula, pänd još arubit, akäntat kukošu. ⁶¹ Atunča Domnu Isusu s okrinjaštje š s ujtä p Petar, a Petar sa dat d gänd kum ja zäs Isusu: “Än diminjacä, majdatä će kukošu kántä, d trje (3) vorj osä t odriknještj k uopće m kunoštj.” ⁶² Aišät Petar dan bätuturä š apläns amarä.

⁶³ Čuvari ančiput s s ljađe d Isusu š s l batä. ⁶⁴ Jej ja änviljit vojki š ja zäs: “Tu ješt proroku. Spunje činje ta butut!” ⁶⁵ L vridja još maj mult ku altje vorbje urätje.

Isusu je la intja alu vođilje alu židovilor

(Mt 26,59-66; Mk 14,55-64; Iv 18,19-24)

⁶⁶ Känd sa spart zuva, sa sträns vječa amarje alu židovilor. Aja afost vođilje alji bätärnj karje afost glavni popurlje š učitelji d zakonu alu Mojsije. Čuvari adus p Isusu la jej ⁶⁷ š ja zäs: “Spunje nuavä dali tu ješt Kristu.”

† 22:44 Njeki grčki rukopisurj narje 43 š 44 redu. ‡ 22:53 vladjaštje säla alu nuaptjej značaštje: “vrijamja s djelujaskä Sotona”.

Isusu začē: “Akā vu zāk k sāt, nusā mi kridjec, ⁶⁸ akā vu āntrijeb nješta, osā nu mi začec. ⁶⁹ Ipak jo, Bijatu alu Omuluj, ādatā osā šāg p lok d čast š d moć pānglā Dimizov.”[✠]

⁷⁰ Kānd auzāt aja, toc jej astrigat: “Dal tvrdješt k ješt Bijatu alu Dimizovuluj?”

Lja zās: “Aša je kum voj aja začec.”

⁷¹ P aja jej azās: “Če maj fičem ku još dokazurj? Aja sāngurj noj auzāt dān gura aluj!”

23

Pilat, upravitelju alu rimuluj p regija Judeje, ispitujaštje p Isusu

(Mt 27,11-14; Mk 15,1-5; Iv 18,28-37)

¹ Atunča tuatā Vječa amarje sa skulat š jej adus p Isusu la Pilat karje je upravitelju alu rimuluj. ^{*} ² Ačija jej ančiput s l optužaskā: “Noj apukat p omusta kum vrja s striče p lumja anuastrā. Rubjaštje nuavā s nu platim porezu alu caruluj alu Rimuluj, a d jel tvrdjaštje k je Kristu, caru.”

³ Pilat antribat p Isusu: “Ješt tu caru alu Židovilor?”

Isusu azās: “Aša je kum tu aja zač.”

⁴ Pilat atunča začē alu glavni popilor š alu naroduluj: “Jo nam gāsāt k omusta na fukut nimika rov.”

⁵ Ali jej ānčapje još maj mult s navaljaskā: “Jel ānvacā p lumja ān tot pāmāntu alu nostru[†] š lji navadjaštje p pobunā! Ančiput ān Galileja š avinjit tot pānla aiča ān Jeruzalem!”

⁶ Kānd Pilat auzāt aja, antribat: “Pa dali je jel d regija Galileja?” ⁷ Kānd jej azās: “Da”, Pilat atrimjes p Isusu la Herod, karje vladjaštje p Galileja. [‡] Herod baš atunča sa gāsāt ān Jeruzalem.

Herod, vladaru p regija Galileja, ispitujaštje p Isusu

⁸ Kānd Herod avizut p Isusu, mult sa bukurat d aja k d jel mult auzāt. D multā vrijamje Herod avrut s l vjadā d aja če s nadja k pānglā jel osā fakā čudā. ⁹ Jel antribat p Isusu pitanje dāpā pitanje, ali Isusu p ničunu pitanje na odgovorit. ¹⁰ Glavni popurlje š učitelji d zakonu alu Mojsije astat ačija š ku nikižala la optužāt. ¹¹ Herod š vuastja aluj s ljiga d Isusu š rādja d jel. L ānbrakā ān cualje d carurj š l trimjatje āndrāt la Pilat. ¹² Herod š Pilat, karje irja dušmanj, ān zuvaja apostanit ortač.

Pilat p Isusu l osudjaštje p muartje

(Mt 27,15-26; Mk 15,6-15; Iv 18,39-19,16)

¹³ Pilat akimat la jel p glavni popurlje, p vođilje alu židovilor š p lumja ¹⁴ š lja azās: “Mas dus p omusta p optužbā k adrikat pobunā āntrā lumja. Lam ispitujiť pānglā voj, ali nam vizut divina d karje las optužāt. ¹⁵ Nič Herod na gāsāt divina aluj š aša la trimjes āndrāt la noj. Āsta om na fukut nimika s zaslužaskā kaznā d muartje. ¹⁶ Atunča osā lji zāk s l batā ku biču, š atunča l las.”

¹⁷⁻¹⁸ § Ali toc ān unu glas astrigat: “P jel umuarā, a lasinje p Baraba!”

¹⁹ Baraba irja ān kisuarje daja če irja umješāt ān pobunā ān Jeruzalem š daja

✠ 22:68 Lk 20,1-8 ✠ 22:69 Ps 110,1 * 23:1 Vođilje alu židovilor na vut vlast d muartje, pa adus p Isusu la upravitelju alu rimuluj, Pilat, karje avut vlast s umuarje p Isusu. † 23:5 p lumja ān tot pāmāntu alu nostru – Ān grčki original skrije: “ān tuatā Judeja”. Vjez fusnota ān 4,44. ‡ 23:7 Herod, karje vladjaštje p Galileja – Vjez fusnota ān 3,1. § 23:17-18 Doj trje grčki rukopisurj dodajaštje aštja vorbje la ānčipjalā kašā stihu 17: 17 “Avut običaj k p praznikusta upravitelju afost datorj s lasā p unu d kisuarje p slobodā.” (Vjez Mt 27,15; Mk 15,6.)

ča murät. ²⁰ Pilat jar sa obratit alu toc k avrut s oslobodjaskä p Isusu. ²¹ Ali jej astat s stridje: “Razapnjaštäläj! Razapnjaštäläj!”

²² Pilat sa obratit š d trje (3) vorj: “Ali d karje rov afukut? Nam utvrdit k afukut nimika če zaradjaštje kaznä d muartje. Zäk s l batä ku biču, š atunča l las.”

²³ Ali, jej š maj däpartje astrigat š akätat s l razapnjaskä. Jej napokon adobidit aja če jej avrut. ²⁴ Pilat aodlučit s fakä p voja alor. ²⁵ Oslobodit p äla karje afost än kisuarje dän pobunä š daja ča murät, k jel irja omu p karje avrut Pilat s l oslobodjaskä. A p Isusu la predajit la vuastja aluj s l umuarje kum toc avrut.

P Isusu l razapnjaštje

(Mt 27,32-44; Mk 15,21-32; Iv 19,17-27)

²⁶ Vuastja aduče p Isusu ku kruča p umirje aluj. Pänd jej pljika, apukat p njeki om dän Cirena karje s kima Šimun karje sa tors d sat š ja pus p umirje kruča s la dukä döpä Isusu. ²⁷ Döpä Isusu apljikat multä lumje š multä mujerj karje apläns š tuguja. ²⁸ Ali Isusu s okrinjaštje kättri jej š lja zäs: “Mujeri d Jeruzalem, nu pländec d minje, njego d voj š d kupi alji voštri. ²⁹ K vinje zäljilje* känd osä s rubjaskä: ‘Blago alu mujerilor karje narje kupi. Blago alu mujerilor karje na fukut, š alu amižduavje tjepturj karje na supt!’† ³⁰ Än aja vrijamje lumja osä zäkä alu planinälor: ‘Kädijec p noj’ š alu djalulor: ‘Äviljicänjel!‡ ³¹ Akä än fok ardje ljemnu vjardje, kät osä argä još ljemnu auskat?’‡

³² A vuastja aduče š p doj (2) kriminalcurj s lji razapnjaskä ku Isusu. ³³ Känd avinjit la lok karje s kjamä Lubanja, la razapinjit, a š ku jel š p doj (2) kriminalcurj, p unu p dirjaptä alu Isusuluj, a p altu p stängä.

³⁴ Isusu sa rugat: “Tato, oprostjaštälje k nu štije če fače!”§ Vuastja atunča arunkat kockä š aša podjeljaštje cualjilje alu Isusuluj änträ jej.¶

³⁵ Lumja astat š toc s ujta, pänd poglavari alor sa ljigat d Isusu š lja zäs: “P alci jel aspasät. Akuša s spasaskä sängur p jel akä je stvarno Kristu, izabraniku alu Dimizovuluj!” ³⁶ Sa sträbat š vuastja d jel. Avinjit la jel š ji nudja akru vin.* ³⁷ Jej azäs alu Isusuluj: “Spasaštje p tinje akä ješt caru alu Židovilor!”

³⁸ Döpä jel astat natpisu: “ÄSTA JE CARU ALU ŽIDOVILOR.”

³⁹ Unu dän kriminalcurj karje visja p kruče l uvridja ku vorbilje: “Tu ješt Kristu, dänä? Spasaštje atunča š p tinje š p noj!”

⁴⁰ Ali altu kriminalc la ukurit: “Dali nu c frikä d Dimizov? Trpještj ista kazna kašä jel. ⁴¹ Ali p pravdä je noj s trpim k noj zaslužäm kaznä d djela alu nostru. Ali omusta na fukut numik rov.” ⁴² Azäs atunča: “Isusulje, känd änčipja s vladješt ka caru, smilujaštjitje p minje.”

⁴³ Isusu ja zäs: “Istinä c zäk: astäz osä fi än raj ku minje.”

* **23:29** Aša vrijamje avinjit šaptjezäč (70) d aj döpä Kristu. Vuastja alu Rimuluj okolit š uništit p Jeruzalem š amurät mult židovurj (21,20-24). † **23:29** Än aja vrijamje kupi än Jeruzalem osä trpjaskä marje patnje. Atunča narodu osä pomisljaskä k majbinje d lumje karje narje kupi. Narje tugä känd vjadje kum kupi alor patjaštje š tugujaštje. ‡ **23:30** Hoš 10,8 ‡ **23:31** Akä än fok ardje ljemnu vjardje, kät osä argä još ljemnu auskat – Än grčki original skrije: “K akä s fače aša d ljemn vjardje, če s fije d ljemnu auskat?” Ljemnu auskat ardje majdatä njego alu vjerz. “Ardjala” s ja kašä metafora d patjalä ili kaznä. Isusu afost kašä ljemnu alu vjardje karje na fost spremna. Isusu na zaslužät s l kaznjaskä Dimizov k afost frzdä grešalä. Lumja karje odbacät p Isusu afost kašä ljemnu auskat karje afost spremnit s argä. Jej azaslužät s lji kaznjaskä Dimizov d grešala alor. § **23:34** Tato, oprostjaštälje k nu štije če fače – Än njeki grčki rukopisurj nu s nalazaštje aštja vorbje. ¶ **23:34** Ps 22,18 * **23:36** Ji nudja akru vin, ali vuastja s ljiga d Isusu. S pretvarja k s ponašaštje kättri jel kašä kättri caru, ali ji da vinu karje nuje bun d car. † **23:36** Ps 69,21

Muartja alu Isusuluj

(Mt 27,45-56; Mk 15,33-41; Iv 19,28-30)

⁴⁴ Känd afost njeđe duavšprjače (12) satje, suarilje aprestanit s sajaskä š nuaptja prekrijit tot pământu pänla trje (3) satje posljepodne. ⁴⁵ Lumina alu suarilje anistanit, š daturdatä firjanga alu Hramuluj† sa rupt p mižlok. ⁴⁶ Atunča Isusu äntarje strigä: “Tato, predajesk sufljetu alu mjov än mänilje alji tjalje!” Ćim azäs aja, aslubuzät sufljetu.

⁴⁷ Känd kapetanu alu rimuluj avizut ča fost, ančiput s slavjaskä p Dimizov š zäča: “Omusta sigurno irja pravedan!” ⁴⁸ Maj änklo, lumja karje afost ačija š avizut če sa dogodit sa razilazät š s bätja än tjept d marje žalost. ⁴⁹ A toc karje aštijut p Isusu š mujerilje karje avinjit dăpä jel dän Galileja astat maj dăpartje š s ujta la tot če sa dogodit.

Isusu je ängrupat

(Mt 27,57-61; Mk 15,42-47; Iv 19,38-42)

⁵⁰⁻⁵² Š jakä njeke om, karje s kima Josip d Arimateja, trgu än Judeja, apljikat la Pilat š akätat s ji dja tjela alu Isusuluj. Jel afost članu d Vječa amarje alu Židovilor, ali nu sa slažät ku jej daja ča pukat š osudit p Isusu p muartje. Jel afost bun š pravedan om karje štipta cara alu Dimizov. ⁵³ Š Josip askinit tjela alu Isusuluj dăpä kruče, š l umotjaštje än skumpä albä plahtä š l punje än grupä isklesätä än stijenä, än karje još nimilja nuje ängrupat. ⁵⁴ Suarilje kädja, š sämbäta samo če na vinjit.‡

⁵⁵ Mujerilje karje avinjit ku Isusu dän Galileja, apljikat dăpä Josip š avizut undje grupa š ča fukut ku tjela alu Isusuluj. ⁵⁶ Atunča sa tors akasä s pripremjaskä jarbilje š ulje karje miruasä d tjela. Sämbätä sa udinit, d aja k poštuja zakonu alu Mojsije.

24

Isusu s skualä dăla morc

(Mt 28,1-10; Mk 16,1-8; Iv 20,1-9)

¹ Dänzorja än duminikä mujeri apljikat la grupä ku jarbilje š ku unturilje karje miruasä če lja pripremit. ² Känd jalje ažuns, avizut k je buluvanu karje ävilja ulazu la grupä runkat än partje.* ³ Aunträt änontru, ali na gäsät tjela alu Domnuluj Isusuluj. ⁴ Pänd jalje aša astat zbunjitje päntruv aja če sa dogodit, daturdatä pänglä jej sa pojavit doj (2) omurj än cualje karje blistjaštje. ⁵ Mujerilje sa spirjat š sa poklonit ku lica kătri pământ. Doj (2) omurj lja tribat: “Dăče kätac p viuv änrä morc? ⁶ Nuje aiča. Auskräsni! Dali nu vu gändic če vam zäs još än Galileja: ⁷ ‘Jo, Bijatu alu Omuluj, mora s fiuv predajit än mänj alu grešnikolor š jej p minje osä m razapnjaskä, ali jo aldä trje (3) zälje osä m skol dăla morc.’”✧

⁸ Jalje sa dat d gänd k Isusu aja azäs. ⁹ Š sa tors dăla grupä s javjaskä alu unsprjače (11) apostolurj š alu toc alcilor. ¹⁰ Irja alja Marija d trg Magdala, Ivana š Marija, mama alu Jakov, š još njeke mujerj. Arubit tot alu apostolilor če sa dogodit, ¹¹ ali alu apostolilor sa spurut k tot aja mujerj aizmislit. Š nu lja krizut alu mujerilor. ¹² Ipak, Petar dă fuga pänla grupä. Känd ažuns, s

† **23:45** firjanga alu Hramuluj – Ästa firjangä afost pisti 25 mitjarje d marje š odvaja loku karje irja maj svänt d altu lokurj än Hram. ‡ **23:54** D Židovurj, zuva završaštje känd suarilje kadje. Židovurlje nu kutiza s lukrjajze sämbätä š daja Josip s pripja s završaskä lukru majdatä d zuvä d odmor, karje änčipja än vinjerj känd kidja suarilje.

* **24:2** buluvanu karje ävilja ulazu la grupä – Asta irja marje okrugli buluvan atäta d marje s zaklunjaskä skroz ulazu än grupä. Afost potrebn doj trje omurj s l kotrljaskä. ✧ **24:7** Lk 9,22

ujtã ánontru ali na vizut nimika osim skumpã albã plahtã án karje irja Isusu. Apljikat dãla grupã š s ántriba če sa dogodit.

Isusu s ukazaštje alu učenikolor p drum án Emaus

¹³ Án zuvaja doj (2) učenikurj alu Isusuluj pljakã án sat Emaus, dãpartje d Jeruzalem njeđe unsprjače (11) kilomjatrje.† ¹⁴ P drum arubit d tot ča fost. ¹⁵ Pãnd jej aša arubit š raspravlja ántrã jej, avinjit Isusu š pljakã ku jej. ¹⁶ Ali alu vojki alor irja skuns s l kunaskã.

¹⁷ Isusu lja antribat: “D čaja aja raspravljic pãnd putujic?”

Jej astat pljinj d tugã. ¹⁸ Unu dãn jej, karje s kjamã Kleofa, ja odgovorit: “Tu ješt jedini om karje avinjit d praznik án Jeruzalem karje nu štije ča fost án zuviljaštja.”

¹⁹ Isusu ántrijabã: “Če afost?”

Azãs: “Pa aja ča fost ku Isusu dãn Nazaret. Jel irja proroku š tuatã lumja aputut s vjadã ku vorbilje š ku djela aluj k la trimjes Dimizov. ²⁰ Pãnglã aja glavni popurlje š alji noštiri altje članurlje alu vječe Amarje la predajit s fije osudit p muartje š la dat s l razapnjaskã. ²¹ A noj njam nadit k jel ala karje osã spasaskã p narodu alu Izrael dãla dušmanu aluj, već atrikut trje (3) zãlje d kãnd je mort. ²² Ali aja nuje tot k š njeke mujeri karje l pratja ku toc noj, nja zbunjtit p noj: čim asvanit zuva jalje apljikat la grupã, ²³ ali ačija na gãsãt tjela aluj. Avinjit š azãs k lji sa pokazãt anđelurlje š lja zãs k Isusu viuv. ²⁴ Njeki dãn noj adat fuga la grupã š angãsãt k je grupa gualã baš kum azãs mujerilje, ali na vizut p Isusu k je viuv.”

²⁵ P aja Isusu lja zãs: “O kum ištjec nerazumni! Dãče vuavã grjev s kridjec án aja ča zãs prorokurlje? ²⁶ Dali nu tribja Kristu s trpjaskã tot majdatã njego če s ánčapje s vladjaskã p toc?” ²⁷ Aša Isusu lja objasnit tot če Mojsije š toc prorokurlje azãs án Svãntã pismã d jel.

²⁸ Kãnd avinjit upruapje d sat undje pljakã, Isusu sa fukut k vrja s pljače maj dãpartje. ²⁹ Ali jej la nagovorit: “Rãmãj ku noj! Već je sara. Vinje nuaptja!” Aša auntrat án kasã s rãmãje ku jej. ³⁰ Pãnd afost ku jej la astal, Isusu alat mälaju, zahvaljit alu Dimizovuluj, la frãnt š la dat alor. ³¹ Atunča alor sa diškis vojki š jej la kunuskut. Ali jel la vojki alor anistanit.

³² A jej azãs unu alu altuluj: “Kum nja fost pljinje inimilje kãnd p drum rubja ku noj š nji objasnja Svãnta pisma!” ³³ Sa skulat š sa tors án Jeruzalem. Apljikat la lok undje sa strãns unsprjače (11) apostolurj š p alcã sljedbenikurj alu Isusuluj. ³⁴ Jej zãče: “Istina je, Domnu Isusu auskrisnit. Sa ukazãt alu Šimunuluj!” ³⁵ Atunča š áštja alji doj (2) rubja če sa dogodit p drum š kum akunuskut p Isusu pãnd jel afrãnt mälaju.

Isusu s pojavjaštje pãngl učenikurj

(Iv 20,19-23)

³⁶ Pãnd jej doj (2) rubja, Isusu dãturdatã astat ántrã jej toc. Lji zãče: “Mir vuavã!” ³⁷ Ali lja afost frikã daja če gãndit k vjadje mãroj. ³⁸ Š Isusu lji zãče: “Dãče vu frikã? Dãče án voj s fače sumnje án inimã?” ³⁹⁻⁴⁰ Atunča lja arãtat mãnjlilje š pičuarilje š azãs: “Ujtacãvã la rãnjl! Jo sãnt aja! Punjec mãnilje p minje š osã vidjec! Mãroji narje karnje š vuasã kašã če lji am jo!”

⁴¹ A jej d radost na putut s krjadã alu vojki alor, njego sa mirat. Jel ántrijabã: “Avjec čiva d mãnkat?” ⁴² Ja dat krod d pjaštje pržãt, ⁴³ a jel l ja š mälãnk pãnglã jej.‡

† **24:13** njeđe unsprjače (11) kilomjatrje – Án grčki original skrije: “šajzãč (60) stadia”. ‡ **24:43** Aja afukut s lji pokazaskã k nuje suflet, k sufletu nu mälãnkã.

⁴⁴ Atunča začē: “Asta če sa dogodit upravo aja če vā s k osā dogodjaskā. Pānd majdatā amfost ku voj, vā s zās: atribut s s ispunjaskā tot če skrije d minje ān zakonu alu Mojsije, ān knjige d prorokurj š ān Psalmi.” ⁴⁵ Atunča lja žutat s razumjaskā čije skris ān Svāntā pismā. ⁴⁶ Kānd azavršāt jel azās: “Kašā kum vidjec, aša skrije ān Svāntā pismā k jo, Kristu, trjebje s trpjesk š s mor š aldā trje (3) zālje s m skol dāla morc ⁴⁷ š ku autoritetu alu mjov s rubjaskā alu tuatā lumja k trjebje s s okrinjaskā dāla grešalā š Dimizov osā lji oprostjaskā grešala. Osā ānčipjec ān Jeruzalem ⁴⁸ s zāčec alu alcilor aja če voj auzāt š avizut dāla minje.

⁴⁹ A jo osā vu trimjet p Sufletu alu Svāntuluj, p karje Tatimjov ān čerj aobečit k vuavā osā vije. Rāminjec ān trg Jeruzalem pānd Dimizov nu trimjatje p voj sāla d sus!”Š

*Isusu s āntuarčje p čerj
(Mk 16,19-20; Ap 1,9-11)*

⁵⁰ Isusu atunča askos p učenikurlje aluj d trg Jeruzalem pānla lok upruapje d sat Betanija. Ānklo adrikat mānilje š sa rugat s lji blagoslovjaskā Dimizov. ⁵¹ Pānd lja blagoslovit, Isusu afost drikat p čerj tot pānd nu lja nistanit dān vojk. ⁵² Učenikurlje sa poklonit la Isusu, a atunča jej sa tors ku marje radost ān Jeruzalem. ⁵³ Atunča irja stalno ān Hram š slavja p Dimizov.

Š **24:49** pānd Dimizov nu trimjatje p voj sāla d sus – Ān grčki original skrije: “pānd nu fic ānbrācac ku sāla dāpā sus”. Sufletu alu Dimizovuluj osā vije p jej kašā cualjilje če viljaštje p omu. Ku altje vorbje, osā primjaskā snaga alu Sufletu alu Svānt kum aputja s svedočaskā alu alcilor d Isusu.